

ՆՈՐԱՅԱՅՏ ԳՐԹԵՐ ԵՎ ՊԱՐԹԵՐԱԿԱՆՆԵՐ

«ՅԱՅ ԳԻՐԹ» ԵՎ «ՅԱՅ ՊԱՐԹԵՐԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ» ՀԱՄԱՅՆԱԿԱՔ
ՄԱՏԵՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՖԱՆԿԵՐՈՒՄ
ՉՆԵՐԱՌԿԱԾ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՀԱՅԱԴԱՐԱՆ

ՄԱԴՐԻԴԻ ՏԻՐԱԿԱԼԸ

ԼԵՎՈՆ Ե

Կիլիկիայի հայոց թագավոր

Լևոն Ե-ն սերել է դը Լուզինյան ընտանիքի կիպրոսյան ճյուղից: Նա գահակալել է 1374-1375 թթ.: 1375 թ. գերեվարվել է Եգիպտոսի սուլթան Մելիք Աշրաֆի զորքերի կողմից և տարվել Կահիրե: 1382 թ. Կաստիլիայի թագավոր Խուան I-ի միջնորդությամբ ազատվել է գերությունից և ժամանել Կաստիլիայի մայրաքաղաք Սեգովիա, ուր Խուան I-ը Լևոն Ե-ին է ընծայել Մադրիդ, Անդուխար ու Վիլա-Ռեալ քաղաքները: Պատմական այս իրադարձությունն արտացոլվել է իսպանացի փորագրիչների Նշված պատկերներում, որոնցում Լևոն Ե-ն ներկայացվել է որպես «Մադրիդի տիրակալ»:

Հայոց արքան մահացել է 1393 թ., նոյեմբերի 29-ին: Փարիզի Սեն-Դենի եկեղեցում գտնվող Նրա դամբարանաքարի վրա առկա է ֆրանսերեն արձանագրություն, որն սկսվում է այսպես. «Այստեղ է հանգչում ազնվագարմ և վսեմափայլ իշխան Լևոն Ե Լուզինյանը՝ հայոց թագավորության լատին թագավորը...»:

Վիմագիր տպագրություն
Հեղինակ՝ Կասադո Ռուֆինո.
Մադրիդ: Տպ. Զ. Դոնսոն, 1860 թ.

Վիմագիր տպագրություն՝
Հեղինակ՝ Սեբրիան Գարսիա Խոսե.-
Մադրիդ: Տպ. Ռոնչի և ընկ.,
1859 կամ 1904 թթ.

1. Դիմանկարները պահվում են Իսպանիայի ազգային գրադարանում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ
«ԳԻՐՔ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
2018

ՆՈՐԱՀԱՅՏ ԳՐՔԵՐ ԵՎ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆՆԵՐ

«ՀԱՅ ԳԻՐՔ» ԵՎ «ՀԱՅ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ» ՀԱՄԱՀԱԿԱՔ
ՄԱՏԵՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՑԱՆԿԵՐՈՒՄ
ՉՆԵՐԱՌՎԱԾ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՊՐԱԿ Ա

A1.029/3

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

«ՆՈՐԱՅԱՅՏ ԱՆՈՒՆՆԵՐ» նախագծի մասին	4
ՀԱՊԱԿՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՀԱՄԱՌՈՏԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	6
Ա. ՀԱՅԵՐԵՆ ԵՎ ՀԱՅԱՏԱՌ ԹՈՒՐԹԵՐԵՆ ԳՐԹԵՐ	8
Բ. ՀԱՅԵՐԵՆ ՀԱՏԿԱԾՆԵՐ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՂ ԱՅԼԱԼԵԶՈՒ ԳՐԹԵՐ	76
Գ. ՊԱՐԹԵՐԱԿԱՆՆԵՐ	102
Դ. ՀԱՅԱԴԱՐԱՆ	107
Ե. ՀԱԿԵԼԿԱԾ	114
ՎԵՐՆԱԳՐԵՐԻ ՑԱՆԿ	119
ՕԳՏԱԳՈՐԾԿԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	125

«ՆՈՐԱՅԱՅՏ ԱՆՈՒՆՆԵՐ»

Նախագծի մասին

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՆԱԽԱԳԾԻ
ՄԱՍԻՆ

Հայաստանի ազգային գրադարանը հայերեն տպագիր արտադրանքի խոշորագույն պահոց է, որտեղ ավանդադրված են ազգային գրավոր ժառանգության եզակի նմուշները: Գրադարանի հավաքածուները գրքագետներին, հետազոտողներին հնարավորություն են ընձեռում ուսումնասիրելու հայ գրքի անցած ուղին, ծանոթանալու XVI-XX դդ. հայ տպագրիչների՝ աշխարհի տարբեր ծագերում հայկական տպարաններ հիմնելու, դրամական սուղ միջոցներով դրանք գործարկելու, դժվարին պայմաններում գրահրատարակչական գործունեություն ծավալելու խիստախումբին: Մատենագիտական ցանկերը հենց այն բանալիներն են, որոնց միջոցով հետազոտողները կարողանում են որոնումներ կատարել տպագիր նյութերի անհատակ օվկիանում:

Վերջին քառորդ դարը նշանավորվեց տեղեկատվական տեխնոլոգիաների աննախադեպ մուտքով գրադարաններ: Ազգային գրադարանները թղթային քարտարաններից վատ, հանրությանը ներկայացնում են նաև դրանց էլեկտրոնային համարժեքները: Եվրոպական և հյուսիսամերիկյան բազմաթիվ ազգային, համալսարանական գրադարաններ իրականացնում են իրենց հավաքածուների թվայնացումը և դրանք հասանելի են դարձնում հանրությանը: Դրանցից են Եվրոպական Միության «Եվրոպական» հանգույցը¹, Ֆրանսիայի ազգային գրադարանի «Գալլիկա»², Իսպանիայի ազգային գրադարանի «Իսպանիկա»³, ԱՄՆ Կոնգրեսի գրադարանի «Աշխարհի թվային գրադարան»⁴, ԱՄՆ համալսարանական գրադարանների «Հաթիթրասթ»⁵ նախագծերը: Ամերիկյան

«Գուգլ» տեխնոլոգիական հսկան ևս անմասն չէ թվային գրադարանի ձևավորման աշխատանքներից և 2002 թվականից իրականացնում է գործընկեր գրադարանների հավաքածուների վանգվածային թվայնացումը: Բոլոր այս նախագծերն ունեն մեկ ընդհանուր նպատակ՝ ժողովրդականացնել Գիտելիքը՝ այն հասանելի դարձնելով բոլորին:

Թվային գրադարանների առկայությունը համացանցում ևս մեծապես նպաստեց սույն նախագծի ծննդին: Գաղտնիք չէ, որ համահավաք մատենագիտական ցանկերը, հանդիսանալով մատենագետների երկար տարիների տքնաջան աշխատանքի արդյունք, վերծ չեն թերություններից և վրիպումներից: Որքան էլ փորձ է արվում ապահովելու դրանց ամբողջականությունը, միշտ էլ առկա են լինում մասնագիտական բացթողումներ:

2014 թվականից Հայաստանի ազգային գրադարանում սկիզբ են առել «Հայ գիրք»⁶ և «Հայկական շարունակական հրատարակություններ»⁷ շտեմարանների ձևավորման աշխատանքները: Նպատակը մեկն է՝ մեկտեղել մասնագիտական խմբերի կողմից տարբեր տարիներին հրատարակված համահավաք ցանկերի լրամշակված տարբերակները մեկ էլեկտրոնային հարթակում և օգտվողներին տրամադրել գրքերի ու պարբերականների թվային պատճենները:

Հայաստանի ազգային գրադարանի մատենագետները, օգտվելով տարբեր թվային գրադարանների տրամադրած պաշարներից, հայտնաբերել են և այս հրատարակությամբ ընթերցողի դատին են հանձնում պարբերականների և գրքերի տրահայտ անուններ: Որոշ անուններ գնվել են էլեկտրոնային աճուրդներից և ներկայումս պահպանվում են Հայաստանի ազգային գրադարանում: Որոշ նյութեր նվիրել են գրադարանի բարեկամները՝ անհատներ և գործընկեր գրադարաններ: ՍտԶԳ նշումով բոլոր գրքերը հայտնաբերել են ՀԱԳ աշխատակիցներ Աստղիկ Վարդանյանը և Անի

1. www.europeana.eu
2. www.gallica.bnf.fr
3. www.bne.es
4. www.wdl.org
5. www.hathitrust.org

6. www.haygirk.nla.am
7. www.tert.nla.am

Սարգսյանը 2017 թ. Ստամբուլի քաղաքային գրադարանի հայերեն գրքի հավաքածուի հետ աշխատելիս, իսկ ՍՊԱԳ նշումով գրքերի թվային տարբերակները Հայաստանի ազգային գրադարանին է տրամադրել Եգիպտոսի հայկական թեմական խորհրդի անդամ, հասարակական գործիչ Սուրեն Պայրամեանը:

Սույն ցանկում ներկայացվող նյութերի թվային պատճենները առկա են Ազգային գրադարանում և հասանելի են «Հայ գիրք» և «Հայկական շարունակական հրատարակություններ» շտեմարաններից:

Վերջին տասնամյակի ընթացքում կատարված մատենագիտական որոնումների արդյունքում բավաթիվ հայերեն հնատիպ գրքեր են հայտնաբերվել աշխարհի տարբեր գրադարաններում: Այդ գրքերի մատենագիտական նկարագրությունները թեպետ ներառված են «Հայ գիրքը 1512-1800 թթ.» (Երևան, 1988) ուսումնասիրության մեջ, սակայն մշակութային այդ հաստատությունների անունները չեն հիշատակվել որպես հայերեն հնատիպ գրքերի պահպանության օջախներ: Ուստի առանձին հավելվածի տեսքով ընթերցողին ենք ներկայացնում մի քանի այդպիսի գրադարաններ՝ հայերեն հնատիպ գրքերի համապատասխան ցուցակներով:

Աշխատանքը կապված է հինգ բաժնից, վերնագրերի և օգտագործված գրականության ցանկերից.

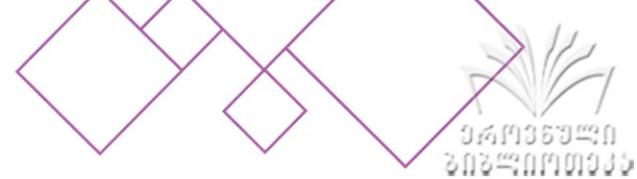
- Ա. Հայերեն և հայատառ թուրքերեն գրքեր /Ներառված են մինչև 1930 թ. հրատարակությունները/:
- Բ. Հայերեն հատվածներ պարունակող այլալեզու գրքեր /Ներառված են մինչև 1850 թ. հրատարակությունները/:
- Գ. Պարբերականներ /ներառված են մինչև 1970 թ. հրատարակությունները/:
- Դ. Հայադարան:
- Ե. Հավելված:

Սույն մատենագիտական ցանկի ստեղծման աշխատանքներին նպաստելու համար մեր երախտագիտությունն ենք հայտնում Հայաստանի ազգային գրադարանի Անձեռնմխելի գրականության բաժնի վարիչ Ալիսա Ադամյանին՝ ՀԱԳ հավաքածուների կապակից գրքերի ուսումնասիրման ու սույն հատորի տպագրությանն օժանդակելու համար: Երախտագիտության խոսք ենք հղում Նոր Ջուղայի Սուրբ Ամենափրկիչ վանքի «Ս. Ներսես Շնորհալի» գրադարանի պատասխանատու Վերգինե Միրզախանեանին, Եգիպտոսի հայկական թեմական խորհրդի անդամ, հասարակական գործիչ Սուրեն Պայրամեանին, Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության Մատենադարանի մատենադարանապետի օգնական և թվայնացման աշխատանքների ղեկավար Անահիտ Թարխանյանին՝ նյութերը տրամադրելու և մատենագիտական ուսումնասիրություններին նպաստելու համար: Մեր շնորհակալությունն ենք հայտնում նաև Հայաստանի ազգային գրադարանի աշխատակիցներ Աստղիկ Վարդանյանին և Անի Սարգսյանին՝ Ստամբուլի քաղաքային գրադարանի հայերեն հավաքածուն ուսումնասիրելու և բացակայող գրքերի թվային պատճենները տրամադրելու համար: Շնորհակալություն ենք հայտնում բոլոր այն անձանց, ովքեր իրենց մասնակցությունն են բերել հատորի կայացման աշխատանքներին: Կարծում ենք, որ սույն հրատարակությունը կկրի շարունակական բնույթ, կհրատարակվեն նոր պրակներ, քանի որ մեր դիտարկումները ցույց են տալիս, որ մինչ օրս լույս տեսած համահավաք մատենագիտական ցանկերից դուրս են մնացել գրքերի ու պարբերականների բավաթիվ անուններ: Միաժամանակ համագործակցության ենք հրավիրում հանրությանը՝ բացահայտելու հայկական տպագիր ժառանգության մինչ այժմ անհայտ նոր անունները:

ՏԻԳՐԱՆ ԶԱՐԳԱՐՅԱՆ

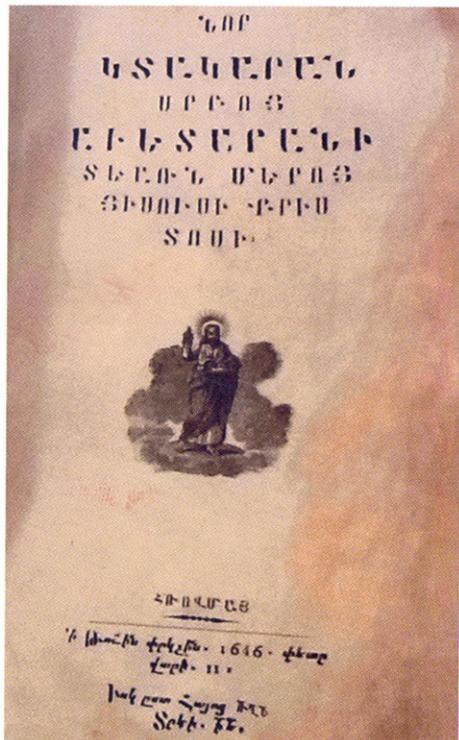
«Հայ գիրք» և «Հայկական շարունակական հրատարակություններ» նախագծերի ղեկավար

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՀԱՄԱՌՈՏԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- ԱՎԱԳ – Ավստրիայի ազգային գրադարան
- ԲԳ – Բրիտանական գրադարան
- ԲՊԳ – Բավարիայի պետական գրադարան
- ԳԱԱ – Գիտությունների ազգային ակադեմիայի հիմնարար գիտական գրադարան
- ԵՊՀ – Երևանի պետական համալսարան
- ԷՄ – Ս. Էջմիածնի «Վաչե և Թամար Մանուկյան» մատենադարան
- թ. – թվական
- Ծանոթ. – ծանոթագրություն
- ԿաՅԳ – Կալիֆորնիայի համալսարանի Լոս Անջելեսի մասնաճյուղի գրադարան
- ՀԱԳ – Հայաստանի ազգային գրադարան
- ՀԿՄ – Համազգային Հայ Կրթական Եւ Մշակութային Միություն արխիվ (Բեյրութ)
- Մ – Մեսրոպ Մաշտոցի անվան հին ձեռագրերի գիտահետազոտական ինստիտուտ Մատենադարան
- ՄՀԳ – Միջիգանի համալսարանի գրադարան
- ՆԶԱՎ – Նոր Զուղայի Ս. Ամենափրկիչ Վանքի «Ս. Ներսէս Շնորհալի» գրադարան
- շարվ. – շարվածք
- չհ. – չհամարակալված
- Ս. Ղազար – Վենետիկի Սուրբ Ղազար կղզու Մխիթարյան Մայրավանք
- ՍՀԳ – Սիդնեյի հանրային գրադարան
- սմ – սանտիմետր
- ՍՊԱԳ – Սուրեն Պայրամեանի անձնական գրադարան (Կահիրե)
- ՍտԲԳ – Ստամբուլի քաղաքային գրադարան
- տպ. – տպարան
- ՕՄ – Կ. Պոլսի Հայոց Պատրիարքարանի «Օրմանեան» մատենադարան
- ՖԱԳ – Ֆրանսիայի ազգային գրադարան

1646

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ

Հռոմ: Առանց տպարանի հիշատակության, 1646.

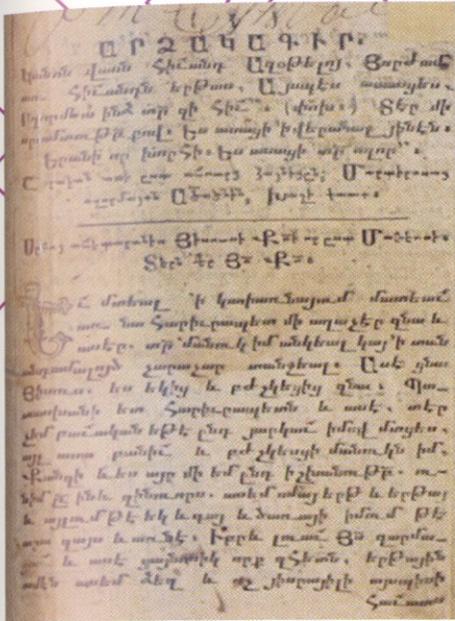
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՆՈՐ / ԿՏԱԿԱՐԱՆ / ՍՐԲՈՅ / ԱԲԵՏԱՐԱՆԻ / ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ / ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍ / ՏՈՍԻ / ՀՐՈՎԱՄԱՅ / Ի Թուին փրկչին. 1646. փետր / վարի. 11 : / Իսկ ըստ Հայոց ՌԴԵ / Տրէի. իե. /

Ծանոթ՝ Հայ գրքի մատենագիտական համահավաք ցանկերում Հռոմի այս տպագրության մասին որևէ հիշատակություն չկա: Թեև տիտղոսաթերթին առկա քրիստոսի պատկերը (առավել հայտնի «Եկայք առ իս» անունով) նման է 17-րդ դարում Հռոմի «Հաւատոյ Տարածման Սրբոյ Միաբանութեան» (Sacrae Congregationis de Propaganda Fide) տպարանում՝ տպագրված գրքերի պատկերներին, այնուամենայնիվ, տիտղոսաթերթի տառատեսակը, կառուցվածքը և տողատումները նմանություն ունեն ոսկանյան «Նոր Կտակարանի» (Ամստերդամ, 1668 թ.) տիտղոսաթերթի վերոնշյալ տվյալներին:

Գիրքը վաճառվել է Էլեկտրոնային աճուրդում: Հայաստանի ազգային գրադարանի «Հայ գիրք» շտեմարանում առկա է միայն տիտղոսաթերթը:

1. Հայ տպագրության պատմության մեջ տպարանը հայտնի է նաև «Ուրբանյան» անունով:

[ԱՐՁԱԿԱԳԻՐ]

Սոր Զուղա: Տպ. Ս. Ամենափրկիչ վանքի, 1793.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝ չունի:

48 էջ: Բնագրում՝ գլխագարդեր:

ՀԿՄ

Ծանոթ:՝ Նկարագրված օրինակը տիտղոսաթերթ չունի: Նկարագրությունը կատարվել է բնագրի առաջին էջից և «Յիշատակարան»-ից (էջ 46-48): Տպագրության վայրի, տպարանի և տարեթվի տվյալները վերցվել են 47-րդ էջից. «...լա և ընտիր օրինակաց ՚ի թուականիս հայոց մին հազար և երկու հարիւր քառասուն և երկու և յամսեանն յունվարի ըսկիզբն»: Եւ ՚ի դիտապետութեանն հայոց տ[եառ]ն ծերունագարդ սրբազան Ղուկաս կաթողիկոսին. գլեանս տէր տացէ մինչև ՚ի խորին ծերութեանն Ամեն: Եւ յաշխարհիս պարսից: Արքայանիստ քաղաքիս ըստ գրոց շօշ կոչեցելոյ որ այժմս զսպահան արտաձայնի ՚ի գիւղաքաղաքիս ջուղայու ընդ հովանեաւ ՚ի սրբոյ Ամենափրկչի հանրատենչ վանի անտերունչ ժամանակի...»:

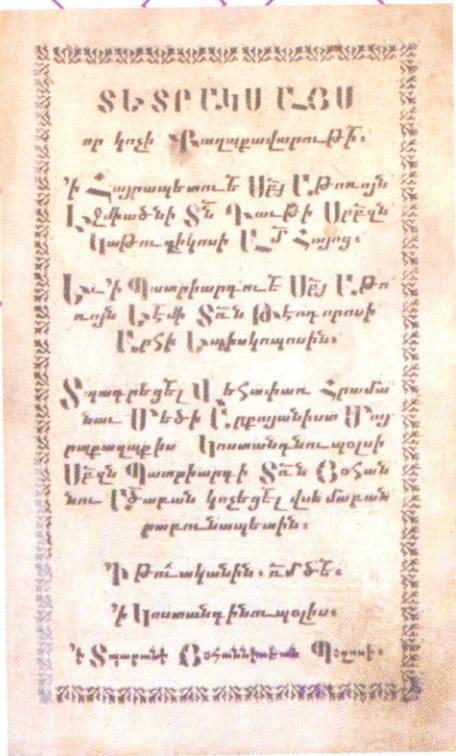
Ըստ Լ. Մինասեանի՝ վանքի տպարանը շուրջ երկու դար (184 տարի) չի գործել: Գրքի հիշատակարանում նշված տպագրության տարեթվից կարելի է ենթադրել, որ 1668-1863 թթ. Ս. Ամենափրկիչ վանքի տպարանը գործել է: Տպագրության տարեթվի տվյալը հաստատվում է նաև «Յիշատակարան»-ի Ղուկաս Ա Կարևեցի Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի մասին հիշատակությամբ, ով գահակալել է 1780-1799 թթ.:»

1. Հայոց տոմարի 1242 թվականը Գրիգորյան տոմարի 1793 թվականն է:
2. Մինասեան Լ. Գ., Նոր Զուղայի տպարանն ու իր տպագրած գրքերը (1636-1972), Նոր Զուղա, 1972, էջ 60:
3. Քրիստոնյա Հայաստան: Հանրագիտարան, Երևան, 2002, էջ 659:

1806

ՏԵՏՐԱԿՍ ԱՅՍ ՈՐ ԿՈՉԻ ՔԱՂԱՔԱՎԱՐՈՒԹՅԻՆ

Կ. Պոլիս: Տպ. Պօղոս Արապեանի, 1806.

ՏԻՏՆՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՏԵՏՐԱԿՍ ԱՅՍ / որ կոչի Քաղաքավարութիւն: / 'ի Յայրապետութեան Ս[ր]բ[ո]յ Աթոռոյն / Էջմիածնի Տէր Գաւթի Սրբուն / Կաթողիկոսի Ամենայն Յայոց / Եւ 'ի Պատրիարգութեան Ս[ր]բ[ո]յ Աթո / ռոյն Երուսաղէմի Տեառն Թեոդորոսի / Արհի Եպիսկոպոսին: / Տպագրեցեալ Վեհափառ Յրամա / նաւ Մեծի Արքայանիս Սրբապետիս Կոստանդնուպոլսի / Սրբուն Պատրիարգի Տէր Գօհան / նու Աստուածաբան կոչեցեալ Վսեմաբան / ըրաբունապետին: / 'ի Թուականին. ռմծե / 'ի Կոստանդնուպոլիս. / 'ի Տպարանի Յօհաննիսեան Պօղոսի: /

47 զարդափակ էջ: Ճարվ.՝ 13,2X7,6 սմ: Տիտղոսաթերթը՝ զարդափակ: Բնագրում՝ մեկ փորագրապատկեր, գլխազարդեր, զարդագրեր:

ՅԱԳ

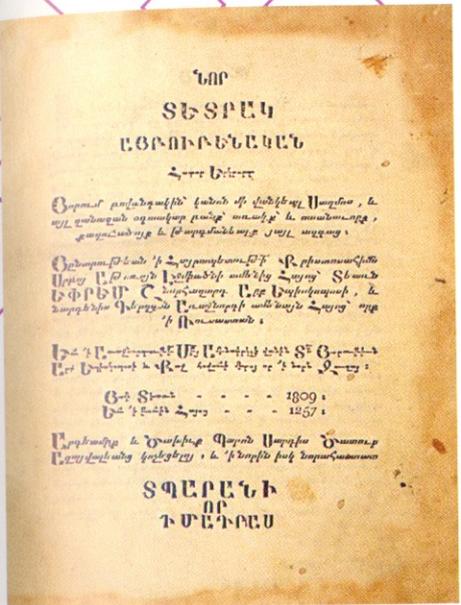
Ծանոթ: Գիրքը Յայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1985 թ. նոյեմբերի 20-ին:

Տէն Նան՝ Սեբուլեան Օ. Յազուագիտ տպագրութիւններ Վիեննայի Մխիթարեան Մատենադարանին մէջ 1801-1850 // Յանդէս ամսօրեայ.- Վիեննա, 1983.- Թի 1-6.- Յու Նուար-Յունիս.- էջ 104: Բամպուրճեան Գ. 1801-1850 թուականներու միջեւ հայերէն եւ հայատառ թուրքերէն նորայայտ տպագրութիւններ // Բազմավէպ.- Վենետիկ, 1991 թի 1-2.- էջ 283:

1809

ՆՈՐ ՏԵՏՐԱԿ ԱՅԲՈՒԲԵՆԱԿԱՆ: ՀԱՏՈՐ ԵՐԿՐՈՐԴ
Մաղրաս: Տպ. Սարգիս Ծատուր Աղայվալեանցի, 1809.

ՏԻՏԴՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՆՈՐ / ՏԵՏՐԱԿ / ԱՅԲՈՒԲԵՆԱԿԱՆ / Հատոր Երկրորդ / Յորում բովանդակին՝ կանոն մի վանկեալ Սաղմոս, և / այլ զանազան օգտակար բանք՝ առակք՝ և ոտանաւորք, / քաղուածոյք և թարգմանեալք յայլ ազգաց: / Յընտրութեան 'ի Հայրապետութիւն] քրիստոսահիմն / Սրբոյ Աթոռոյն Էջմիածնի ամենից Հայոց՝ Տեառն / ԵՓՐԵՄ Բրիստոսահիմն / Արքեպիսկոպոսի, և / Նարդեղիս Գերզգօս Առաջնորդի ամենայն Հայոց՝ որք / 'ի Ռուսաստան : / Եւ 'ի Առաջնորդութեան] Ս[ր]բ[ոյ] Ամենափրկչի վանին Տ[եառ]ն Յարութիւն / Արքեպիսկոպոսի և Քաջ հովուի մերոյ որ 'ի Նորն Ջուղայ: / Յամի Տեառն - - - 1809 : / Եւ 'ի թուին Հայոց - - - 1257 : / Արդեամբք և Ծախիւք Պարոն Սարգիս Ծատուր / Աղայվալեանց կողեցելոյ, և 'ի Նորին իսկ Նորահաստատ / ՏՊԱՐԱՆԻ / ՈՐ / 'Ի ՄԱԴՐԱՍ /

1 չի., 128 էջ: Ճարվ.՝ 14X10 սմ: Բնագրում՝ մեկ ներդիր, փորագրապատկեր, գլխազարդեր, վերջազարդեր:

ՆԶԱՎ թերի

Ծանոթ.՝ Բնագրից առաջ՝ մեկ փորագրապատկեր՝ հետևյալ մակագրությամբ. «Նկար իսկապես ծեւով փորագրի տոհմ Աղավալեալն Սարգիս Ծատ[ու]րի. 1809»:

ՏԵ՛ս ՆԱՆ՝ Սեքուլեան Օ. Հազուագիտ տպագրութիւններ Վիեննայի Մխիթարեան Մատենադարանին մէջ 1801-1850 // Հանդէս ամսօրեայ.- Վիեննա, 1983.- Թիւ 1-6.- Յու- նուար-Յունիս.- էջ 105-106; Իրագեկ Յ. (Յակոբ Տէր Յակոբեան): Պատմութիւն հնդկա- հայ տպագրութեան.- Անթիլիաս, 1986.- էջ 142-144:

1813

ՏԵՏՐԱԿ ԳՈՎԱՍԱՆԱՑ

Կ. Պոլիս: Տպ. Մատթէոս Դպրի, 1813.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

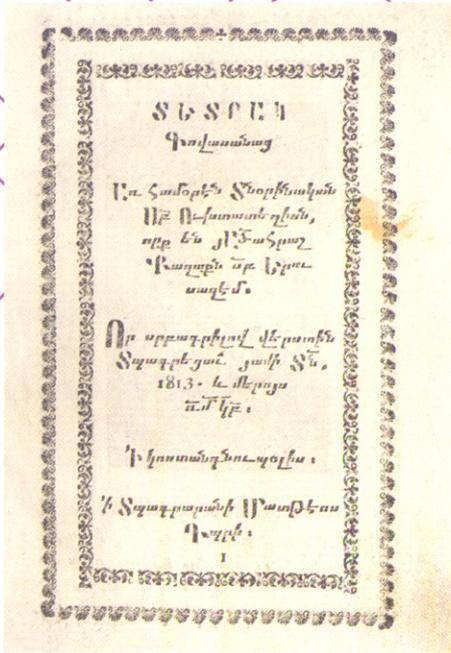
ՏԵՏՐԱԿ / Գովասանաց / Առ համօրէն Տնօրինական / Ս[ուր]բ Ուխտատեղիսն, / որք
են յԱ[ստուա]ծահրաշ / Քաղաքն ս[ուր]բ Երու / սաղէմ: / Որ սրբագրիլով վերստին /
Տպագրեցաւ յամի Տ[ետր]ս, / 1813. և մերոյս / ռմկր: / 'ի կոստանդնուպօլիս: / 'ի
Տպագրարանի Մատթէոս / Դպրի: /

60 զարդափակ էջ: Շարվ՝ 13X9 սմ: Տիտղոսաթերթը՝ զարդափակ, դարձերեսին՝ մեկ փորագրապատկեր: Բնագրում՝ գլխազարդեր, լուսանցազարդ, զարդագրեր:

ՀԱԳ թերի: ՆԶԱՎ

Ծանոթ:՝ Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1983 թ. նոյեմբերի 14-ին:

Տե՛ս նաև՝ Մինասեան Մ. Հայերէն նորայայտ հնատիպ գիրքեր եւ մատենագիտական լրացումներ // Հասկ.- Անթիլիաս, 1997.- Է.-Ը. տարի.- էջ 568:

1816

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԴՊԻՐ:

Պու գիրք օլ տուրքի Քրիստոնեական Հաւատքըմըզա
Իգթիզալը Կերէք օլան Պիր գաչ Էօյրէնիլէճէքլէր՝
Հայճայ պիլմէյէն քրիստոնեայ եղբայրլարըմըզ իչին
Թիրքճէ շարադրել օլունտու:
Վէ ատընը Արթուր Վերսալեան
Կէ շարապետութե Արթուր Արթուր
Լ Վիսաճնի Տնն և Տնն Երկրեմի
Սճրնտիր Աթուղիկոսի սմ Հայոց:
Լ Վ Պատրիարքութե նըյ Արթուր
Տնն Թեոդորոսի ճգնազգեայ արք
Ապիսկոպոսի:
Ս Ե Տախաւ Տրմնաւ Տնն Պողոս
Արթուր Արթուր Արթուր բարեջան և ազ
բասէր Պատրիարքի Թագաւորեալ մայ
րաքաղաքիս Առսաւնդնուպօլսոյ:
Ի Մարտի Յօճանիսեան Միջոցի:
Ի Գրքի Երկն
1816 Ի Կոստանդնուպօլսոյ

Կ. Պոլիս: Տպ. Պողոս Արապեանի, 1816.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՊՈՒ ԳԻՐԲ ԾԼ ՏՈՒՐԹԻ / Քրիստոնեական Հաւատքըմըզա / Իգթիզալը Կերէք օլան
Պիր գաչ / Էօյրէնիլէճէքլէր՝ Հայճայ պիլմէյէն / քրիստոնեայ եղբայրլարըմըզ իչին /
Թիրքճէ շարադրել օլունտու: / Վէ ատընը Կրթու[թ]իլն] Քրիստոնեական / տէտիք: /
'ի Հայրապետութե[ան] Ս[ր]բ[ո]յ Աթոռոյն / Էջմիածնի Տ[եա]նն և Տ[եա]նն Եփրեմի /
ա[ստուա]ծընտիր Կաթողիկոսի ամ[ե]նայն] Հայոց: / Եւ 'ի Պատրիարքութե[ան]
ս[ր]բ[ո]յ Ե[րուսա]ղիէմի / Տ[եա]նն Թեոդորոսի ճգնազգեայ արք / Եպիսկոպոսի: /
Վեհափառ հր[ա]մանա Տ[եա]նն Պողոսի/Սրբ[ա]զ[ա]ն Արիի Եպ[ի]սկոպոսի բարեջան
և ազ / գասէր Պ[ա]տրի[ա]րքի Թագաւորեալ մայ / րաքաղաքիս Կոստանդնուպօլսոյ: /
'ի Տպ[ա]ր[ա]նի Յօհաննիսեան Պողոսի: / 'ի Քիրքճի խանն: / 1816 'ի Կոստանդնուպօլսոյ:

170 զարդափակ էջ: Շարվ.՝ 12X7.5 սմ: Տիտղոսաթերթը՝ զարդափակ: Տիտղոսաթերթի դարձերեսին՝ փորագրապատկեր: Բնագիրը՝ հայատառ թուրքերեն: Բնագրում՝ գլխազարդեր, զարդագիր, վերջազարդ:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1964 թ. մարտի 3-ին: Հայտնաբերվել է 2015 թ. գրադարանավարների ուսումնասիրությունների արդյունքում:

1816

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՎԵՐԱՅ ԱՅԺՄԵԱՆ ԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐՍԻՑ

Փարիզ: Տպ. Թագաւորական, 1816.

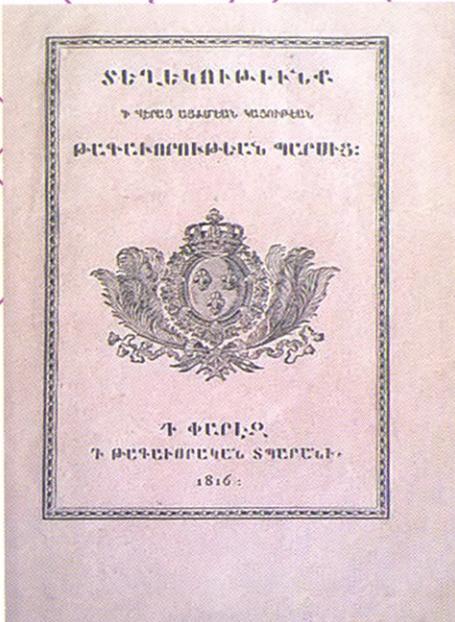
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ / Ի ՎԵՐԱՅ ԱՅԺՄԵԱՆ ԿԱՅՈՒԹԵԱՆ / ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐՍԻՑ: /
Ի ՓԱՐԷՂ / Ի ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆԻ, / 1816: /

13 չի. զարդափակ էջ: Շարվ.՝ 18,5X12 սմ: Բնագիրը՝ հայերեն (5 չի. էջ) և պարսկերեն (5 չի. էջ)՝ յուրաքանչյուրն առանձին տիտղոսաթերթով: Տիտղոսաթերթերին՝ զարդանկար:

ՍտբԳ

Ծանոթ.՝ «Հայ գիրքը 1801-1850 թթ.» մատենագիտության մեջ սույն գիրքը նկարագրվել է 259 համարի ներքո, աստղանիշով և հղում է արվել Գ. Զարբանալեանի մատենագիտությանը (էջ 666), սակայն ծանոթագրության մեջ սխալմամբ նույնացվել է 1817 թ. լույս տեսած «Ընդհանուր ծանօթութիւն ի վերայ աշխարհին Պարսից» աշխատության հետ:

1820

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ

Վենետիկ: Տպ. Ս. Ղազար, 1820.

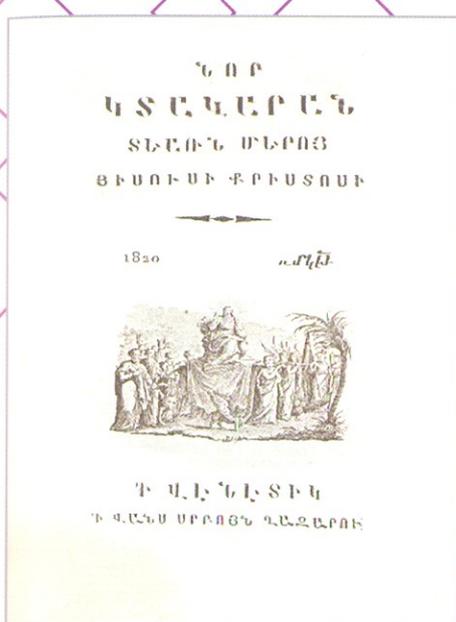
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՆՈՐ / ԿՏԱԿԱՐԱՆ / ՏԵՄՈՆ ՄԵՐՈՅ / ՅԻՍՈՒՄ ԲՐԻՍՈՍԻ / 1820 ռմկթ / 'Ի ՎԵՆԷՏԻԿ / 'Ի ՎԱՆՍ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ /

723, 1 չի. Էջ: Շարվ՝ 14X9 սմ: Բնագրում՝ յոթ փորագրապատկեր: Բնագրում՝ Էջախորագրեր, լուսանցակիշեր, գլխազարդեր, վերջազարդեր և զարդագրեր:

Մ

Ծանոթ՝ Սույն հրատարակությունը Վենետիկի Ս. Ղազար վանքի տպարանում 1816 թ. տպագրված գրքի վերատպությունն է:

1820

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԴՊԻՐ:

Պու գիրք օլ տուրքի Քրիստոնեական Հաւատքըմըգա
Իգթիգալը Կերէք օլան Պիր գաչ
էջրէնիլէճէքլէր՝ Հայճայ պիլմէյէն
քրիստոնեայ եղբայրարըմը իլին
Թիւրքճէ շարադրել օլունսու:
Վէ աղընը Արթուր՝ Վրիստոնեական
տէտիք:

Կ. Պոլիս: Տպ. Պօղոս Արապեանի, 1820.

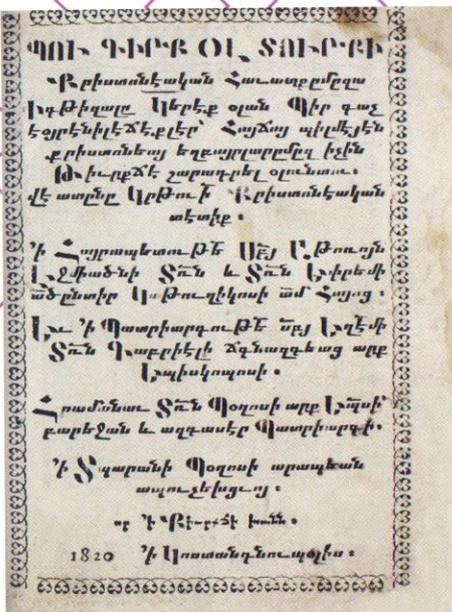
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՊՈՒ ԳԻՐԸ ՕԼ ՏՈՒՐԵԻ / Քրիստոնեական Հաւատքըմըգա / Իգթիգալը Կերէք օլան
Պիր գաչ / Եօյրէնիլէճէքլէր՝ Հայճայ պիլմէյէն / քրիստոնեայ եղբայրարըմը իլին /
Թիւրքճէ շարադրել օլունսու: / Վէ աղընը կրթութիլին Քրիստոնեական / տէտիք: /
'ի Հայրապետութեան Ս[ր]բ[ոյ], Աթոռոյն / Էջմիածնի Տ[եա]ռն և Տ[եա]ռն Եփրեմի /
ա[ստուա]ծընտիր Կաթողիկոսի ամ[ենայն] Հայոց: / Եւ 'ի Պատրիարքութեան ս[ր]բ[ոյ],
Ե[րուսա]ղէմի Տ[եա]ռն Գաբրիէլի ճգնագգեաց արք / Եպիսկոպոսի: / Հրամանաւ Տ[եա]
ռն Պօղոսի / արք Եպ[իսկոպո]սի՝ բարեջան և ազգասէր Պատրիարքի: / 'ի Տպարանի
Պօղոսի արապեան / ապուլէխցոյ: / որ 'ի Քիրքճի խանն: / 1820 'ի Կոստանդնուպօլիս: /

170 գարդափակ էջ: Շարվ. 12X7.5 սմ: Տիտղոսաթերթը՝ գարդափակ: Տիտղոսաթերթի դարձերեսին՝ փորագրապատկեր: Բնագիրը՝ հայատառ թուրքերեն: Բնագրում՝ գլխագարդեր, գարդագրեր, վերջագարդ:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1964 թ. մարտի 3-ին: Հայտնաբերվել է 2015 թ. գրադարանավարների ուսումնասիրությունների արդյունքում:

1823

ՍԻՄԷՕՆ ԵՐԵՒԱՆՑԻ:

Գիրք հանդիսադրութանց տօնից կայսերականաց

Թիֆլիս: Տպ. Ոսումնարանի Հայոց

[Ներսիսեան դպրոցի], 1823.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

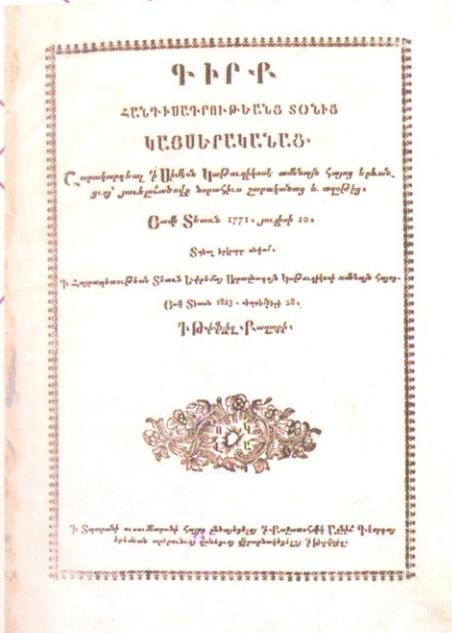
ԳԻՐԸ / ՀԱՆԴԻՍԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՏՕՆԻՑ / ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆԱՑ. / Շարակարգեալ 'ի Սիմէօն Կաթողիկոս ամենայն հայոց երևան- / ցոյ՝ յաւելուածովք Նորահիւս շարականաց և աղօթից. / Յամի Տեառն 1771. յուլիսի 10. / Տպեալ երկրորդ անգամ. / 'ի Հայրապետութան Տեառն Եփրեմայ Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի ամենայն հայոց. / Յամի Տեառն 1823. սեպտեմբերի 28. / 'ի Թիֆլիզ Քաղաքի. / 'ի Տպարանի ուսումնարանի հայոց ընծայեցելոյ 'ի Քաջատոհմիկ Ազնի Գեորգայ / երեմեան արծրունոյ վանեցոյ վերաբնակեցելոյ 'ի Թիֆլիզ. /

18 զարդափակ էջ: Շարվ.՝ 23,5X16 սմ: Տիտղոսաթերթը՝ զարդափակ, փոքր փորագրապատկերով: Բնագրում՝ գլխագարդեր, վերջագարդեր և զարդագրեր:

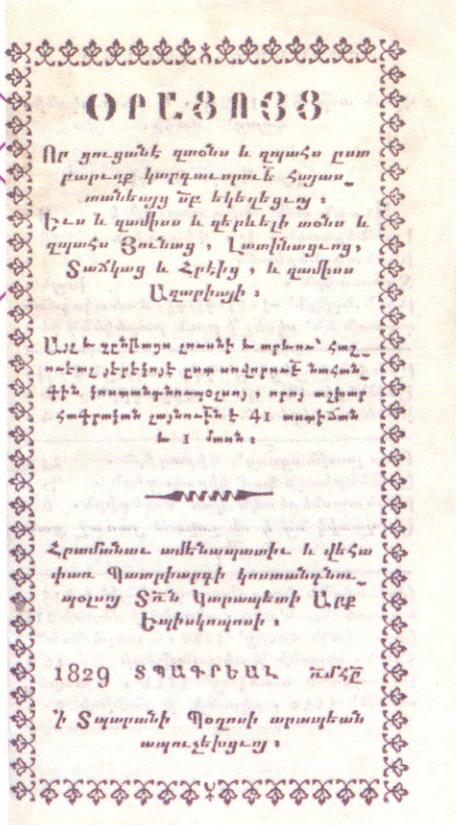
ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1987 թ. հուլիսի 7-ին:

Տե՛ս նաև՝ Բամպուքեան Գ. 1801-1850 թուականներու միջև հայերեն եւ հայատառ թուրքերեն Նորայայտ տպագրութիւններ // Բազմավէպ.- Վենետիկ, 1991.- Թիւ 1-2.- էջ 286:

Հ. 1. 089/3

ՕՐԱՅՈՅՑ

Կ. Պոլիս: Տպ. Պօղոս Արապեանի, 1829.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՕՐԱՅՈՅՑ / Որ ցուցանէ զտօսն և զպահս ըստ / բարոք կարգաւորու[թ]ե[ան] հայաս- / տանեայց ս[ուր]բ եկեղեցոյ: / Ես և զամիսս և զերևելի տօսն և / զպահս Յունաց, Լատինացոց, / Տաճկաց և Հրեից, և զամիսս / Ազարիայի: / Այլ և զընթացս լուսնի և արևո՛ հաշ- / ուեալ յերեկոյն ըստ սովորու[թ]ե[ան] նահան- / գին կոստանդնուպօլսոյ, որոյ աշխար / հագրական լայնու[թ]ի[ւն]ն է 41 աստիճան / և 1 մասն: / Հրամանաւ ամենայնապա տի և վեհա / փառ Պատրիարքի կոստանդնու- / պօլսոյ Տ՛ն Կարապետի Աբբ Եպիսկոպոսի :

48 էջ: Ճարվ՝ 9,7X5 սմ: Ճապիկը և տիտղոսաթերթը՝ զարդափակ: Բնագրում՝ մեկ մեծ և տասներկու փոքր փորագրապատկեր, աղյուսակներ:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Տպագրության վայրի տվյալը վերցվել է շապկից: Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարանին նվիրել է եգիպտահայ մշակութային գործիչ Սուրեն Պայրամեանը 2008 թ.:

Տե՛ս նաև՝ Սեբուլեան Օ. Հագուագիտ տպագրութիւններ Վիեննայի Մխիթարեան Մատենադարանին մէջ 1801-1850 // Հանդէս ամսօրեայ,- Վիեննա, 1983.- Թիւ 1-6.- Յու- նուար-Յունիս.- էջ 123-124:

1835

ԽՐԱՏ ՅԱՂԱԳՍ ԲԱՐԻՔ ԱՌՆԵԼՈՅ ԶԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆ ԱՂՈԹՄՆ

[Կալկաթայ: Տպ. Սկրտիչ Միսոնարաց], 1835.

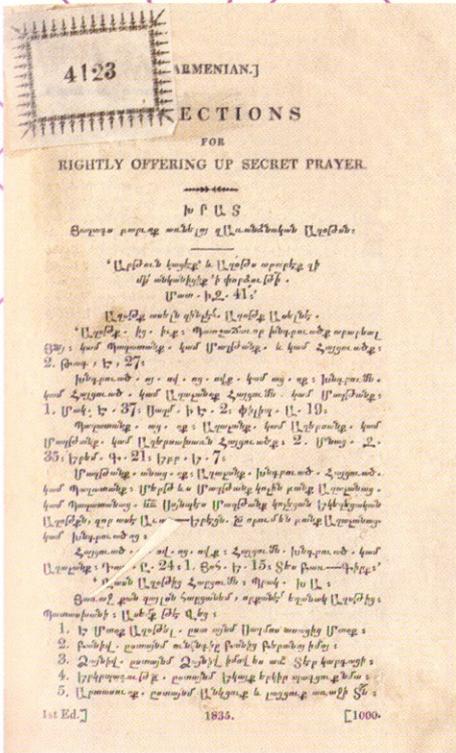
ՏԻՏՐՈՍԱԹԵՐԹ՝ չունի:

72 էջ: Շարվ.՝ 18X11 սմ:

ՆՋԱԿ թերի

Ծանոթ.՝ Նկարագրությունը կատարվել է բնագրի առաջին էջից: Բնագրի վերևում՝ N-10- ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՆ ԱՂՈԹՔ: Նկարագրված օրինակը վերջից թերի է, ավարտվում է 72-րդ էջով, սակայն L. Գ. Մինասեանը վկայում է. «Սոյն գրքոյկները սկսեալ 8-րդ(?) համարից մինչև 12-րդը, ունեն նաեւ միացեալ էջեր, հետեւաբար սոյն գրքոյկն պետք է ունենայ 84 էջ, որովհետեւ սկսւում է միացեալ էջ 129-ով իսկ յաջորդ՝ 11-րդ գրքոյկը էջ 213-ով»:

Տե՛ս նաև՝ Մինասեան L. Գ. «Չայ տպագիր գիրքը 1801-1850 թուականներին» եւ մի քանի նորայայտ գրքեր // Սիոն.- Երուսաղէմ, 1970.- Թիւ 1-2.- Յունուար-Փետրուար.- էջ 75, 79:

1835

ՍԱՂՄՈՍ ԴԱԹԻ

Օրթագիւղ [Կ. Պոլիս]: Տպ. Պօղոս Արապեանի, 1835.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

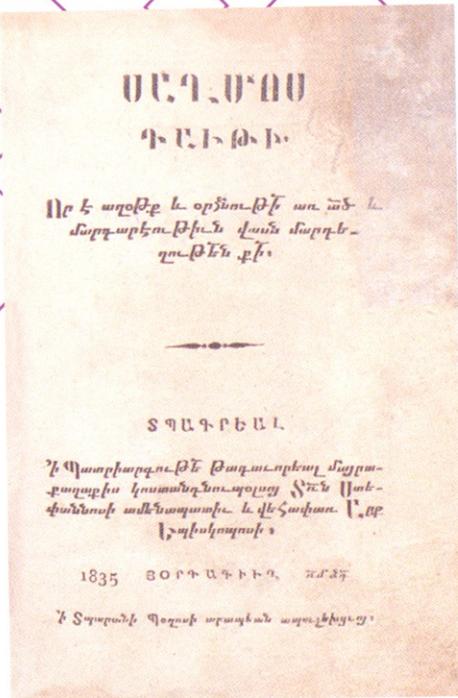
ՍԱՂՄՈՍ / ԴԱԹԻ. / Որ է աղօթք և օրհնութիւն առ ա[ստուա]ծ և / մարգարեութիւն վասն մարդէ- / ղութե[ան]ն ք[րիստոս]ի: / ՏՊԱԳՐԵԱԼ / 'ի Պատրիարքութե[ան]ն թագաւորեալ մայրա- / քաղաքիս կոստանդնուպօլսոյ Տէն Ստե- / փաննոսի ամենապատիւ և վեհափառ Առք / Եպիսկոպոսի: / 1835 ՅՕՐԴԱԳԻՂ ռմձդ. / 'ի Տպարանի Պօղոսի արապեան ապուչեխցոյ: /

338, 6 չի. Էջ: Ճարվ.: 13X7,5 սմ: Բնագրում՝ ութ փորագրապատկեր, գլխազարդեր, վերջազարդեր:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1969 թ.:

Տե՛ս նաև՝ Բամպուրճեան Գ. 1801-1850 թուականներու միջեւ հայերէն եւ հայաստան թուրքերէն նորայայտ տպագրութիւններ // Բազմավեպ.- Վենետիկ, 1991.- Թիւ 1-2.- Էջ 288:

1837

Բ Ժ Կ Ա Ր Ա Ն

Հ Ո Վ Ե Ի Ո Ր

Բաժանեալ յերկու մասունս:

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Յորում պարունակի Յորդորակ
ապաշխարութեան սրբոյն Եփրեմի
խորին ասորոյ՝ ի պէտս հոգեպէս
հեանդացելոց:

Ի Պատրիարքութեան կոստանդնուպոլսոյ
Տեան Կեփաննոսի անեապատիւ և
վեհապառ Մարիակոպտի:

Տ Պ Ե Ա Լ Վ Ե Ր Ս Տ Ի Ն

1837 ՅՕՐԹԱԳԻՂ ԵՄԾԳ

Ի Տարածի երէց Որդոց Պաշտի ուղղեալ
սպառնալից:

ԲԺԿԱՐԱՆ ՅՈՎԵԻՐ ԲԱԺԱՆԵԱԼ
ՅԵՐԿՈՒՄ ՄԱՍՈՒՆ

Օրթագիւղ [Կ. Պոլիս]: Տպ. Պողոս Արապեանի, 1837.

Ա ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԲԺԿԱՐԱՆ / ՅՈՎԵԻՐ / Բաժանեալ յերկու մասունս: / ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ / Յորում
պարունակի Յորդորակ / ապաշխարութեան սրբոյն Եփրեմի / խորին ասորոյ՝ ի
պէտս հոգեպէս / հիւանդացելոց: / ի Պատրիարքութեան կոստանդնուպոլսոյ / Տեան
Ստեփաննոսի ամենապատիւ և / վեհապառ Արքեպիսկոպոսի: / ՏՊԵԱԼ ՎԵՐՍՏԻՆ /
1837 ՅՕՐԹԱԳԻՂ ԵՄԾԳ / ի Տպարանի երից Որդոց Պողոսի արապեան / ապուլցելոց: /

Բ ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ / Յորում առաջի դին պեսպէս բանք / աղօթից՝ զօրաւորք ի
բժշկութիւն] հո- / գևոր հիւանդութեանց՝ բաժանեալք / ըստ եօթնեակ աւուրց
շաբաթուն, / առ մտադիր ընթերցանութիւն] իւրա- / քանչիւր հոգեսիրաց: / Ի վերջոյ
յաւելան ինդրուածք / հաշտեցուցիչք ա[ստուծոյ] յաղօթամա- / տոյց գրոց սրբոյն
Գրիգորի ևա- / թեկացոյ, և յայլոց երանելի / Վարդապետաց: /

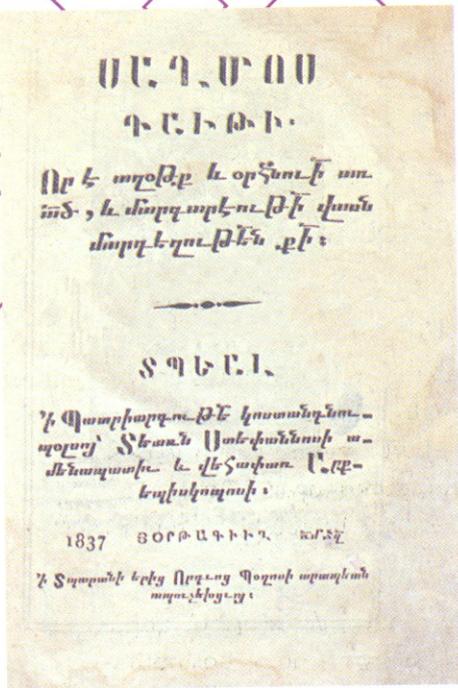
95, ը, 151 էջ: Ճարվ.՝ 11,5X7,5 սմ: Բնագրում՝ երեք փորագրապատկեր, գլխազարդեր,
վերջազարդեր:

ՀԱԳ ԹԵՐԻ

Ծանոթ.՝ ՀԱԳ օրինակի թերի լինելու պատճառով նկարագրությունն ամբողջացրել
ենք Օ. Սեքուլեանի մատենագիտական ցանկից:

Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1983 թ. նոյեմբերի 14-ին:

Տե՛ս նաև՝ Սեքուլեան Օ. Հազուագիտ տպագրութիւններ Վիեննայի Մխիթարեան
Մատենադարանին մէջ 1801-1850 // Հանդէս ամսօրեայ.- Վիեննա, 1983.- Թիւ 1-6.- Յու-
նուար-Յունիս.- էջ 129:

1837

ՍԱՂՄՈՍ ԴԱԹԻ

Օրթագիւղ [Կ. Պոլիս]: Տպ. Պօղոս Արապեանի, 1837.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՍԱՂՄՈՍ / ԴԱԹԻ. / Որ է աղօթք և օրհնութիւն առ / ա[ստուա]ծ, և մարգարեութիւն[ն] վասն / մարդեղութեան]ն ք[րիստոս]ի: / ՏՊԵԱԼ / 'ի Պատրիարքութեան] կոստանդնու- / պօլսոյ՝ Տեառն Ստեփաննոսի ա- / մենապատիւ և վեհափառ Առք- / եպիսկոպոսի: / 1837 ՅՕՐԹԱԳԻՂ ռմձգ / 'ի Տպարանի երկից Որդոց Պօղոսի արապեան / ապուչեխոյ: / 334 գծափակ էջ: Շարվ.՝ 7.5X12.5 սմ: Բնագրում՝ ութ փորագրապատկեր, գլխազարդեր, վերջազարդեր:

Մ թերի

Տե՛ս նաև՝ Բամպուքճեան Գ. 1801-1850 թուականներու միջեւ հայերէն եւ հայատառ թուրքերէն նորայայտ տպագրութիւններ // Բազմավեպ.- Վենետիկ, 1991.- Թիւ 1-2.- էջ 289:

1839

ՏԱՍՆ ԵՎ ՎԵՑ ԿԱՐՃԱՌՈՏ ՔԱՐՈՂՆԵՐ

Կալկաթայ: Տպ. Մկրտիչ Միսունարաց, 1839.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

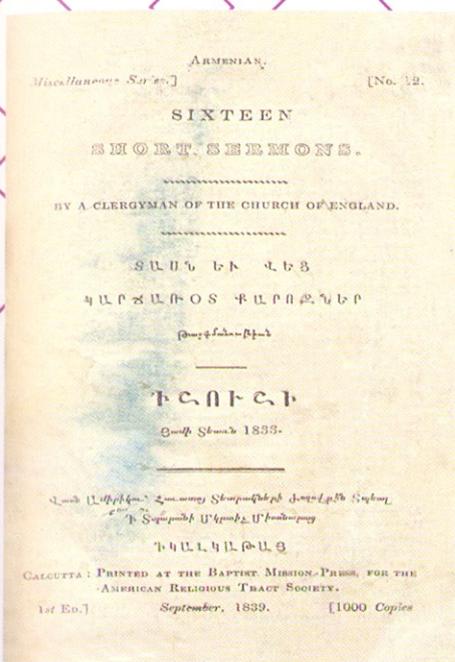
ARMENIAN / Miscellaneous Series] [No. 12. / SIXTEEN / SHORT SERMONS. / BY A CLERGYMAN OF THE CHURCH OF ENGLAND. / ՏԱՍՆ ԵՎ ՎԵՑ / ԿԱՐՃԱՌՈՏ ՔԱՐՈՂՆԵՐ / Թարգմանություն / 'ի ՇՈՒԾԻ / Յամի Տեառն 1833. / Վասն Ամիրիկոնո՝ Հաւատոյ Տետրակների ժողովքին Տպեալ / 'ի Տպարանի Մկրտիչ Միսունարաց / 'ի ԿԱԼԿԱԹԱՅ / CALCUTTA: PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS, FOR THE / AMERICAN RELIGIOUS TRACT SOCIETY. / 1st ED.] September, 1839. [1000 Copies /

56 (249-304) Էջ: Շարվ.՝ 12,5X7 սմ: Բնագրում՝ աղյուսակներ:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Գիրքն ունի կրկնակի էջակալություն: Այն Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1971 թ.:

ՏԵՍ ՆԱՆ՝ ՍԵՐՈՒԼԵԱՆ Օ. Հազուագիտ տպագրություններ Վիեննայի Մխիթարեան Մատենադարանին մէջ 1801-1850 // Հանդէս ամսօրեայ.- Վիեննա, 1983.- Թիւ 1-6.- Յունուար-Յունիս.- էջ 132-133; Մինասեան Լ. Գ. «Հայ տպագիր գիրքը 1801-1850 թուականներին» եւ մի քանի նորայայտ գրքեր // Սիոն.- Երուսաղէմ, 1970.- Թիւ 1-2.- Յունուար-Փետրուար.- էջ 76, 79:

1840

ՍԻՄԷՕՆ ԵՐԵՒԱՆՑԻ:

Գիրք հանդիսադրութեանց տօնից կայսերականաց

[Ս. Էջմիածին]: Տպ. Մայր Աթոռոյ, 1840.

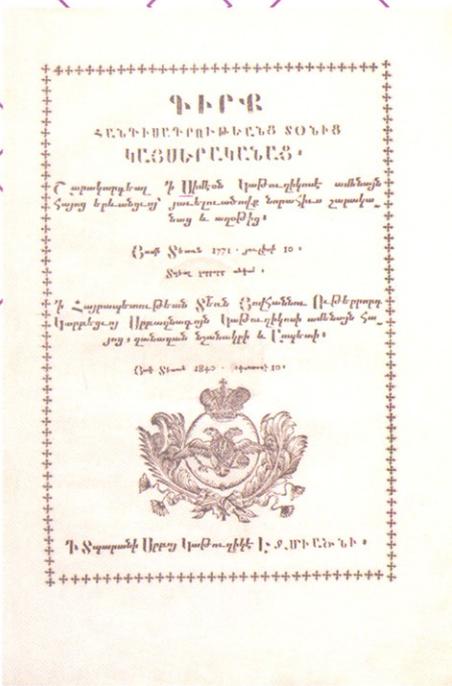
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԳԻՐԸ / ԶԱՆԴԻՍԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՏՕՆԻՑ / ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆԱՑ: / Ճարակարգեալ 'ի Սիմէօն Կաթողիկոսէ ամենայն / հայոց երևանցոյ՝ յաւելուածովք Նորահիւս շարակա- / նաց և աղօթից: / Յամի Տեառն 1771. յուլիսի 10: / Տպեալ չորրորդ անգամ: / 'ի Յայրապետութեան Տե[ա]ռն Յովհաննու Ուրբերորդ / Կարբեցոյ Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի ամենայն հա- / յոց, զանազան նշանակրի և Ասպետի: / Յամի Տեառն 1840. օգոստոսի 10: / 'ի Տպարանի Սրբոյ Կաթողիկէ ԷԶՄԻԱԾՆԻ: /

24, 1 չի. զարդափակ էջ: Ճարվ.՝ 23,5X16 սմ: Ճապիկը, տիտղոսաթերթը՝ զարդափակ, տիտղոսաթերթին և դարձերեսին՝ փոքր փորագրապատկերներ: Բնագրում՝ գլխազարդեր և զարդագրեր:

ԶԱԳ

Ծանոթ՝ Գիրքը Յայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1987 թ.:

1841

ԼԱՒ ՏԵՏՐԱԿ

Կալկաթայ: Տպ. Մկրտիչ Միսնարաց, 1841.

ԼԱՒ ՏԵՏՐԱԿ

Ի Ստայ Պարտաճակին

ԿԱՐՃԱՌՕՏ ՔԵՐԱԿԱՆԿԱՆ ԿԱՆ ԶՈՒՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻՆԷ:

Սկիզբն ընտանալեան: Ամբար Ա. ք. ք. ք.:

Զանազան էջերուց գրամբարեան կարգաձևու պայ ուսուցիչ համարին:

Զանազան չափուց և կշռուց անուանին ԱՆՆ ԱՆՆ

Զանազան Չափուց և կշռուց կարգաձևու
խառնուրդ. 11. 22:

Տպուկ ՚ի Տպարանի Մկրտիչ Միսնարաց Ի Կալկաթայ
1841

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

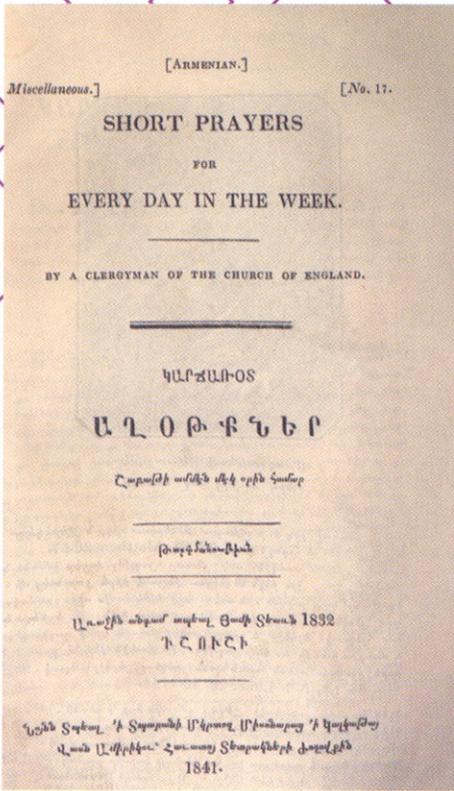
ԼԱՒ ՏԵՏՐԱԿ / Ի Սմայ Պարունակին / ԿԱՐՃԱՌՕՏ ՔԵՐԱԿԱՆԿԱՆ ԿԱՆ ԶՈՒՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԷ: / Սկիզբն թուարանութան: Ամիսք Ազգաց: / Զանազան Երկրեաց դրամի արժեքն Կալկաթու սքայ ռուփու համարին: / Զանազան չափուց և կշռուց անուանքն և[այլն] և[այլն]: / Զամենայն Չափով և Թուով և Կշռով Կարգեցեր: / Իմաստութիւն. 11. 22: / Տպեալ ՚ի Տպարանի Մկրտիչ Միսնարաց Ի Կալկաթայ / 1841 /

36 էջ: Շարվ.՝ 23,5X16 սմ: Տիտղոսաթերթին՝ փոքր փորագրապատկեր: Բնագրում՝ աղյուսակ: Բնագիրը՝ հայերեն և անգլերեն:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1999 թ.:

ՏԵՆ ԼԱՆ՝ Սեբուլեան Օ. Հազուագիտ տպագրություններ Վիեննայի Մխիթարեան Մատենադարանին մէջ 1801-1850 // Հանդէս ամսօրեայ.- Վիեննա, 1983.- Թիւ 1-6.- Յունուար-Յունիս.- էջ 132-133; Բամպուքեան Գ. 1801-1850 թուականներու միջեւ հայերէն եւ հայատառ թուրքերէն նորայայտ տպագրություններ // Բազմավէպ.- Վենետիկ, 1991.- Թիւ 1-2.- էջ 290; Մինասեան Լ. Գ. «Հայ տպագիր գիրքը 1801-1850 թուականներին» եւ մի քանի նորայայտ գրքեր // Սիոն.- Երուսաղէմ, 1970.- Թիւ 1-2.- Յունուար-Փետրուար.- էջ 77, 79:

1841

ԿԱՐՃԱՌՈՍ ԱՂՕԹՔՆԵՐ ԾԱԲԱԹԻ ԱՄՄԷՆ ՕՐԻՆ ՅԱՄԱՐ

Կալկաթայ: Տպ. Մկրտիչ Միսունարաց, 1841.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

[ARMENIAN] / MISCELLANEOUS] [No. 17. / SHORT PRAYERS / FOR / EVERY DAY IN THE WEEK. / BY A CLERGYMAN OF THE CHURCH OF ENGLAND. / ԿԱՐՃԱՌՈՍ / ԱՂՕԹՔՆԵՐ / Ծաբաթի ամեն մեկ օրին համար / Թարգմանություն / Առաջին անգամ տպեալ Յամի Տեառն 1832 / Ի ՇՈՒՇԻ / Նոյնն Տպեալ Ի Տպարանի Մկրտող Միսունարաց Ի Կալկաթայ / Վասն Ամիրիկու՝ Հաստոյ Տետրակների ժողովքին / 1841. /

36 էջ: Ծարվ.՝ 14X8,5 սմ: Բնագրում՝ նկարներ:

ՆՋԱԿ

ՏԵՆ ՆԱՆ՝ Միսասեան Լ. Գ. «Հայ տպագիր գիրքը 1801-1850 թուականներին» եւ մի քանի նորայայտ գրքեր // Սիոն.- Երուսաղէմ, 1970.- Թիւ 1-2.- Յունուար-Փետրուար.- էջ 77, 79:

ՄԵՂՔԻ ՄԵԾԱՆԱԼՈՅՆ ԵՒ ԶՕՐԱՆԱԼՈՅՆ ՀԱՄԱՐ
Կալկաթայ: Տպ. Մկրտիչ Միսունարաց, 1841.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

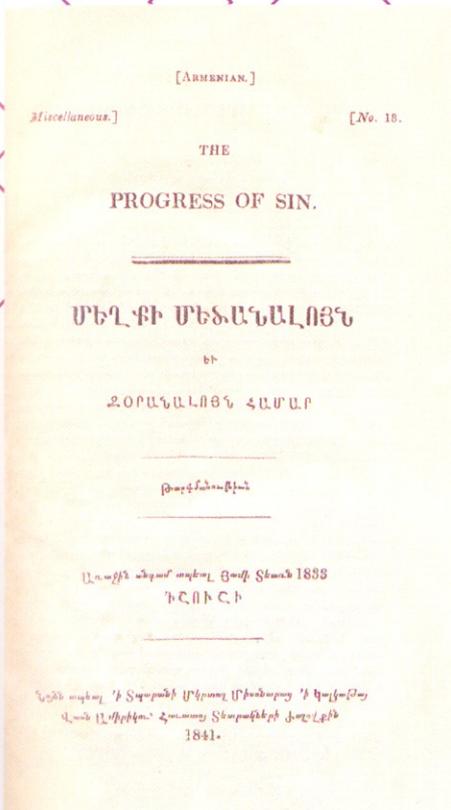
[ARMENIAN] / MISCELLANEOUS [No. 18. / THE / PROGRESS OF SIN. / ՄԵՂՔԻ ՄԵԾԱՆԱԼՈՅՆ / ԵՎ / ԶՕՐԱՆԱԼՈՅՆ ՀԱՄԱՐ / Թարգմանութիւն / Առաջին անգամ տպեալ Յամի Տեառն 1833 / 'ի ՇՈՒՇԻ / Նոյնն տպեալ 'ի Տպարանի Մկրտող Միսունարաց 'ի Կալկաթայ / Վասն Ամիրիկու՝ Հաւատոյ Տեսորակների ժողովքին / 1841. /

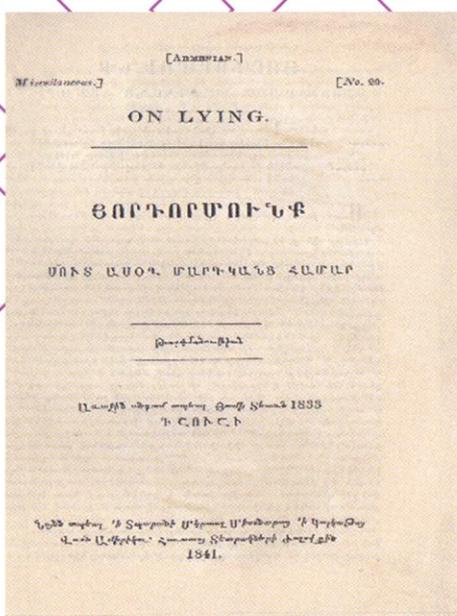
27, 1 չի. էջ: Շարվ.՝ 14,8X8,4 սմ:

ՀԱԳ

Ծանոթ՝ Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1971 թ.:

Տէ՛ս նաև՝ Սեքուլեան Օ. Հազուագիտ տպագրութիւններ Վիեննայի Մխիթարեան Մատենադարանին մէջ 1801-1850 // Հանդէս ամսօրեայ.- Վիեննա, 1983.- Թիւ 1-6.- Յունուար-Յունիս.- էջ 132-133; Բամպուրճեան Գ. 1801-1850 թուականներու միջեւ հայերէն եւ հայատառ թուրքերէն նորայայտ տպագրութիւններ // Բազմավէպ.- Վենետիկ, 1991.- Թիւ 1-2.- էջ 133; Միևստեան Լ. Գ. «Հայ տպագիր գիրքը 1801-1850 թուականներին» եւ մի քանի նորայայտ գրքեր // Սիոն.- Երուսաղէմ, 1970.- Թիւ 1-2.- Յունուար-Փետրուար.- էջ 77, 79:

1841

ՅՈՐԴՈՐՄՈՒՆՔ ՍՈՒՏ ԱՍՕՂ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ԶԱՄԱՐ

Կալկաթայ: Տպ. Մկրտիչ Միսոնարաց, 1841.

ՏԻՏՆՈՍԱԹԵՐԹ՝

[ARMENIAN] / MISCELLANEOUS] [No. 20. / ON LYING. / ՅՈՐԴՈՐՄՈՒՆՔ / ՍՈՒՏ ԱՍՕՂ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ԶԱՄԱՐ / Թարգմանութիւն / Առաջին անգամ տպեալ Յամի Տեառն 1833 / 'ի ՇՈՒՇԻ / Նոյնն տպեալ 'ի Տպարանի Մկրտող Միսոնարաց 'ի Կալկաթայ / Վասն Ամիրիկոյ՝ Զաւատոյ Տետրակների ժողովքին / 1841. /

50 էջ: Ճարվ.՝ 14,5X8 սմ: Բնագրում՝ նկարներ:

ՆՋԱՎ

1842

ԱԳԵՐԵԱՆ ՄԿՐՏԻՉ:

Կարճառօտ աղօթագիրք ամմեն օրուան

Վենետիկ: Տպ. Ս. Ղազար, 1842.

ՏԻՏՆՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԿԱՐՃԱԹՈՏ / ԱՂՕԹԱԳԻՐԷ / ԱՄՄԷՆ ՕՐՈՒԱՆ / Ի Զ. ՄԿՐՏԻՉ Վ. ԱՒԳԵՐԵԱՆ / ՎԵՆԵՏԻՎ / Ի ՍՈՒՐԲԵ ՂԱԶԱՐ / 1842 /

138, 3 չի. էջ: Ճարվ.՝ 6X3,3 սմ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար: Բնագրում՝ չորս փորագրապատկեր, գլխազարդեր և վերջազարդեր:

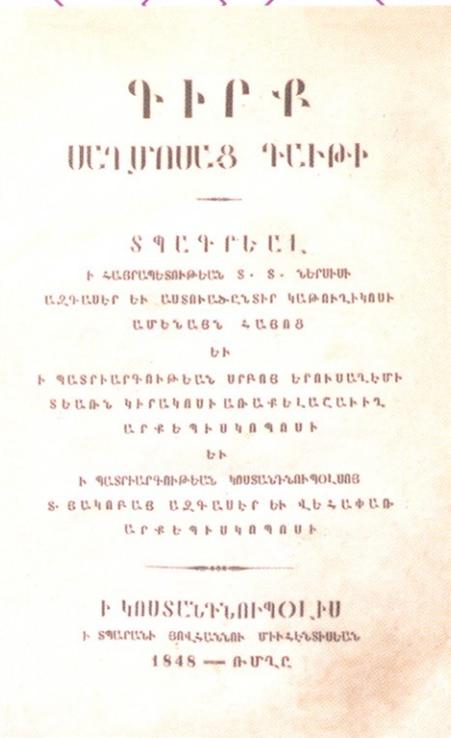
Մ

1848

Գիրք սաղսոսան Դաթի

Կ. Պոլիս: Տպ. Յովհաննէս Միլիէնտիսեանի, 1848.

ՏԻՏՆՈՍԱԹԵՐԹ՝

Գիրք / սաղսոսան Դաթի / ՏՊԱԳՐԵԱԼ / 'ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Տ. Տ. ՆԵՐՍԻՍԻ ԱԶԳԱՍԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԾԸՆՏԻՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ / ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ / ԵՒ / Ի ՊԱՏՐԻԱՐԳՈՒԹԵԱՆ ՍՐԲՈՅ ԵՐՈՒՄԱՂԷՄԻ / ՏԵԱՌՆ ԿԻՐԱԿՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼԱԾԱԽԴ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ / ԵՒ / Ի ՊԱՏՐԻԱՐԳՈՒԹԵԱՆ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ / Տ. ՅԱԿՈԲԱՅ ԱԶԳԱՍԷՐ ԵՒ ՎԵՀԱՓԱՌ / ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ / Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ / Ի ՏՊԱՐԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՄԻԻՋԵՆՏԻՍԵԱՆ / 1848 - ՌՄԴԸ /

421 էջ: Ծարվ.՝ 15X9 սմ: Բնագրում՝ ութ փորագրապատկեր, գլխազարդեր, վերջազարդեր, զարդանախշեր:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1970 թ.:

Տե՛ս նաև՝ Բամպուքճեան Գ. 1801-1850 թուականներու միջեւ հայերէն եւ հայատա թուրքերէն նորայայտ տպագրութիւններ // Բազմավէպ.- Վենետիկ, 1991.- Թիւ 1-2 էջ 292:

1848

ՊԱՏԱՐԱԳ ԿԱՄ ԺԱՄԵՐԳՈՒԹԻՒՆՔ 'Ի ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՆ, ԶՍՈՒՐԲ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԱՐՄՆՈՅ ԵՒ ԱՐԵԱՆ ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Կալկաթայ: Տպ. Արծիւ, Պ. Վիգէնեանի, 1848.

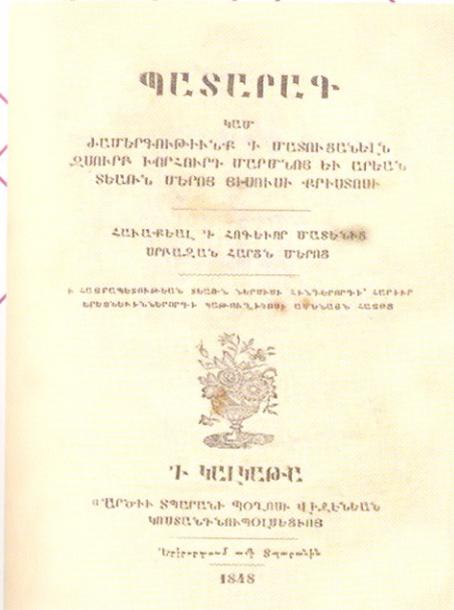
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՊԱՏԱՐԱԳ / ԿԱՄ / ԺԱՄԵՐԳՈՒԹԻՒՆՔ 'Ի ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՆ / ԶՍՈՒՐԲ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԱՐՄՆՈՅ ԵՒ ԱՐԵԱՆ / ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ / ՀԱՄԱՔԵԱԼ 'Ի ՀՈԳԵՒՈՐ ՄԱՏԵՆԻՑ / ՍՐԲԱԶԱՆ ՀԱՐՑՆ ՄԵՐՈՅ / 'Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՌՆ ՆԵՐՍԻՍԻ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴԻ՝ ՀԱՐԻՐ / ԵՐԵՄՆԵԻՆՆԵՐՈՐԴԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ / 'Ի ԿԱԼԿԱԹԱ / յԱՐԾԻՒ ՏՊԱՐԱՆԻ ՊՕՂՈՍԻ ՎԻՋԷՆԵԱՆ / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍԵՅԻՈՅ / յԵՐԿՐՈՐԴՈՒՄ ԱՄԻ Տպարանին / 1848 /

155, 1 չի. էջ: Շարվ.՝ 12X7,5 սմ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար: Բնագրում՝ զարդանախշեր:

ՆՋԱՎ

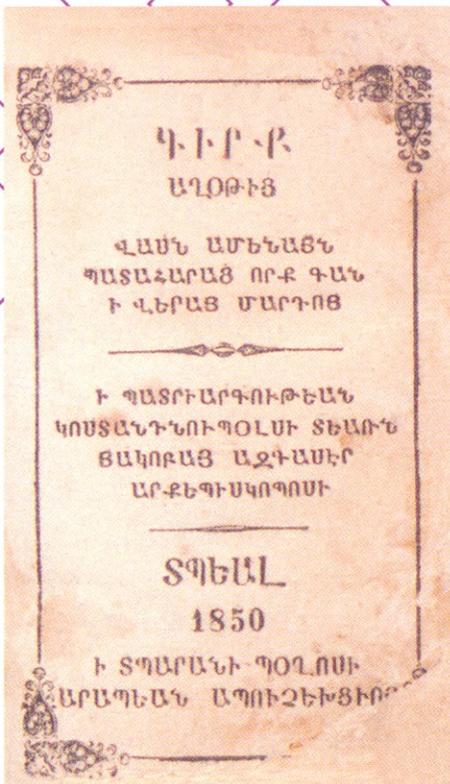
ՏԵՆ ԱՆԱ՝ Իրագեկ Յ. (Յակոբ Տեր Յակոբեան): Պատմութիւն հնդկահայ տպագրութեան.- Անթիլիաս, 1986.- էջ 395, 531:

1850

ԳԻՐՔ ԱՂՕԹԻՅ

[Կ. Պոլիս]: Տպ. Պօղոս Արապեանի, 1850.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԳԻՐՔ / ԱՂՕԹԻՅ / ՎԱՍՆ ԱՄԵՆԱՅՆ / ՊԱՏԱՀԱՐԱՑ ՈՐՔ ԳԱՆ / Ի ՎԵՐԱՅ ՄԱՐԴՈՅ
Ի ՊԱՏՐԻԱՐԳՈՒԹԵԱՆ / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍԻ ՏԵԱՌՆ / ՅԱԿՈՔԱՅ ԱԶԳԱՄԵՐ
ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ / ՏՊԵԱԼ / 1850 / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՊՕԼՈՍԻ / ԱՐԱՊԵԱՆ ԱՊՈՒԶԵԽՑԻՈՐ

154 էջ: Շարվ. 10X6 սմ: Տիտղոսաթերթը՝ զարդափակ: Բնագրում՝ յոթ փորագրապատկեր, գլխազարդեր, վերջազարդեր:

ՅԱԳ

Ծանոթ.՝ Տպագրության վայրի տվյալը վերականգնվել է ըստ տպարանի տվյալի: Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1971 թ.:

Տե՛ս նաև՝ Բամպուրճեան Գ. 1801-1850 թուականներու միջեւ հայերէն եւ հայաստանի թուրքերէն նորայայտ տպագրութիւններ // Բազմավէպ.- Վենետիկ, 1991.- Թիւ 1.- էջ 293:

1852

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ

Զմիւռնիա: Տպ. Կ. Կրիֆֆիթի, 1852.

ՆՈՐ
ԿՏԱԿԱՐԱՆ
ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ
ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ԳՐԱԳՈՒԵՆ ԼՍՏԱՏՐՈՒԹԵԱՄԲ
ԱՇԽԱՐՀԱՐԱՌԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԾ

Ի. ՕՍԻՒՆԻՆԸ
Ի ՏԳԱՐԱՆԻ ԿՈՒԼԻԷԼՄՈՍ
ԿՐԻՖՖԻԹԻ
1852

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ / ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ / ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ / ԳՐԱԲԱՌԷՆ ՀԱՄԱՐՄՈՒԹԵԱՄԲ /
ԱՇԽԱՐՀԱՐԱՌԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԾ / Ի ԶՄԻՒՐՆԻԱ / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԿՈՒԼԻԷԼՄՈՍ / ԿՐԻՖՖԻԹԻ /
1852 /

1 չի., 851 էջ:

ԲԳ

1853

ԹՕՓԱԼ ՇԷՅԹԱՆ ՅԻՔԵԱՅԷՍԻ:
Ծիլտի սանի

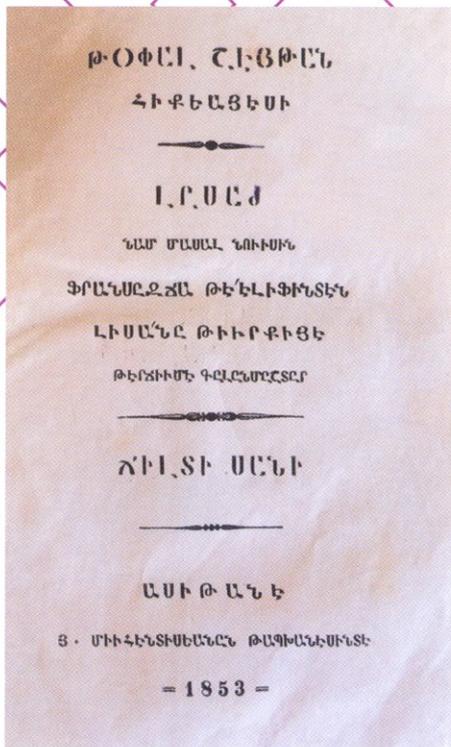
[Կ. Պոլիս]: Տպ. Յովհաննէս Միսիկէնտիսեանի, 1853.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԹՕՓԱԼ ՇԷՅԹԱՆ / ՅԻՔԵԱՅԷՍԻ / ԼԸՍԱԺ / ՆԱՄ ՄԱՍԱԼ ՆՈՒԻՍԻՆ / ՖՐԱՆՍԱԸԶՃԱ
ԹԷԼԼԻՖԻՆՏԷՆ / ԼԻՍԱՆԸ ԹԻՐՔԻՅԷ / ԹԷՐԾԻՄԷ ԳԸԼԸՆՄԸԾՏԸՐ / ԾԻԼՏԻ ՍԱՆԻ /
ԱՍԻԹԱՆԷ / Յ. ՄԻԻՔԷՆՏԻՍԵԱՆԸՆ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆՏԷ / 1853 /

324, 2 չի. Էջ: Ծարվ.՝ 12,5X6,5 սմ: Բնագրում՝ նկար: Բնագիրը՝ հայատառ թուրքերէն:

ՍտբԳ

1856

ԱՆՅԱԲԱՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ: Երկրորդ տպագրություն

Կ. Պոլիս: Տպ. Ա. Պ. Չըրչիլի, 1856.

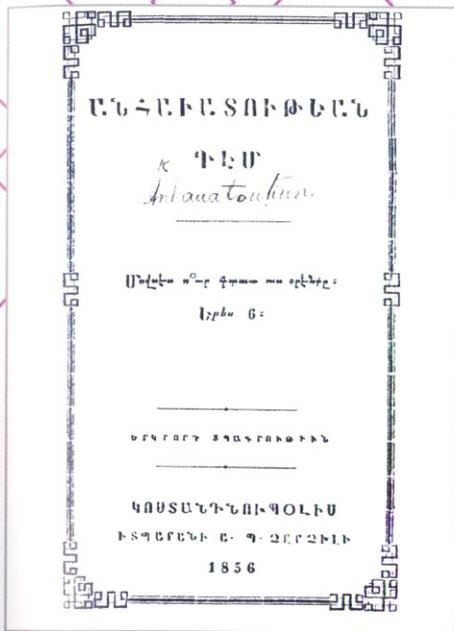
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԱՆՅԱԲԱՏՈՒԹԵԱՆ / ԴԷՄ / Մովսես ուր գտաւ աս օրէնքը : / Երես 6 : / ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. Պ. ՉՐՉԻԼԻ / 1856 /

16 էջ: Տիտղոսաթերթը՝ զարդափակ:

ԲԳ

Ծանոթ.՝ Գիրքն առաջին անգամ տպագրվել է Նույն տպարանում 1841 թ., որից հետո ունեցել է երեք վերատպություն՝ 1856 թ., 1880 թ., 1884 թ.:

1860

ԱՍՏՈՒԾԱՇՈՒՆՉ

Նիւ Եորք: Տպ. Աստուածաշունչի ընկերութեան, 1860.

Ա. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

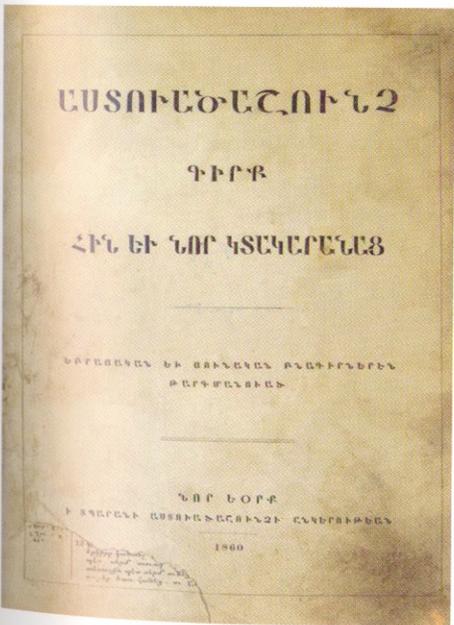
ԱՍՏՈՒԾԱՇՈՒՆՉ / ԳԻՐԸ / ՅԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՅ / ԵՐԱՅԱԿԱՆ ԵՒ ՅՈՒՄԱԿԱՆ ԲՆԱԳԻՐՆԵՐԷՆ / ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԾ / ՆՈՐ ԵՕՐԸ / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՍՏՈՒԾԱՇՈՒՆՉԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ / 1860 /

Բ. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝ ընկած:

879, 5 չի., 274 երկայուն էջ: Շարվ.՝ 19,5X13 սմ:

Մ թերի

Ծանոթ.՝ Նկարագրված օրինակը թերի է, պակասում են Նոր Կտակարանի տիտղոսաթերթը և հաջորդող 16 էջերը:

1865

ԿԱԿՈՍԵԱՆ ՄԱՆՈՒԿ:

Ճանապարհ երկնից կամ պատկերազարդ քրիստոնէական

Կ. Պոլիս: Տպ. Յովհաննէս Միլիէնտիսեանի, 1865.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

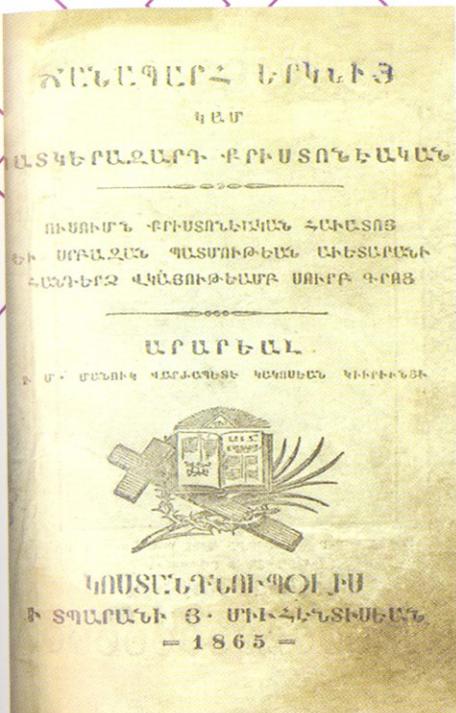
ՃԱՆԱՊԱՐՀ ԵՐԿՆԻՑ / ԿԱՄ / ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ / ՈՒՍՈՒՄ
ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՀԱՄԱՑՅ / ԵՒ ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻ / ՀԱՆԴԵՐՁ
ՎԿԱՅՈՒԹԵԱՄԲ ՍՈՒՐԲ ԳՐՈՑ / ԱՐԱՐԵԱԼ / Ի Մ. ՄԱՆՈՒԿ ՎԱՐԺԱՊԵՏԷ ԿԱԿՈՍԵԱՆ
ԿԻՐԻՒՆՑԻ / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Յ. ՄԻԼԻԷՆՏԻՍԵԱՆ / 1865 /

Թ, (11-316) էջ: Շարվ՝ 13X8 սմ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար: Բնագրում՝ երկու փորագրապատկեր, նկարներ:

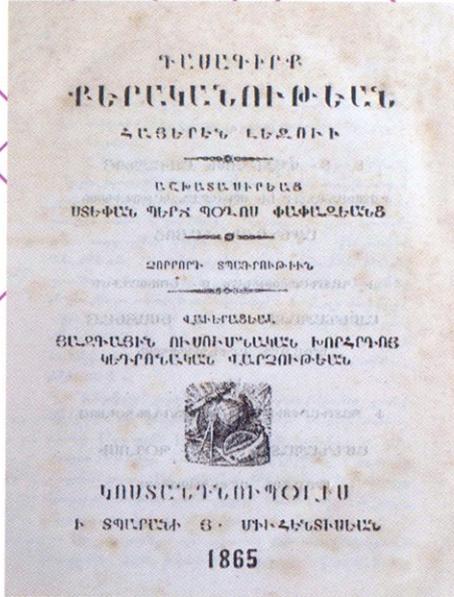
ՀԱԳ

Ծանոթ՝ Գրքում կա տպագրական վրիպակ՝ էջ 224-ի փոխարեն նշվել է 124: Նույն թվականին գիրքը տպագրվել է նաև Կ.Պոլսի Հ. Տերոյենց տպարանում:

Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1937 թ.:

1865

ՓԱՓԱՋԵԱՆՅ ՍՏԵՓԱՆ:

Դասագիրք քերականության հայերէն լեզուի:

Չորրորդ տպագրութիւն

Կ. Պոլիս: Տպ. Յովհաննէս Միւհէնտիսեանի, 1865.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԴԱՍԱԳԻՐԸ / ԸԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ / ՅԱՅԵՐԷՆ ԼԵՂՈՒ / ԱՃԻԱՏԱՍԻՐԵԱՅ / ՍՏԵՓԱՆ
ՊԵՐՆ ՊՕՂՈՍ ՓԱՓԱՋԵԱՆՅ / ՉՈՐՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ / ԿԱԽԵՐԱՑԵԱԼ / ՅԱՋԳԱՅԻՆ
ՈՒՍՈՒՄԱԿԱՆ ԽՈՐՅՐԴՈՅ / ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ / Ի
ՏՊԱՐԱՆԻ Յ. ՄԻԻԷՆՏԻՍԵԱՆ / 1865 /

3 չի. 224 էջ: Շարվ.՝ 13,5X8 սմ: Շապիկը՝ զարդափակ, շապկին և տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար:

ՍտժԳ

Ծանոթ՝ Տիտղոսաթերթի դարձերեսին՝ «Ի հայրապետութեան Տ. Տ. Մատթէոսի Առաջնոյ Աստուածընտիր եւ Սրբազան Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց, Ի Պատրիարքութեան Ս. Երուսաղիմի Ամենապատիւ Տ. Տ. Եսայեայ Սրբազան Արքեպիսկոպոսի եւ Ի Պատրիարքութեան Կոստանդնուպօլսոյ Ամենապատիւ Տ. Տ. Պօղոսի Սրբազան Արքեպիսկոպոսի»: Բնագրից առաջ՝ «Յիշատակ հոգոյ Ռուբէն Անդրեաս Յ. Փափազեան բազմարդին վարժապետի Մեսրոպեան վարժարանին Ջմիռնիոյ 1857»:

1866

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆԱԿԱՆ
ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

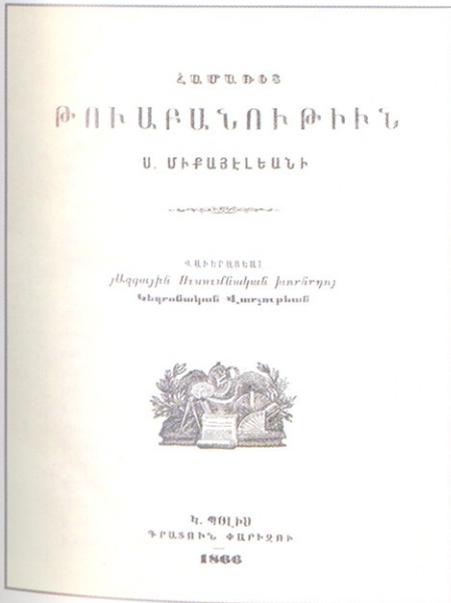
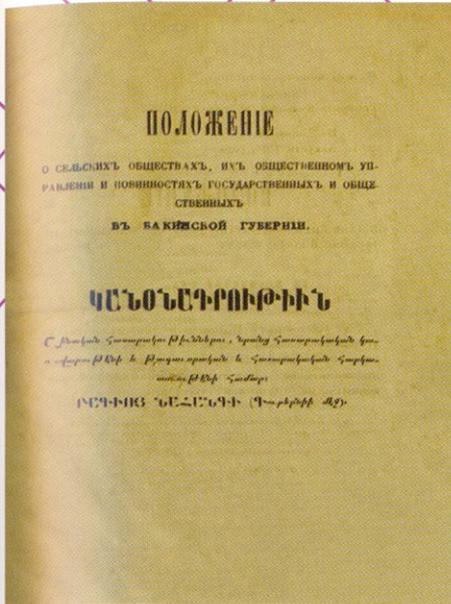
Առանց տպագրության վայրի և տպարանի հիշատակության,
[1866].

ՏԻՏՐՈՍԱԹԵՐԹ՝ չունի:

77 էջ: Շարվ.՝ 17X11 սմ: Բնագիրը՝ զուգահեռ ռուսերեն և հայերեն:

ՀԱԳ

Ծանոթ՝ Նկարագրված օրինակը շապիկ և տիտղոսաթերթ չունի: Նկարագրությունը կատարվել է բնագրի առաջին և երրորդ էջերից: Թվականի տվյալը վերցվել է էջ 3-ից, ուր նշված է. «...Հաստատում եմ... ի 23-ն Օգոստոսի 1866 ամի»: Կանոնադրությունը հավանաբար տպագրվել է 1865 կամ 1866 թվականներին: Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1960 թ.:

ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ Ս.

Համառօտ թուաբանություն

Կ. Պոլիս: Տպ. Արամեանի, 1866.

ՏԻՏՐՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՀԱՍԱՌՈՏ / ԹՈՒԲԱՆՈՒԹԻՒՆ / Ս. ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆԻ / ՎԱԵՐԱՅԵԱԼ / յԱզգային Ուսումնական խորհրդոյ / Կեղրոնական Վարչութեան / Կ. ՊՕԼԻՍ / ԳՐԱՏՈՒՆ ՓԱՐԻԶՈՒ / 1866 /

144 էջ: Շարվ.՝ 14X8,5 սմ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար: Բնագրում՝ աղյուսակներ:

ՀԱԳ

Ծանոթ՝ Տպարանի տվյալը վերցվել է տիտղոսատից՝ «Տպագրություն Արամեան»: Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1939 թ.:

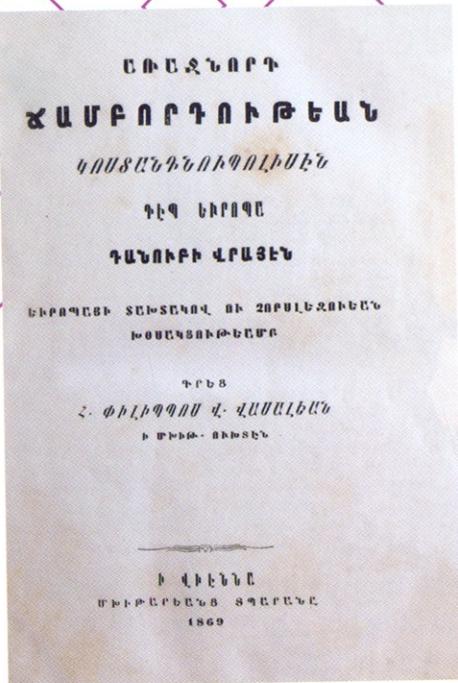

1869

ՎԱՍԱԼԵԱՆ ՓԻԼԻՊՊՈՍ:

Առաջնորդ ճամբորդութեան Կոստանդնուպոլիսէն
դէպ Երոպա Դանուբի վրայէն

Վիեննա: Տպ. Մխիթարեանց, 1869.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԱՌԱՋՆՈՐԴ / ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍԷՆ / ԴԵՊ ԵՐՈՊԱ /
ԴԱՆՈՒԲԻ ՎՐԱՅԷՆ / ԵՐՈՊԱՅԻ ՏԱԽՏԱԿՈՎ ՈՒ ՉՈՐՍԼԵԶՈՒԹԵԱՆ / ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ /
ԳՐԵՅ / Յ. ՓԻԼԻՊՊՈՍ Վ. ՎԱՍԱԼԵԱՆ / Ի ՄԽԻԹ. ՈՒԽՏԷՆ / Ի ՎԻԷՆՆԱ / ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՅ
ՏՊԱՐԱՆԸ / 1869 /

2 չի., 19, 1 չի., 68, 3 չի., 141, 1 չի. Էջ: Շարվ.՝ 14X8,2 սմ: Բնագրում՝ աղյուսակ:

ՍտՔԳ

Ծանոթ:՝ Բնագիրը՝ հայերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն, անգլերեն: Գրքի մասերն ունեն առանձին էջակալություն:

1869

ՏԻՄԱ ԱՂԷՔԱՆԴԻ:

Հռչակաւոր ոճիրք: Պօրճիայք 1492-1507

Կ. Պոլիս: Տպ. Մասիս լրագրոյ, 1869.

ՏԻՏՆՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԱՂԷՔԱՆԴԻ ՏԻՄԱ / ՀՌՀԱԿԱԽՈՐ ՈՃԻՐԷ / ՊՕՐՃԻԱՅՔ / 1492-1507 / ԹԱՐԳՄԱՆԵՍ Ի ԳԱՂԴԻԱԿԱՆԷ / Ա. Ս. Տ. / Կ. ՊՕԼԻՍ / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ / 1869 /

387, 3 չի. Էջ: Շարվ.՝ 13X7,5 սմ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար:

ՍտՔԳ

Ծանոթ.՝ Նկարագրված օրինակում կան տպագրական վրիպակներ՝ 136, 232, 314-315, 320 էջերի փոխարեն տպագրվել են համապատասխանաբար 156, 132, 214-215, 220 էջերը: Բնագրի վերջում՝ «Խօսք թարգմանչին առ ընթերցողն» և «Նուէր առ ազնի բարեկամն իմ Գրիգոր Խաչատուր Կապուտիկեանց թարգմանիչն Ա. Ս. Տ.»:

ՓԱՓԱԶԵԱՆ ՏԻՐԱՆ:

Պետրոս եւ Սելիմայ կամ Ապտէրի լերանց ստորոտի զոյգ մը անմեղաց շիրիմքը

Կ. Պոլիս: Տպ. Յ. Ե. Մինասեանի, 1869.

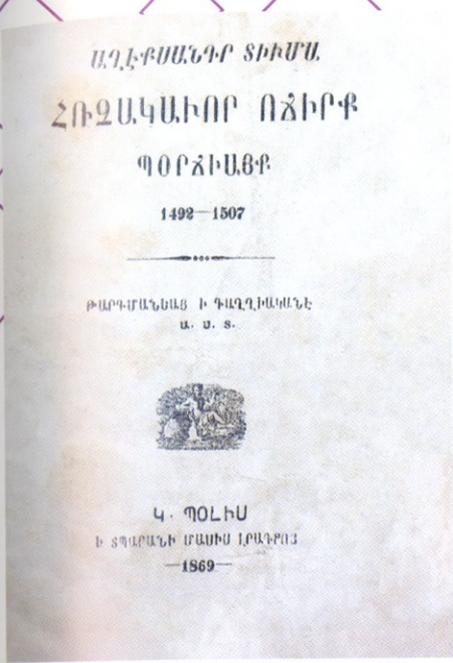
ՏԻՏՆՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՊԵՏՐՈՍ ԵՎ ՍԵԼԻՄԱՅ / ԿԱՄ / ԱՊՏԵՐԻ ԼԵՐԱՆՅ ԱՏՈՐՈՏԻ ԶՈՅԳ ՄԸ / ԱՆՄԵՂԱՅ ՇԻՐԻՄԸ / ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՅ / ՏԻՐԱՆ. Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ / Կ. ՊՕԼԻՍ / ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ / 1869 /

2 չի., 102, 1 չի. Էջ: Շարվ.՝ 13X8 սմ: Բնագրում՝ նկարներ:

Շապիկը՝ զարդափակ, շապկին և տիտղոսաթերթին՝ նկար:

ՍտՔԳ

1870

ԱՍՏՈՒԾԱԾՈՒՄ

Նիւ Եօրք: Տպ. Աստուածաշունչի ընկերութեան, 1870.

Ա. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԱՍՏՈՒԾԱԾՈՒՄ / ԳԻՐՔ / ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՅ / ԵՐԱՅԱԿԱՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱԿԱՆ
ԲՆԱԳԻՐՆԵՐԷՆ / ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԿԸ / ՆՈՐ ԵՕՐՔ / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՍՏՈՒԾԱԾՈՒՄԶԻ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ / 1870 / [Armenian Ref., 8 vo.] O. T. /

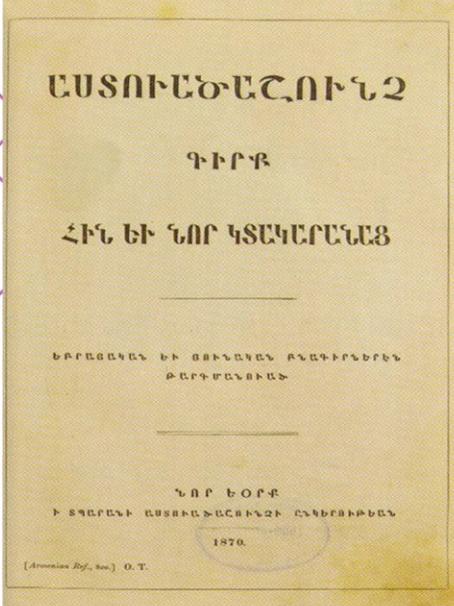
Բ. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՆՈՐ / ԿՏԱԿԱՐԱՆ / ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ / ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ / ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԷՆ
ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԿԸ / ՆՈՐ ԵՕՐՔ / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՍՏՈՒԾԱԾՈՒՄԶԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ /
1870 / N. T. /

879 երկայուն, 5 չի., 274 երկայուն էջ: Շարվ՝ 19,5X13 սմ:

ՀԱԳ

Ծանոթ՝ Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 1961 թ.:

1871

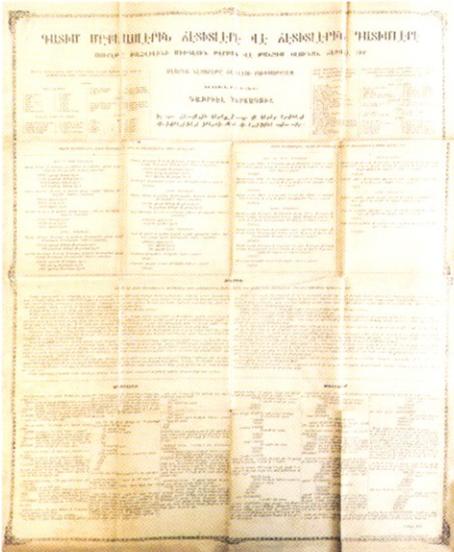
ԳԱՏԻՄ ՄԸՔԵԱՍԼԵՐԻՆ ԵՏԻՏԼԵՐԷ ԿԷ ԵՏԻՏԼԵՐԻՆ ԳԱՏԻՄԼԵՐԷ:

Սուրերը թահվիլիսի միւլպէին թերթի վէ թանգիմ
օլունան ճետվէլ տիր: Մեարիֆ Նեգարերը ճելիլէսի
րուխսաթըլյա / Մուլլիֆի Գաբրիել Ներշապուհ
Կ. Պոլիս: Տպ. Ռ. Յ. Քիրքչեանի, 1871.

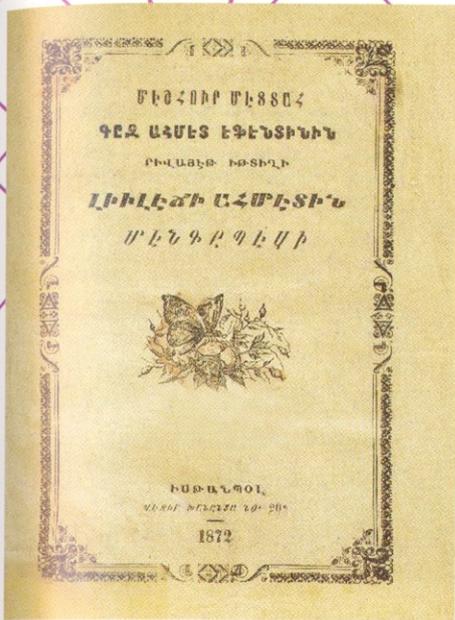
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝ չունի:

1 թերթ: Շարվ՝ 68X52 սմ: Բնագիրը՝ հայատառ թուրքերեն:

ՍտՔԳ

1872

ՄԵԾՅՈՒՐ ՄԷՏՏԱՅ ԳԸՁ ԱՅՄԷՏ ԷՖԷՆՏԻՆԻՆ
ՌԻՎԱՅԵԹ ԻԹՏԻՂԻ ԼԻԻԼԵԾԻ ԱՅՄԷՏԻՆ
ՄԷՆԳԸՊԷՍԻ

Կ. Պոլիս: Առանց տպարանի հիշատակության, 1872.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝ չունի:

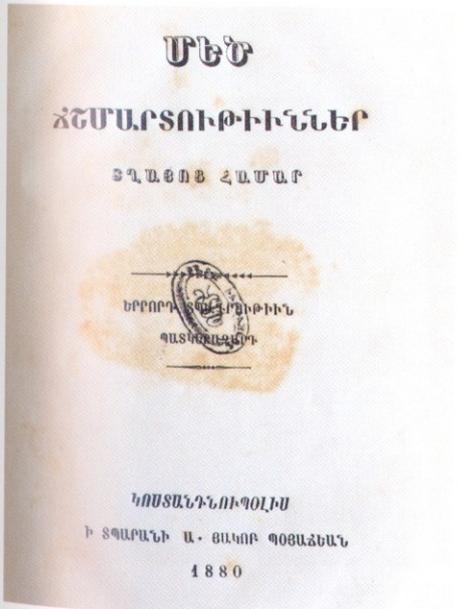
Բ, 45 էջ: Ճապիկը՝ զարդափակ, զարդանկարով: Բնագիրը՝ հայատառ թուրքերեն:

ՕՄ

Ծանոթ:՝ Նկարագրված օրինակը թերի է, չունի տիտղոսաթերթ, պակասում են 21-24 էջերը: Նկարագրությունը կատարվել է շապկից:

Տե՛ս նաև՝ Ստեփանեան Յասմիկ Ա. Հայատառ թուրքերեն գրքերի եւ հայատառ թուրքերեն պարբերական մամուլի մատենագիտություն (1727-1968).- Ստամբուլ, 2005, էջ 167:

1880

ՄԵԾ ԵՐՐՈՐԴ ԵՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ:
Երրորդ տպագրություն

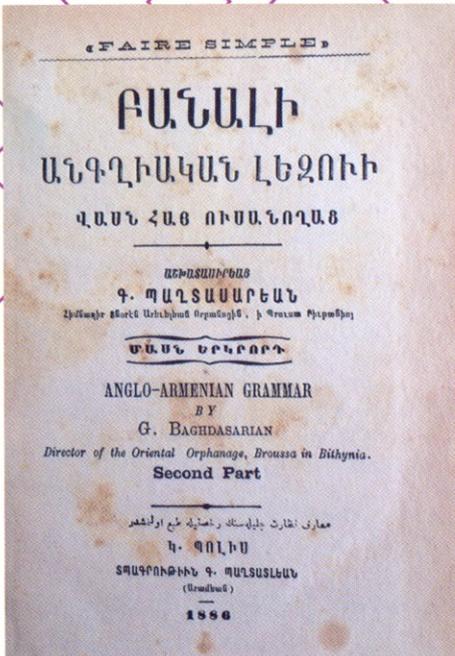
Կ. Պոլիս: Տպ. Յակոբ Պոյաճեանի, 1880.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՄԵԾ / ԵՐՐՈՐԴ ԵՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ / ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ / ԵՐՐՈՐԴ ԵՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ / ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱԾԵԱՆ / 1880 /

106, Բ էջ: Ճարվ՝ 14x8,5 սմ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանախշ: Բնագրում՝ գլխազարդեր, վերջազարդեր, փորագրապատկերներ:

Ստբգ

1886

ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ Գ.

Բանալի անգղիական լեզուի: Մասն երկրորդ

Կ. Պոլիս: Տպ. Գ. Պաղտասալեանի, 1886.

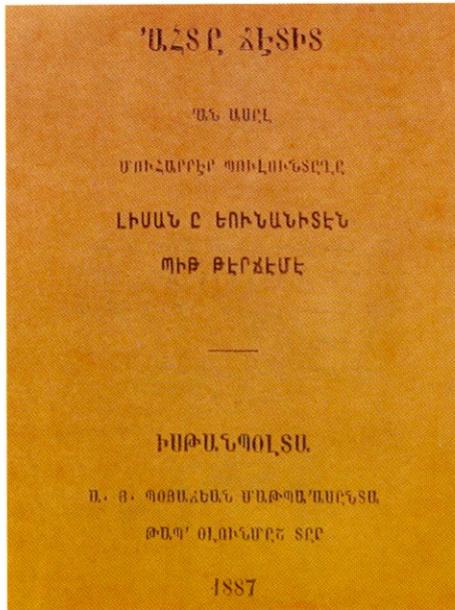
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

«FAIRE SIMPLE» / ԲԱՆԱԼԻ / ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻ / ԿԱՍՆ ՀԱՅ ՌԻՍԱՆՈՂԱՅ / ԱՆԽԱՏԱՍԻՐԵԱՅ / Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ / Հիմնադիր Տնօրեն Արեւելեան Որբանոցին, ի Պրուսա Բիւթանիոյ / ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ / ANGLO-ARMENIAN GRAMMAR / BY / G. BAGHDASARIAN / Director of the Oriental Orphanage, Broussa in Bithynia / Second Part / ... / Կ. ՊՈՂԻՍ / ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՍԼԵԱՆ / (Արամեան) / 1886 /

201 էջ: Բնագիրը՝ հայերեն և անգլերեն:

ՍտբԳ վերջից թերի

Ծանոթ.՝ Տիտղոսաթերթին՝ օսմաներեն գրություն:

1887

ԱՐՏԸ ԾԵՏԻՏ

Կ. Պոլիս: Տպ. Յակոբ Պոյաճեանի, 1887.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

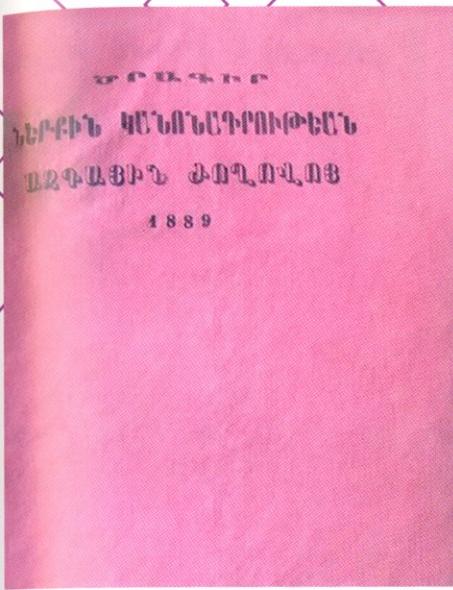
'ԱՐՏԸ ԾԵՏԻՏ / 'ԱՆ ԱՍԸԼ / ՄՈՒՀԱՐՐԵՐ ՊՈՒԼՈՒՆՏԵՂԸ / ԼԻՍԱՆ Ը ԵՌԲԱՆՆԻՏԵՆ / ՊԻԹ ԹԵՐԾԵՄԵ / ԻՍԹԱՆԿԱՆՈՒՄՆԵՐ / Ա. Յ. ՊՈՅԱՆՅԱՆ ՄԱԹՊԱՍՐԵՍԱ / ԹԱՊ՝ ՕՒՆՈՒՄՆԵՐ ՏԵՐ / 1887 /

2 չի., 996 էջ: Շարվ.՝ 8X4,5 սմ: Բնագիրը՝ հայատառ թուրքերեն

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 2018 թ. մարտի 20-ին:

1889

ԾՐԱԳԻՐ ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ
ԺՈՂՈՎՈՅ

[Կ. Պոլիս]: Առանց տպարանի հիշատակության, 1889.

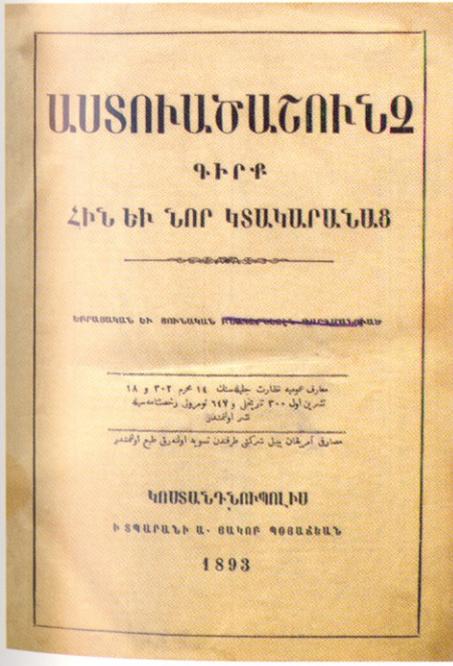
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝ չունի:

16 երկայուն էջ:

ՍտբԳ

Ծանոթ՝ Նկարագրված օրինակը տիտղոսաթերթ չունի: Նկարագրությունը կատարվել է շապկից: Տպագրության վայրի տվյալը վերցվել է բնագրից: Բնագրի բոլոր էջերում երկրորդ սյունակը դատարկ է:

1893

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ

Կ. Պոլիս: Տպ. Յակոբ Պոյաճեանի, 1893.

Ա. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ / ԳԻՐԲ / ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ / ԵՔՐԱՅԱԿԱՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳԻՐՆԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅԱՆ / ... / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱԾԵԱՆ / 1893 /

Բ. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

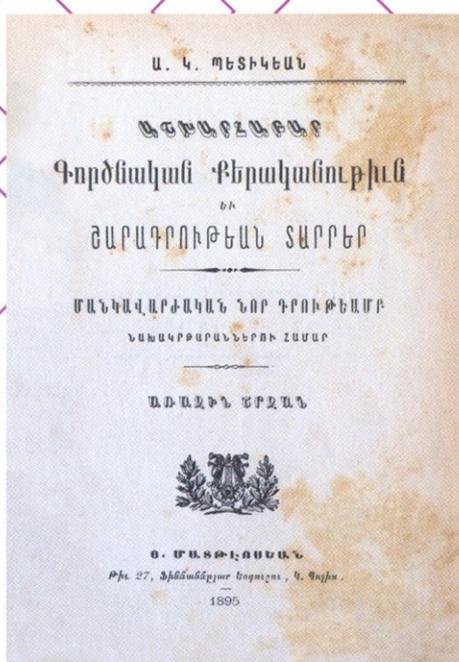
ՆՈՐ / ԿՏԱԿԱՐԱՆ / ՏԵԱՒՆ ՄԵՐՈՅ / ՅԻՍՈՒՄԻ ԸՐԻՍՏՈՍԻ / ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅԱՆ / Հրամանաւ ժողովոյ պաշտօնէին հասարակաց կրթութեան : / Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱԾԵԱՆ / 1893 /

879, 5 չհ., 274 երկայուն էջ: Ծարվ.՝ 20X13 սմ:

ԵՊՅ, ԷՄ

Ծանոթ՝ Ա տիտղոսաթերթին՝ օսմաներեն գրություն:

1895

ՊԵՏԻԿԵԱՆ Ա. Կ.

Աշխարհաբար Գործնական Բերականուրթիւն եւ

շարադրութեան տարրեր: Առաջին շրջան

Կ. Պոլիս: Տպ. Յ. Մատթէոսեանի, 1895.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

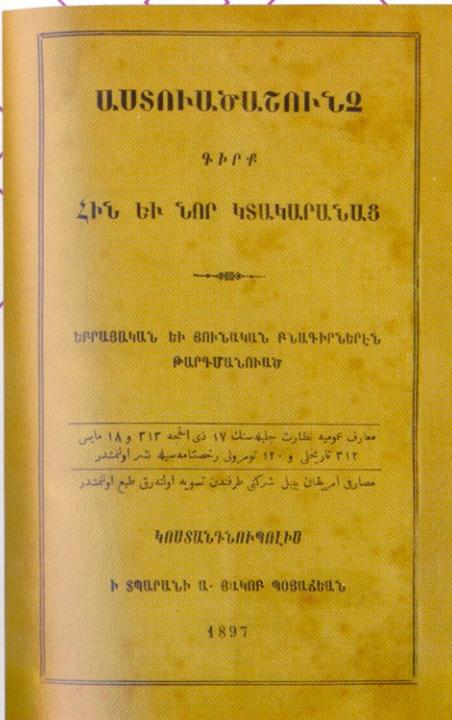
Ա. Կ. ՊԵՏԻԿԵԱՆ / ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ / ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ / ԵՒ / ԾԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՐՐԵՐ / ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԵԱՄԲ / ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ /
ԱՌԱՋԻՆ ԾՐՋԱՆ / Յ. ՄԱՏԹԵՆՍԵԱՆ / Թիւ 27, Ֆինճանճըլար Եօզուշու, Կ. Պոլիս / 1895 /

Զ, (7-82), 1 չի. էջ: Շարվ.՝ 13,5X9 սմ: Շապիկը՝ զարդափակ, շապկին և տիտղոսաթերթին
զարդանկար:

ՍտՔԳ

Ծանոթ՝ Շապկի վերջերեսին՝ հայտարարություն դասագրքի Բ. և Գ. շրջանների
տպագրության մասին և օսմաներեն գրություն:

1897

ԱՄՏՈՒԾԱԾՈՒՆԶ

Կ. Պոլիս: Տպ. Յակոբ Պոյաճեանի, 1897.

Ա. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԱՄՏՈՒԾԱԾՈՒՆԶ / ԳԻՐՔ / ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՅ / ԵՐԱՅԱԿԱՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳԻՐՆԵՐԷՆ / ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԿԱԾ / ... / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱԾԵԱՆ / 1897 /

Բ. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

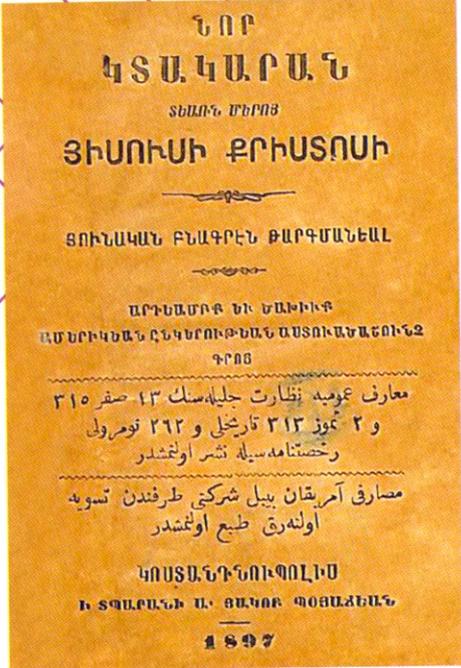
ՆՈՐ / ԿՏԱԿԱՐԱՆ / ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ / ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ / ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԿԱԾ / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱԾԵԱՆ / 1897 /

1 չի., 1010, 314 երկայուն, 1 չի. էջ: Շարվ.՝ 15X8,5 սմ:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Ա տիտղոսաթերթին՝ օսմաներեն գրություն:

Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 2018 թ. փետրվարի 22-ին:

1897

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ

Կ. Պոլիս: Տպ. Յակոբ Պոյաճեանի, 1897.

ՏԻՏՆՈՍԱԹԵՐԹ՝

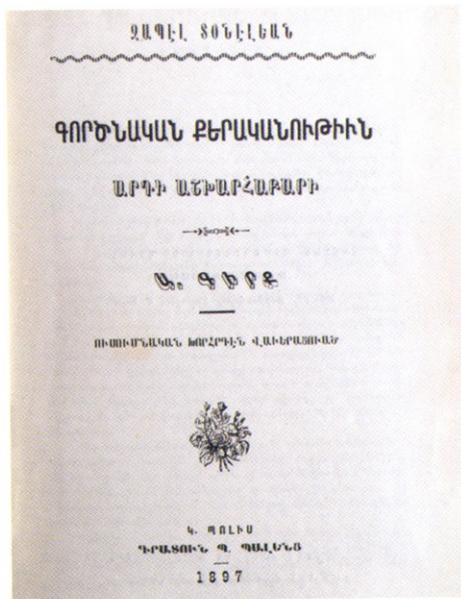
ՆՈՐ / ԿՏԱԿԱՐԱՆ / ՏԵԱՒՆ ՄԵՐՈՅ / ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ / ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ / ԱՐԴԵԱՄՔԵ ԵՒ ԾԱԽԻՔԵ / ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏՈՒԾԱՇՈՒՄԸ ԳՐՈՅ / ... / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱԾԵԱՆ / 1897 /

1 չի., 662 էջ: Շարվ.՝ 9X5,5 սմ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանախշ:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Տիտղոսաթերթին՝ օսմաներեն գրություն:

Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 2018 թ. փետրվարի 22-ին:

ՏՈՆԷԼԵԱՆ ԶԱՊԷԼ:

Գործնական քերականություն արդի աշխարհաբարի:
Ա. գիրք

Կ. Պոլիս: Տպ. Յ. Մատթեոսեանի, 1897.

ՏԻՏՆՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԶԱՊԷԼ ՏՈՆԷԼԵԱՆ / ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ / ԱՐԴԻ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐԻ / Ա. ԳԻՐԵ / ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԷՆ ՎԱԵՐԱՅՈՒԱՑ / Կ. ՊՈԼԻՍ / ԳՐԱՏՈՒՆ Պ. ՊԱԼԵՆՅ / 1897 /

Է, (8-135) էջ: Շարվ.՝ 13,5X9 սմ: Շապիկը՝ գծափակ, շապկին և տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար:

ՍտՔԳ

Ծանոթ.՝ Տպարանի տվյալը վերցվել է տիտղոսաթերթի դարձերեսից. «Տպարան, վիմագրատուն և կազմատուն Յ. Մատթեոսեան»: Շապկի վերջերեսին՝ Պ. Պալենց գրատան գրքերի ցանկը:

1898

ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ՊՕՂՈՍԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ
ԵՐԿՍԵՌ ԿԱՐԺԱՐԱՆԱՅ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ

Գահիրե: Տպ. Սարգիս Դարբինեանի, 1898.

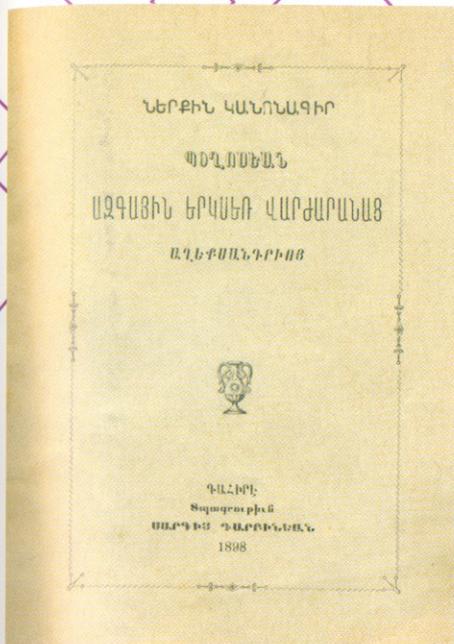
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ / ՊՕՂՈՍԵԱՆ / ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԿՍԵՌ ԿԱՐԺԱՐԱՆԱՅ /
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ / ԳԱՅԻՐԷ / Տպագրութիւն / ՍԱՐԳԻՍ ԴԱՐԲԻՆԵԱՆ / 1898 /

14 էջ: Ծարվ: 12,2X8 սմ: Ծապիկը՝ զարդափակ, շապկին և տիտղոսաթերթին՝ զարդա-
սկար:

ՍՊԱԳ

Տէս Նաև՝ Պայրամեան Ս. Հայ գիրքը Եգիպտոսի մէջ 1888-2011: Մատենագիտական
ցուցակ.- Գահիրե, 2012.- էջ 3:

1900

ՓԱԼԱԳԱՃԵԱՆ Յ[ՈՎՆԱՆ]:

Բարձրագույն դասընթացք թուագիտութեան:

Ե. Ե. Զ. ՏԱՐԻ

Կ. Պոլիս: Տպ. Կ. Մինասեանի, 1900.

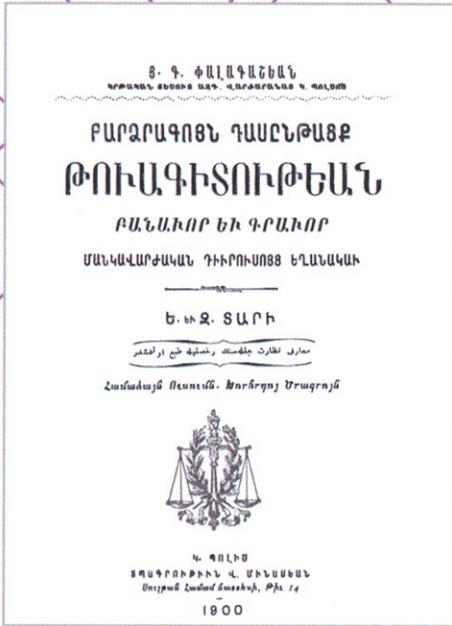
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՃԵԱՆ / ԿՐԹԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒՉ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՅ Կ. ՊՈԼԻՍ
/ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԴԱՍԸՆԹԱՅՔ / ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ / ԲԱՆԱՒՈՐ ԵՒ ԳՐԱՒՈՐ
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԴԻՒՐՈՒՄՈՅՑ ԵՂԱՆԱԿԱԿ / Ե. Ե. Զ. ՏԱՐԻ / ... / Համաձայն
Ուսումն. Խորհրդոյ Ծրագրոյն / Կ. ՊՈԼԻՍ / ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Վ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ / Սուլթան
Համամ ճատտէսի, Թիւ 14 / 1900 /

144, 143 էջ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար: Բնագրում՝ աղյուսակներ:

ՄՅԳ

Ծանոթ՝ Տիտղոսաթերթին՝ օսմաներեն գրություն: Նկարագրված օրինակը բա-
կացած է Բ և Գ մասերից, որոնք ունեն առանձին էջակալություն: «Մասն Բ. Նոր դ-
սագիրք թուագիտութեան» (144 էջ) և «Մասն Գ. Գործածութիւն թուաբանական գր-
ծողութեանց» (143 էջ): Ճապկի վերջերեսին՝ Յ. Փալագաջեանի տպագրած գրքեր
ցանկը:

1901

[ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ ՎԱՅԱՆ]:

Թարիքի ֆագիլէթ

Կ. Պոլիս: Տպ. Մ. Սարգեանի, 1901.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

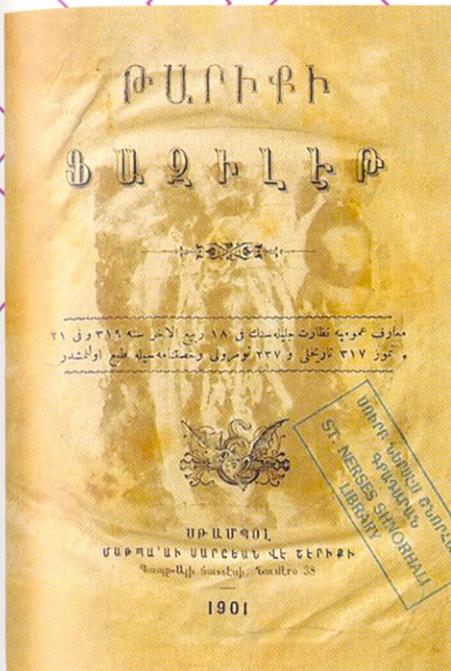
ԹԱՐԻՔԻ / ՖԱԶԻԼԷԹ / ... / ՍԹԱՄՊՕԼ / ՄԱԹՊԱ՛ԱԻ ՍԱՐԸԵԱՆ ՎԷ ԾԵՐԻՔԻ / Պապը-Ալի
ճատտէսի Նումէրո 38 / 1901 /

16 էջ: Շարվ.՝ 13,5x8 սմ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար: Բնագիրը՝ հայատառ թուրքերեն:

ՀԱԳ

Ծանոթ:՝ Հեղինակի տվյալը վերցվել է առաջաբանից: Տիտղոսաթերթին՝ օսմաներեն գրություն: Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարանին նվիրել է Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու ԱՄՆ Արևելյան թեմը 2012 թ.:

Տե՛ս նաև՝ Ստեփանեան Յասմիկ Ա. Հայատառ թուրքերեն գրքերի եւ հայատառ թուրքերեն պարբերական մամուլի մատենագիտություն (1727-1968).- Istanbul, 2005, էջ 292:

1904

ՅԱՅՏԱԳԻՐ-ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ՀԱՄԱՁԳԱՅԻՆ
ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ԵՐԿՍԵՌ
ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ: 1904-1905 դպրոցական տարի
Գահիրե: Տպ. Ժողովրդական, [1904].

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՅԱՅՏԱԳԻՐ-ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ / ՀԱՄԱՁԳԱՅԻՆ / ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ /
ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ / 1904-1905 դպրոցական Տարի / ԳԱՅԻՐԷ / Ժողովրդական
Տպարան Գահիրե /

6 էջ: Շարվ.՝ 13,5X8 սմ: Շապիկն ու տիղոսաթերթը՝ զարդափակ:

ՍՊԱԳ

Ծանոթ.՝ Տպագրության թվականի տվյալը վերցվել է Սուրեն Պայրամեանի հոդվածից, ուր նշված է. «Տպարանը հիմնուած է 1904-ին, նախաձեռնութեամբ Աւետիս Պալեանի: «Ժողովրդական» տպարանի անդանիկ հրատարակութիւնը եղած է «Յայտագիր-Կանոնագիր Համագգային Նախնական եւ Երկրորդական Երկսեռ Վարժարանի 1904-1905 դպրոցական տարի» պրակը»: «Հայ գիրքը Եգիպտոսի մէջ 1888-2011» մատենագիտության մեջ գրքի տպագրության թվականը նշված է 1905, իսկ էջերի քանակը՝ 21:

Տե՛ս նաև՝ Պայրամեան Ս. Եգիպտահայ գրատպութիւնը եւ տպարանները (Եգիպտահայ գրատպութեան հիմնադրութեան 185-ամեակին առիթով) // Բանբեր Հայաստանի գրադարանների.- 2017.- Հատոր 3.- թ. 1.- էջ 56; Պայրամեան Ս. Հայ գիրքը Եգիպտոսի մէջ 1888-2011: Մատենագիտական ցուցակ.- Գահիրե, 2012.- էջ 7:

1905

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԻԳՈՐ:

Համառոտ Օսմանեան պատմութիւն:

Բ. տիպ

Կ. Պոլիս: Տպ. Մ. Սարըեանի, 1905.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

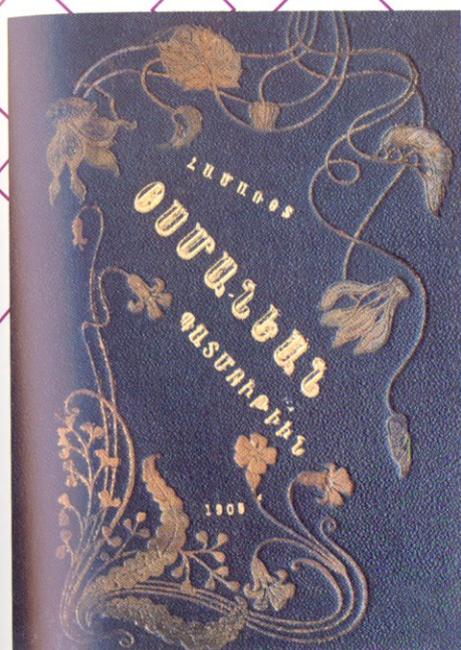
ՄԻՋԻՆ ԵՒ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԴԱՍԸՆԹԱՅԸ / ՀԱՄԱՌՕՏ / ՕՍՄԱՆԵԱՆ / ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ / Ի ՊԷՏՍ / ԱԶԳ. ՆԱԽԱԿՐԹԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՅ / ԳՐԵՑ / ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ / ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱԾԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ / Բ. ՏԻՊ / ... / Կ. ՊՈԼԻՍ / ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՍԱՐԸԵԱՆ / 1905 /

Ժ, (11-95) էջ: Շարվ.՝ 12X7,5 սմ: Շապիկը՝ նկարազարդ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար: Բնագրում՝ վերջազարդեր:

ՍտբԳ

Ծանոթ.՝ Գիրքն առաջին անգամ տպագրվել է 1889 թ. Կ. Պոլսում, Գ. Պաղտատլեանի տպարանում: Երկրորդ տպագրության մեջ առկա են բովանդակային որոշ փոփոխություններ:

Տիտղոսաթերթին՝ օսմաներեն գրություն: Բնագրից առաջ. «Հանգուցեալ ազնուափայլ տիկին Կալինիկ վսեմ. Ջենոբ պեյ Մերամէթճեանի յիշատակին նուիրէ աշխատասիրողն ի նշան խորին մեծարանաց»:

1906

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ՄԻԱՅԵԱԼ ՈՐԲԱԽՆԱՍ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՅ ՅԱՅՈՅ Ի ԳԱՅԻՐԷ

Գահիրե: Տպ. ՕՆՆԻԿ Յալէպլէանի, 1906.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝ չունի:

1 չի., 6 էջ: Շարվ.՝ 14X9 սմ: Շապիկը՝ զարդափակ, զարդանախշով:

ՍՊԱԳ

Ծանոթ՝ Նկարագրված օրինակը տիտղոսաթերթ չունի: Նկարագրությունը կատարվել է շապկից:

Տէս Նան՝ Պայրամեան Ս. Յայ գիրքը Եգիպտոսի մէջ 1888-2011: Մատենագիտական ցուցակ.- Գահիրե, 2012.- էջ 8:

1906

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԵՐ ԱՐՄԵՆՈՒՅԵԱՅ
«ՍԱՆԴՈՒԽՏ» ԸՆԿ.

Գահիրե: Տպ. Սարգիս Դարբինեանի, 1906.

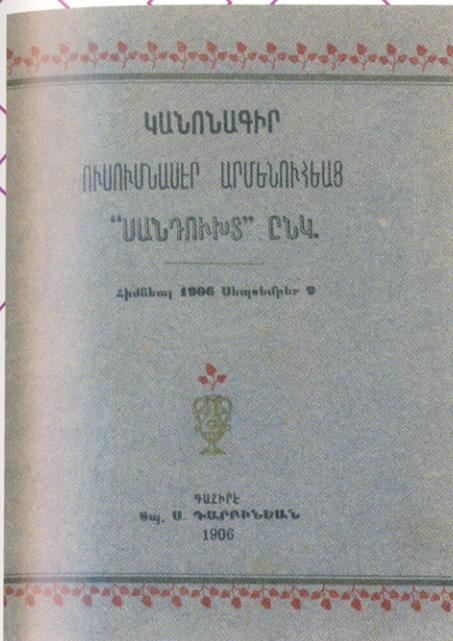
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ

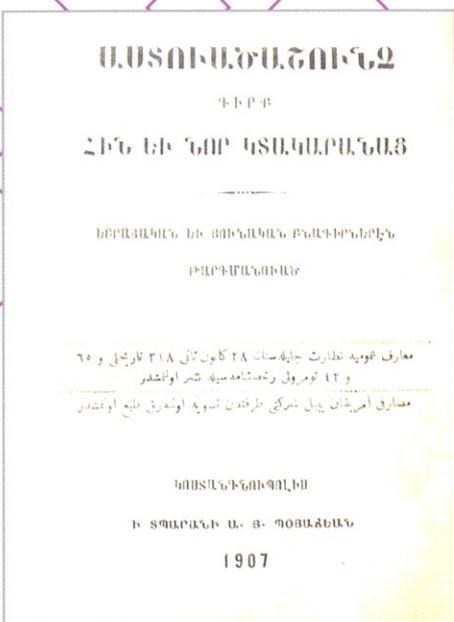
ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ / ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԵՐ ԱՐՄԵՆՈՒՅԵԱՅ / «ՍԱՆԴՈՒԽՏ» ԸՆԿ. / Հիմնեալ 1906
Սեպտեմբեր 9 / ԳԱՅԻՐԷ / Տպ. Ս. ԴԱՐԲԻՆԵԱՆ / 1906 /

Ու էջ: ճարվ.՝ 11X6,7 սմ: Ճապիկը՝ նկարագարդ, շապկին և տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար:

ՍՊԱԳ

ՏԵ՛ս Նաև՝ Պայրամեան Ս. Հայ գիրքը Եգիպտոսի մէջ 1888-2011: Մատենագիտական
ցուցակ.- Գահիրե, 2012.- էջ 8:

1907

ԱՍՏՈՒԾԱՇՈՒՆՉ

Կ. Պոլիս: Տպ. Յակոբ Պոյաճեանի, 1907.

Ա. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԱՍՏՈՒԾԱՇՈՒՆՉ / ԳՐԻՔ / ԶԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ / ԵՐԱՅԱԿԱՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳԻՐՆԵՐԷՆ / ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԿ / ... / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ / 1907 /

Բ. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

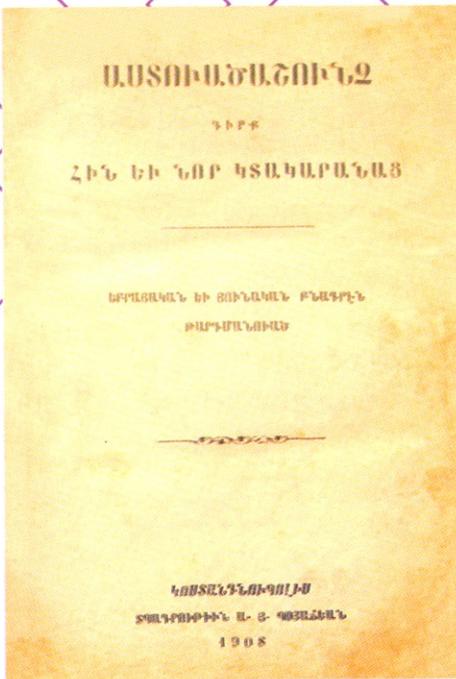
ՆՈՐ / ԿՏԱԿԱՐԱՆ / ՏԵՈՒՆ ՄԵՐՈՅ / ՅԻՍՈՒՄԻ ԸՐԻՍՈՍԻ / ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԿ / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ / Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ / 1907 /

2 չի., 1046, 302 երկայուն էջ: Շարվ.՝ 13X8,5 սմ:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Ա տիտղոսաթերթին՝ օսմաներեն գրություն:
Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 2018 թ. մարտի 7-ին:

1908

ԱՍՏՈՒԾԱՇՈՒՂ

Կ. Պոլիս: Տպ. Յակոբ Պոյաճեանի, 1908.

Ա. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԱՍՏՈՒԾԱՇՈՒՂ / ԳԻՐԸ / ՅԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՅ / ԵՐԱՅԱԿԱՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԷՆ / ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԾ / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ / ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Յ. ՊՕՅԱԾԵԱՆ / 1908 /

Բ. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՆՈՐ / ԿՏԱԿԱՐԱՆ / ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ / ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ / ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԾ / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ / ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Յ. ՊՕՅԱԾԵԱՆ / 1908 /

1 չի., 988, 278 երկայուն էջ: Շարվ.՝ 16,5X10,5 սմ:

ՀԱԳ վերջից թերի

Ծանոթ.՝ Նկարագրված օրինակը վերջից թերի է, պակասում է «Յայտնությիւն Յովհաննու» գրքի Բ գլուխը, որը նույն տպարանի այլ տարիների տպագրություններում կազմում է 1 կամ 2 էջ:

Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 2016 թ. նոյեմբերի 21-ին:

1911

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ

Կ. Պոլիս: Տպ. Յ. Մատթէոսեանի, 1911.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՄԵՐ ՏԵՐ / ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ / ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԸ / ՅՈՅՆ ԲՆԱԳՐԻՑ
ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԿԾ / ԱՍՏՈՒԿԾԱՇՈՒՆՉԻ ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ / ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԾԱԽՍՈՎԸ / Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆԻ ՏՊԱՐԱՆՈՒԿԸ ՏՊԱԳՐՈՒԵՑԱԲ / ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
/1911/

Բ, 664 էջ: Շարվ.՝ 11X7սմ:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 2015 թ. հունիսի
22-ին:

ՄԵՐ ՏԵՐ

ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԸ

ՅՈՅՆ ԲՆԱԳՐԻՑ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԿԾ

ԱՍՏՈՒԿԾԱՇՈՒՆՉԻ ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ

ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԾԱԽՍՈՎԸ

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆԻ ՏՊԱՐԱՆՈՒԿԸ ՏՊԱԳՐՈՒԵՑԱԲ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

1911

1912

ՕՏԵԱՆ ԵՐՈՒԱՆԴ:

Սալիհա հանըմ կամ բանակը բռնաւորին դէմ:

Ա հատոր

Կ. Պոլիս: Տպ. Ռ. Սազաւեանի, 1912.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻԶ Ռ. ՍԱԳԱԵԱՆ / ՍԱԼԻՀԱ ՀԱՆԸՄ / ԿԱՄ / ԲԱՆԱԿԸ ԲՈՒՆԱԽՈՐԻՆ
ԴԷՄ / ՎԷՊ ՕՍՄ. ՅԵՂԱՓՈՒԽԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ / ԳՐԵՅ / ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ / Ա. ՀԱՏՈՐ /
Կ. ՊՕԼԻՍ / Տպագրութիւն Ռ. Սազաւեան / 1912 /

215 էջ: Շարվ.՝ 15X10 սմ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար:

ՍտՔԳ

ՕՏԵԱՆ ԵՐՈՒԱՆԴ:

Սալիհա հանըմ կամ բանակը բռնաւորին դէմ:

Բ հատոր

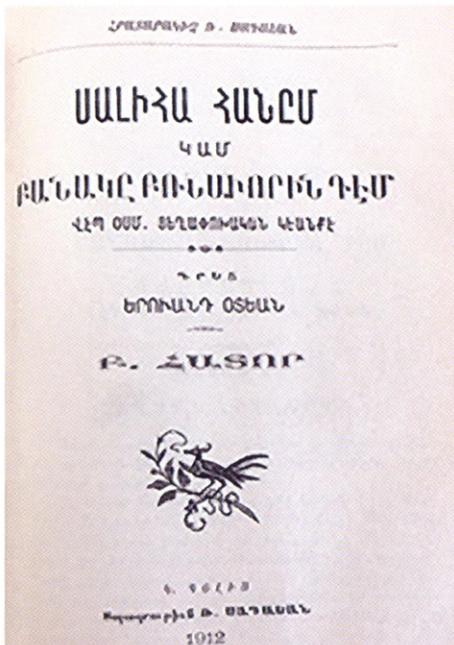
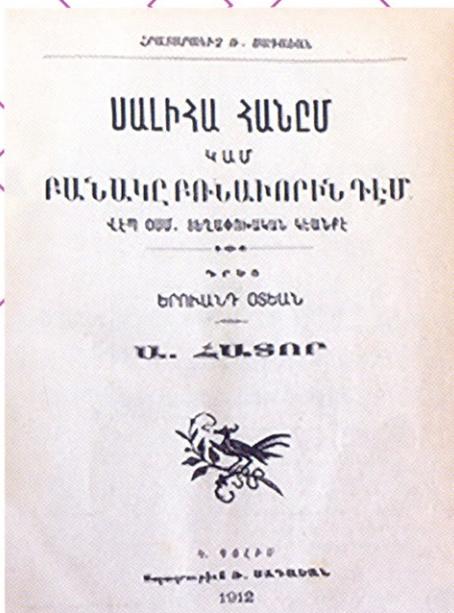
Կ. Պոլիս: Տպ. Ռ. Սազաւեանի, 1912.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻԶ Ռ. ՍԱԳԱԵԱՆ / ՍԱԼԻՀԱ ՀԱՆԸՄ / ԿԱՄ / ԲԱՆԱԿԸ ԲՈՒՆԱԽՈՐԻՆ
ԴԷՄ / ՎԷՊ ՕՍՄ. ՅԵՂԱՓՈՒԽԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ / ԳՐԵՅ / ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ / Բ. ՀԱՏՈՐ /
Կ. ՊՕԼԻՍ / Տպագրութիւն Ռ. Սազաւեան / 1912 /

208 էջ: Շարվ.՝ 15X10 սմ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար:

ՍտՔԳ

ՕՏԵԱՆ ԵՐՈՒԱՆԴ:

Սալիհա հանըմ կամ բանակը բռնաւորին դէմ:

Գ հատոր

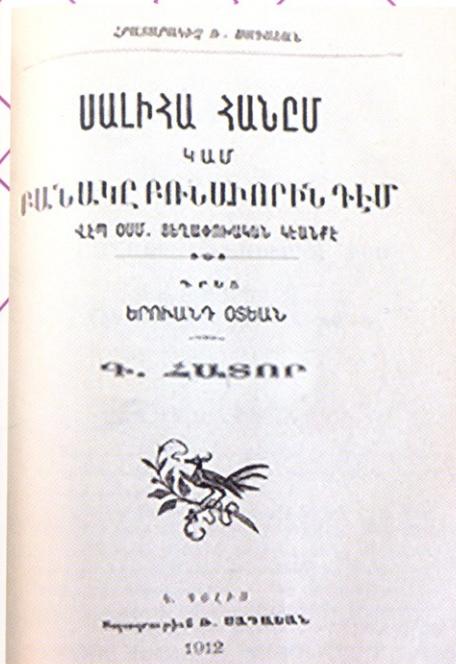
Կ. Պոլիս: Տպ. Ռ. Սազաւեանի, 1912.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ Ռ. ՍԱԳԱԵԱՆ / ՍԱԼԻՀԱ ՀԱՆԸՄ / ԿԱՄ / ԲԱՆԱԿԸ ԲՐՆԱԿՈՐԻՆ
ԴԷՄ / ԿԷՊ ՕՍՄ. ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ / ԳՐԵՅ / ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ / Գ. ՀԱՏՈՐ /
Կ. ՊՕԼԻՍ / Տպագրութիւն Ռ. Սազաւեան / 1912 /

200 էջ: Շարվ.՝ 15X10 սմ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար:

ՍտՔԳ

1913

ԾՐԱԳԻՐ ՀԱՅԿ. ՀԱՄԱՅՆԱԳԻՏԱՐԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Աղէքսանդրիա: Առանց տպարանի հիշատակության, 1913.

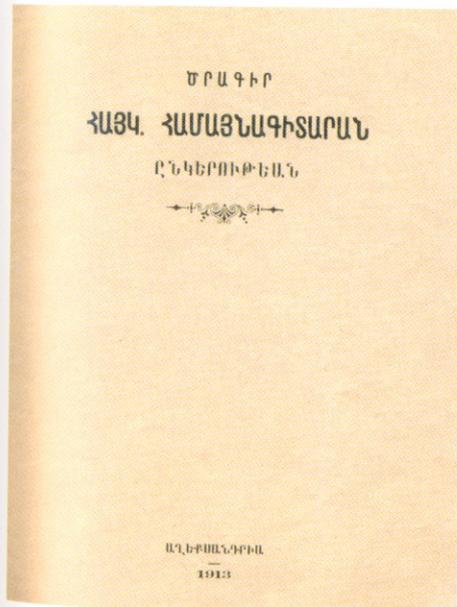
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝ չունի:

7 էջ: Շարվ.՝ 12,2X9 սմ: Ճապկին՝ զարդանախշ, վերջերեսին՝ ծաղկի պատկեր:

ՍՊԱԳ

Ծանոթ.՝ Նկարագրված օրինակը տիտղոսաթերթ չունի: Նկարագրությունը կատարվել է շապկից:

ՏԵՆ ՆԱՆ՝ Պայրամեան Ս. Հայ գիրքը Եգիպտոսի մէջ 1888-2011: Մատենագիտական ցուցակ.- Գահիրէ, 2012.- էջ 15:

1913

ԱՐՏԸ ԸԵՏԻՏ

Կ. Պոլիս: Տպ. Յակոբ Պոյաճեանի, 1913.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

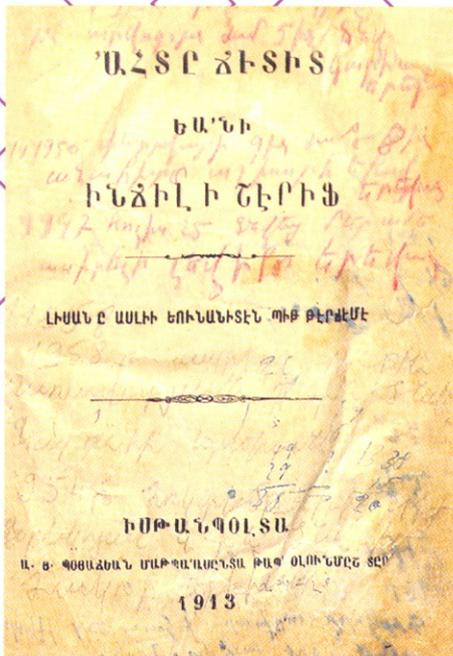
՝ԱՐՏԸ ԸԵՏԻՏ / ԵԱՆԻ / ԻՆՃԻԼ / Ի ԸԵՐԻՖ / ԼԻՍԱՆ Ը ԱՍԼԻԻ ԵՈՒՄԱՆԻՏԵՆ ՊԻԹ
ԹԵՐԸԵՄԷ / ԻՍԹԱՆՊՕԼՏԱ / Ա. Յ. ՊՕՅԱԾԵԱՆ ՄԱԹՊԱՍԱԸՆՏԱ ԹԱՊ՝ ՕԼՈՒՄԱԸ
ՏԸՐ / 1913 /

1025, 13 երկայուն էջ: Ծարվ.՝ 16x10,3 սմ: Բնագիրը՝ հայատառ թուրքերեն:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարանին նվիրել է Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու ԱՄՆ Արևելյան թեմը 2012 թ.:

Տես նաև՝ Ստեփանեան Յասմիկ Ա. Հայատառ թուրքերեն գրքերի եւ հայատառ թուրքերեն պարբերական մամուլի մատենագիտություն (1727-1968).- Istanbul, 2005.- էջ 330:

1914

ԵՍԱՅԵԱՆ ԶԱՊԷԼ:

Երբ այլեւս չեն սիրեր; Բողբ; Վեպը

Կ. Պոլիս: Տպ. Օ. Արզումանի, 1914.

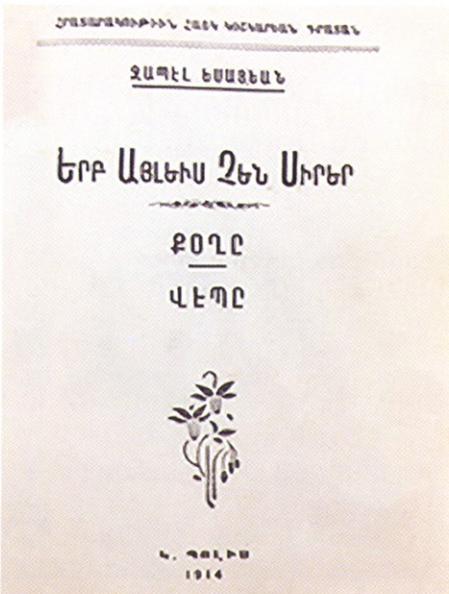
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿ ԿՕՇԿԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ / ԶԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆ / ԵՐԲ ԱՅԼԵՄ
ԶԵՆ ՍԻՐԵՐ / ԲՕՂԸ / ՎԷՊԸ / Կ. ՊՈԼԻՍ / 1914 /

214 էջ: Ծարվ.՝ 13,5x8 սմ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար:

ՍՊԱԳ

Ծանոթ.՝ Տպարանի տվյալը վերցվել է տիտղոսաթերթի դարձերեսից՝ «Տպարան եւ կազմատուն Օ. Արզուման N 229»:

1917

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ՀԱՅ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԶԱԿԱԶԻՅԻՆ
[Գահիրե]: Տպ. Զ. Պերպերեանի, [1917].

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝ չունի:

7 էջ: Շարվ.՝ 14,8X10 սմ: Շապիկը՝ գարդափակ, գարդանախշով:

ՍՊԱԳ

Ծանոթ.՝ Նկարագրված օրինակը տիտղոսաթերթ չունի: Նկարագրությունը կատարվել է շապկից: Տպագրության վայրի տվյալը վերականգնվել է ըստ տպարանի տվյալի, իսկ թվականի տվյալը վերցվել է Ս. Պայրամեանի կազմած մատենագիտությունից:

Տե՛ս նաև՝ Պայրամեան Ս. Հայ գիրքը Եգիպտոսի մէջ 1888-2011: Մատենագիտական ցուցակ.- Գահիրե, 2012.- էջ 23:

1919

ԵՐԵՎԱՆԵԱՆ ՆԱՅՆԳԻ ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ
ԿՕՕՊԵՐԱՏԻՎՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

[Ս. Էջմիածին]: Տպ. Մայր Աթոռոյ, 1919.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

№ 1 ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ “ՅԱՅԱՍԱՆԻ ԿՕՕՊԵՐԱՏԻՎ,ՅԻ № 1 / ԵՐԵՎԱՆԵԱՆ ՆԱՅՆԳԻ /
ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԿՕՕՊԵՐԱՏԻՎՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹԵԱՆ / ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ / Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ /
ԵԼԵքտրաշարժ Տպարան Մայր Աթոռոյ / 1919 /

34 էջ: Շարվ.՝ 15,5X11,5 սմ:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Գիրքը հայտնաբերվել է 2017 թ. Հայաստանի ազգային գրապալատի հա-
վաքածուի ուսումնասիրության արդյունքում:

1. ՀՀ կառավարության 2016 թ. նոյեմբերի 24-ի N 1204-Ն որոշման համաձայն Հայաստանի ազգային գրապալատը միացվել է Հայաստանի ազգային գրադարանին:

№ 1 ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ “ՅԱՅԱՍԱՆԻ ԿՕՕՊԵՐԱՏԻՎ,ՅԻ № 1

ԵՐԵՎԱՆԵԱՆ ՆԱՅՆԳԻ
ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԿՕՕՊԵՐԱՏԻՎՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ
Ելեքտրաշարժ Տպարան Մայր Աթոռոյ
1919

1919

ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ ՎԱՅԱՆ:

Սևուհի հոգեհոր եւ յոյս երջանկութեան

Կ. Պոլիս: Տպ. Յ. Գ. Փալագաշեանի, 1919.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՍՆՈՒՆԴ ԶՈԳԵԻՈՐ / Ե / ՅՈՅՍ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԵԱՆ / ԳՐԵՅ / ՎԱՅԱՆ ԲՅՆՅ.
ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ / Կ. ՊՈԼԻՍ / ՏՊԱՐԱՆ-ԳՐԱՏՈՒՆ Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ / ՄԵԾ ԾՈՒԿԱյ
Սըրա Օտալար / 1919 /

55, 1 չի. էջ: Ծարվ. 11X7 սմ: Ծապիկը՝ զարդափակ, շապկին և տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար:

Ծանոթ:՝ Տիտղոսաթերթից հետո՝ հեղինակի նկարը, շապկի վերջերեսին՝ Ս. Էջմիածնի Մայր տաճարի նկարը: Բնագրի վերջում՝ «Գրքին տպագրութեան սատարողներ»-ի ցանկը:

ՍտԲԳ

1920

ԿԱՐԳԱՊԱՅՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐՔ

Երևան: Տպ. Ուրարդիա, 1920.

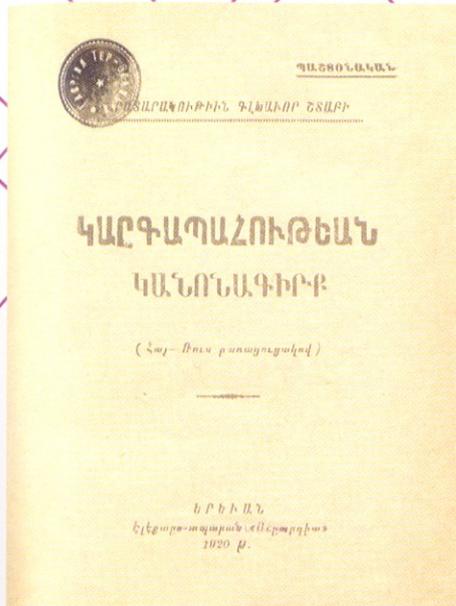
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

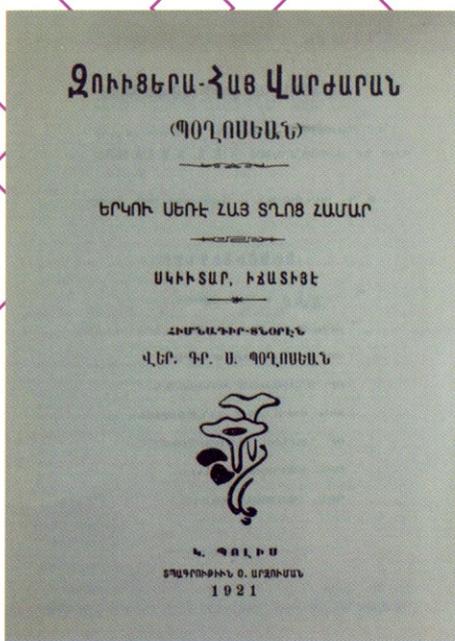
ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ / ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԳԼԽԱԽՈՐ ՇՏԱԲԻ / ԿԱՐԳԱՊԱՅՈՒԹԵԱՆ / ԿԱՆՈՆԱԳԻՐՔ / (Հայ-Ռուս բառացուցակով) / ԵՐԵՒԱՆ / ԷԼԷՔՏՐՈ-ՏՊԱՐԱՆ «Ուրարդիա» / 1920 թ. /

2 չի., 80 էջ: Շարվ.՝ 10,5X8,5 սմ: Շապկին և տիտղոսաթերթին՝ զարդանախշ:

ՀԱԳ

Ծանոթ՝ Գիրքը հայտնաբերվել է 2017 թ. Հայաստանի ազգային գրապալատի հավաքածուի ուսումնասիրության արդյունքում:

1921

ԶՈՒՑԵՐԱ-ՀԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ (ՊՕՂՈՍԵԱՆ)

Կ. Պոլիս: Տպ. Օ. Արզումանի, 1921.

ՏԻՏՆՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԶՈՒՑԵՐԱ-ՀԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ / (ՊՕՂՈՍԵԱՆ) / ԵՐԿՈՒ ՍԵՌԷ ՀԱՅ ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ / ՍԿԻՒՏԱՐ, ԻՃԱՏԻՅԷ / ՅԻՆԱԴԻՐ-ՏՆՕՐԵՆ / ՎԵՐ. ԳՐ. Ս. ՊՕՂՈՍԵԱՆ / Կ. ՊՈԼԻՍ / ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Օ. ԱՐԶՈՒՄԱՆ / 1921 /

11 էջ: Շարվ.՝ 14x9 սմ: Շապկին և տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար:

ԳԱԱ

1921

ԾՐԱԳԻՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

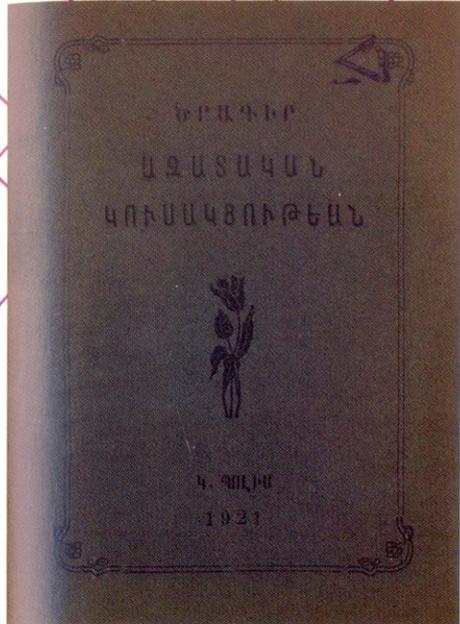
Կ. Պոլիս, Առանց տպարանի հիշատակության, 1921.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝ չունի:

8 էջ: Շարվ.՝ 13,5X8 սմ: Շապկիկը՝ զարդափակ, զարդանկարով:

ԳԱԱ

Ծանոթ.՝ Նկարագրված օրինակը տիտղոսաթերթ չունի: Նկարագրությունը կատարվել է շապկից:

ԾՐԱԳԻՐ-ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ Հ-Մ-Ը-Մ-Ի

(Հայ մարմնակրթական ընդհանուր միություն)

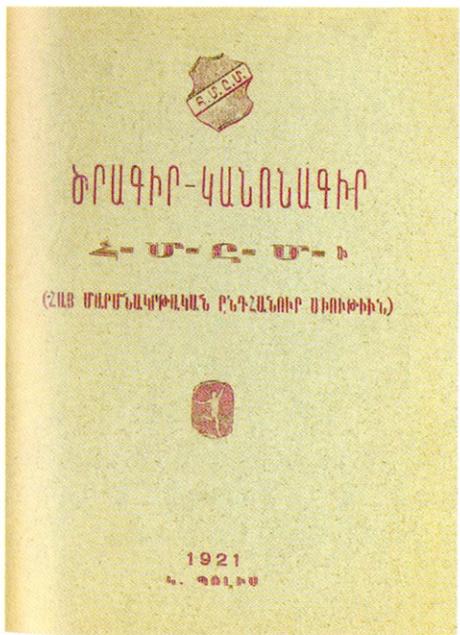
Կ. Պոլիս: Տպ. Կ. Քեչիշեան որդի, 1921.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝ չունի:

15 էջ: Շարվ.՝ 13,5X8,2 սմ: Շապկին՝ զարդանկար:

ԳԱԱ

Ծանոթ.՝ Նկարագրված օրինակը տիտղոսաթերթ չունի: Նկարագրությունը կատարվել է շապկից: Տպարանի տվյալը վերցվել է շապկի վերջերեսից:

1921

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊՈԼՍՈՅ ԾՐՋԱՆԱԿԻՆ

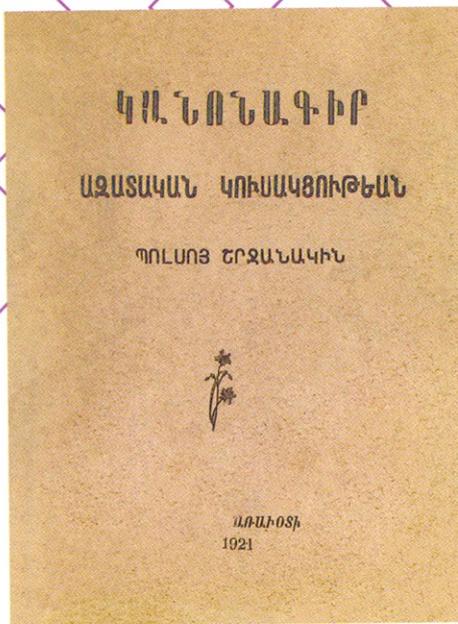
[Կ. Պոլիս]: Տպ. «Առաւօտ»ի, 1921.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝ չունի:

8 էջ: Ծարվ.՝ 13,5X8 սմ: Ծապկին՝ զարդանկար:

ԳԱԱ

Ծանոթ.՝ Նկարագրված օրինակը տիտղոսաթերթ չունի: Նկարագրությունը կատարվել է շապկից: Տպագրության վայրի տվյալը վերակազմվել է ըստ տպարանի տվյալի:

1922

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ՀԱՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԱՍԵՐ ՀԱՅՈՒՐԵԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

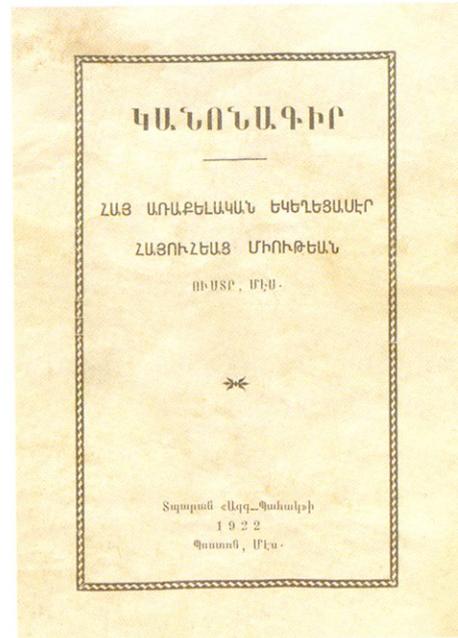
Պոստոն: Տպ. «Ազգ-Պահակ»ի, 1922.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝ չունի:

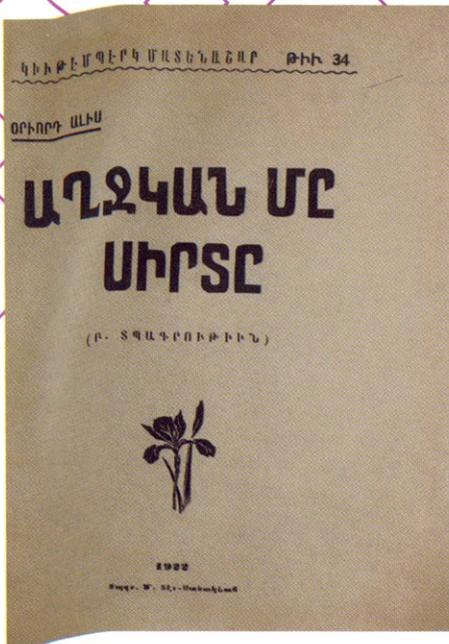
11, 1 չի. էջ: Ծարվ.՝ 13,5X8,5 սմ: Ծապկկը՝ զարդափակ:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Նկարագրված օրինակը տիտղոսաթերթ չունի: Նկարագրությունը կատարվել է շապկից: Գրքում կա տպագրական վրիպակ՝ էջ 3-ի փոխարեն նշվել է 8: Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 2015 թ. հուլիսի 8-ին:

1922

ՕՐԻՈՐԴ ԱԼԻՍ:

Աղջկան սը սիրտը: Բ. տպագրութիւն
[Կ. Պոլիս]: Տպ. Մ. ՏԵՐ Սախակեանի, 1922.

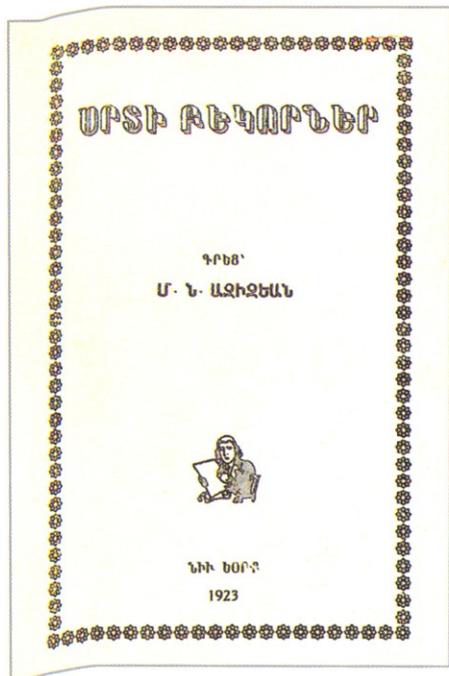
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԿԻԹԵՄՊԵՐԿ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ԹԻԻ 34 / ՕՐԻՈՐԴ ԱԼԻՍ / ԱՂՋԿԱՆ ՍԸ / ՍԻՐՏԸ /
(Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ) / 1922 / Տպգր. Մ. ՏԵՐ-Սախակեան /

331 էջ: Շարվ. 15X9 սմ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Տպագրութեան վայրի տվյալը վերականգնվել է ըստ տպարանի տվյալի:

1923

ԱԶԻՋԵԱՆ Մ. Ն.

Մրտի բեկորներ

Նիւ Եօրք, Առանց տպարանի հիշատակության, 1923.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՄՐՏԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐ / ԳՐԵՑ՝ Մ. Ն. ԱԶԻՋԵԱՆ / ՆԻԻ ԵՕՐՔ / 1923 /

64 էջ: Շարվ. 14X11 սմ: Շապիկը՝ զարդափակ, շապկին և տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար:

Ծանոթ.՝ Բնագրից առաջ՝ հեղինակի դիմանկարը:

ԳԱԱ

1923

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՆ ԽԱՉԻ Գ. ՊԱՏԳԱՄԱԽՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ

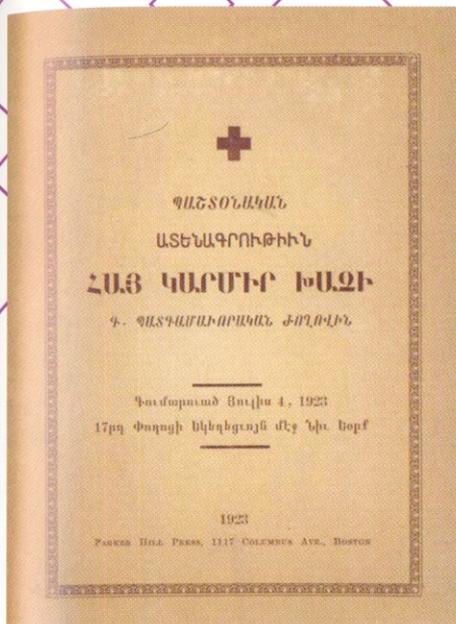
Պոստոն (Boston): Parker Hill Press, 1923.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝ չունի:

16 էջ: Շարվ. 14X9 սմ: Շապիկը՝ զարդափակ:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Նկարագրված օրինակը տիտղոսաթերթ չունի: Նկարագրությունը կատարվել է շապկից: Շապկին՝ «Գումարում Յուլիս 4, 1923 / 17րդ Փողոցի Եկեղեցուն մէջ Նիւ Եօրք»:

ՊԱՐՈՆԵԱՆ Յ[ԱԿՈԲ]:

Քաղաքավարութեան վնասները

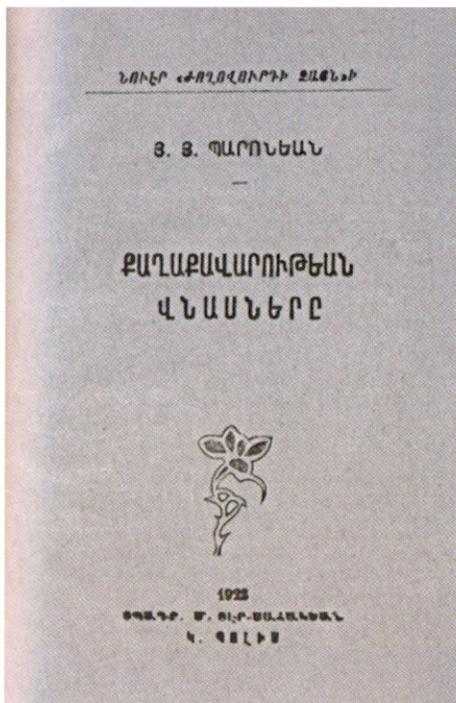
Կ. Պոլիս: Տպ. Մ. Տէր Սահակեանի, 1923.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՆՈՒԷՐ «ԺՈՂՈՎՈՐԴԻ ՁԱՅՆ»Ի / Յ. Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ / ՔԱՂԱՔԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ / ՎՆԱՍՆԵՐԸ / 1923 / ՏՊԱԳՐ. Մ. ՏԵՐ-ՍԱՀԱԿԵԱՆ / Կ. ՊՈԼԻՍ /

180 էջ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար:

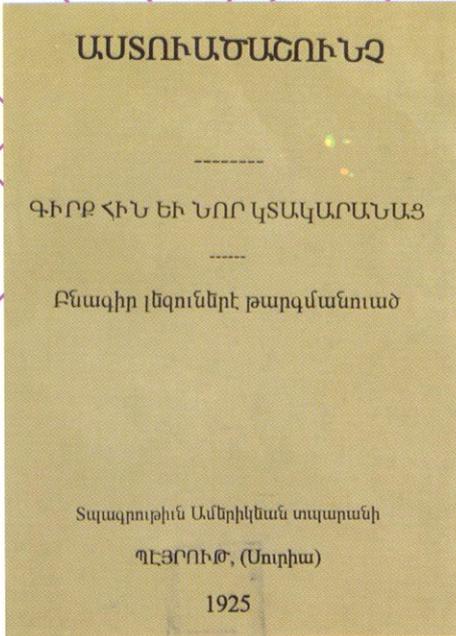
ՖԱԳ

1925

ԱՍՏՈՒԾԱԾՈՒՆՉ

ՊԷՆյութ: Տպ. Ամերիկեան, 1925.

Ա. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ԱՍՏՈՒԾԱԾՈՒՆՉ / ԳԻՐՔ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ / Բնագիր լեզուներէ թարգմանուած / Տպագրութիւն Ամերիկեան տպարանի / ՊԷՅՐՈՒԹ, (Սուրիա) / 1925 /

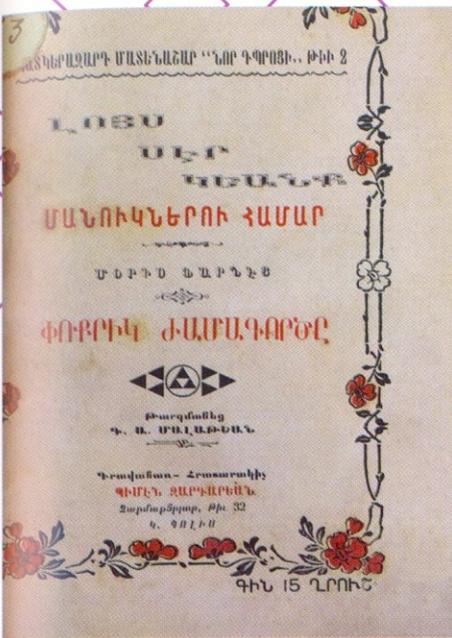
Բ. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ / ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ / ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ / ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԾ / ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆԻ / ՊԷՅՐՈՒԹ, (Սուրիա) / 1925 /

2 չի., 1046, 302 երկայուն էջ: Ծարվ.՝ 13,4X9 սմ:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 2017 թ. մայիսի 18-ին:

1925

ՖԱՐՆԷՅ ՄՕՐԻՍ:

Փոքրիկ ժամագործը

Կ. Պոլիս: Տպ. Արեւ, 1925.

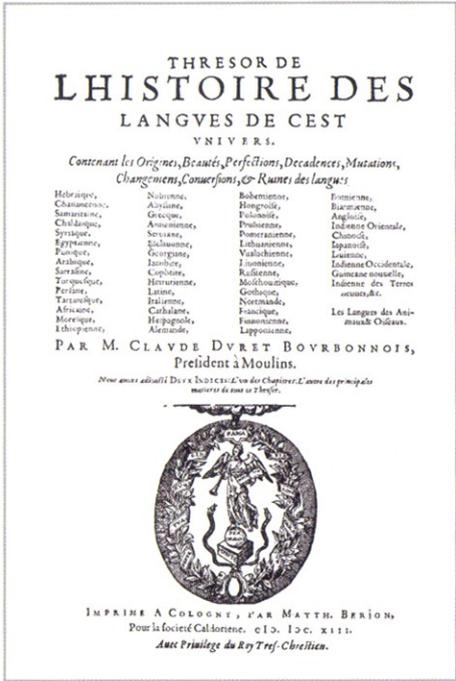
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՄԱՏԵՆԱԾԱՐ «ՆՈՐ ԴՊՐՈՅ»Ի - Թ. 2 / ԼՈՅՍ / ՍԷՐ / ԿԵԱՆՔ / ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԶԱՄԱՐ / ՄՕՐԻՍ ՖԱՐՆԷՅ / ՓՈՔՐԻԿ ԺԱՄԱԳՈՐԾԸ / ԹԱՐԳՄԱՆԵՅ / Գ. Ա. ՄԱԼԱԹԵԱՆ / ԳՐԱԿԱԾԱՌ-ԶՐԱՏԱՐԱԿԻՉ / ՊԻՄԷՆ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ / Զաքմաքճըլար, Թիւ 32 / Կ. ՊՈԼԻՍ 1925 /

47, 1 չի. էջ: Շարվ.՝ 14X9 սմ: Շապիկը՝ նկարազարդ, շապկին և տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար: Մատենաշար՝ «Նոր դպրոց», թիւ 2:

ՍտժԳ

Ծանոթ:՝ Տպարանի տվյալը վերցվել է տիտղոսաթերթի դարձերեսից: Տիտղոսաթերթից առաջ՝ «Յառաջաբան»: Շապկի վերջերեսին՝ «Պիմեն Զարդարեան» գրատան գրքերի ցանկը:

1613

ԿԼՈՂ ԴՅՈՒՐԵՐ (CLAUDE DURET).

Thresor de l'histoire des langves de cest vnivers
Քոլոնիա (Cologne). Par Matth. Berjon, 1613.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

THRESOR DE / L'HISTOIRE DES / LANGVES DE CEST / VNIVERS. / Contenant les Origines, Beautés, Perfections, Decadences, Mutations, / Changemens, Conuersions, & Ruines des langues / ... / PAR M. CLAYDE DVRET BOVRBONNOIS, / President à Moulins. / Nous anons adiousté DEUX INDICES: L'un des Chapitres; L'autre des principales / matieres de tout ce Thresor. / IMPRIME A COLOGNE, PAR MATTH. BERJON, / Pour la focieté Caldoriene. C.D. 1613. XIII. / Auct Priuilege du Roy Tres - Chrestien. /

30 չի., 1030 էջ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար: Բնագրում՝ զարդանկարներ, գլխազարդեր:

ՖԱԳ

Ծանոթ.՝ Տպագրության տարեթիվը՝ հռոմեական թվանշաններով: Բուսաբան, պատմաբան, լեզվաբան Կլոդ Դյուրերի լեզվաբանական, պատմաաշխարհագրական ֆրանսերեն սույն ուսումնասիրության 716-րդ էջից տեղեկություններ են տրվում Հայաստան աշխարհի մասին, ապա առանձին խորագրով «De la lingua Arménienne», անդրադարձ է կատարվում հայոց լեզվին: Աշխատության 725-726-րդ էջերում ներկայացված է հայոց այբուբենը՝ լատիներեն տառադարձումով: Հայկական աշխարհին վերաբերող վերոնշյալ հատվածի վերջում՝ 727-րդ էջում, ներառված է հայերեն Տերունական աղոթքը՝ կրկին լատիներեն տառադարձումով: Այս աշխատությունը երկրորդ անգամ տպագրվել է 1619 թ. Իվերդոնում՝ առանց բովանդակային փոփոխության:

Langues de cest Princes.

725

inscriptions gravees en marbre qui montrent esle de lettres bien formees, Armeniennes comme on tenoit là, mais d'autre façon que celles dont vient les Armeniens d'apresent, attendu que ceux qui estoient en sa compagnie ne les peurent lire en voici deux alphabets aucunement differents l'un de l'autre, mais non tant que semble inférer la relation du falsifié Barbaro.

Premier alphabet Armenien.

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ
A	B	G	D	E	Z
Ը	Թ	Ճ	Ծ	Ծ	Կ
Z	AE	JE	TH	G.ZX	I
Լ	Խ	Տ	Վ	Տ	Տ
L	H	DHTZZZ	C.G.R.Q	H	
Տ	Ղ	Ճ	Մ	Ե	Յ
SS.T.SX	GL.L	I.G.H	M	i	i
Ն	Տ	Շ	Ո	Տ	Ք
N	S	SC	O	S.Z	PB
Վ	Չ	Ռ	Ս	Վ	
VB	SC.CH.Q.Z	R.XH	S	S	
Վ	Ս	Ր	Յ	Ի	Փ
V	T	R	ZTZZ	Y	P.P.S
Ք	Լ	Ֆ	Օ		
CH	EV	PH	O		

Yyyy 1

716

Histoire de l'Origine des

qu'en l'Isle de la Taprobane, autrement Sumatre située en la mer Indique entre Leuant & Ponent il y a plusieurs Chrétiens y habitans des long temps, dequels les Peres, & eux ne recognoissent jamais, & ne reconnoissent encoi le Pape de Rome, Car d'ins Euesques, ne Prelats d'icelle & moins les Patriarches des Grecs, des Armeniens, Nestorians, Maronites, ne autres Africains, ne Africains & moins les Emperours, qui ont regné en ces pays là: Et ce d'autant que de pere en fils, depuis l'Apostre saint Thomas ils celebrent, & ont celebré la Messe, & ont aussi des Prestres fort religieux, qui officient selon leurs coutumes ou ceremonies & sont lesdits Prestres mariez comme les autres Leuaniens, & ont entre eux des Prelats qu'ils nomment Xiech Alafada. Et est chose assurée que la-mais le Pape, ne autres Prelats Latins ne leur apprennent à consacrer, & moins auoir des autels, & peindre Images du Crucifié, de la Vierge Marie, & des Apostres, qu'ils appellent Almahrab, comme ils font, contre l'opinion de quelques uns mal affectez à l'ancienne Religion Romaine, qui ont osé dire, meismes prescher en ce Royaume n'y a pas long temps, que les Papes ont introduit tous les premiers les ceremonies qui s'obseruent de present en l'Eglise. Voyez ce que j'ay écrit cy dessus de la langue Ethyopiene.

De la Region des Armeniens.

Orellius en ses Synonymes & Tresor Geographique parle de la Region des Armeniens dictz,

Armenia, *ἀρμενία* *α*ρμένια, & ceteris, Strabo cum asipitatione *ἀρμηνία* *A*rme Regio.

In Maiorem & Minorem eam distinguunt, Maior ipse prioribus seculis cognominata fuit Secunda, vti liquet ex libro notitiarum. Aram Hebrais dicti, Aris In suo app. Biblio testis est. Turcomania dicitur Mercatori & Gissaux Theucius scribit à Mesopotamiis & Peris Thoura Armenoe, id est, montes Armenia; & à Nestorians Zellbedi, id est, Montes à Lupis habitari nominari. Antiquum nomen obtinere Christianis Inhabitantes crederim. Per Armeniam suo tempore dictam hanc Armeniam maiorem scribit Eusebius libro quinto capite septimo.

Armenia Minor in lib. Notidarum Prima cognominatur. Leucosyria, *λευκοσυρία*, etiam dicitur Procopio lib. 1. de bello Persico. In Sacris Ararat dicitur. Item VS, Aria montano teste. Hodie si verum dicit Gissaux, *Arduole* vocatur. Si Casfaldo creditur, Pegion. Vbi Colchidi vicina est, Acolionon dicit, auctor mihi est Leonclausus. Armeniam à Justiniano Regem in quatuor partes diuisam, scribit Eustathius, Primam Hepatopolim, *ἑπταπόλις*, dictam. Secundam Pentapollim, *πενταπόλις*. Tertiam Hexapollim, *ἑξαπόλις*. Quartam Tzapharenim, *τζαφάρη*, & Balitenam *βαλιτινή*, vocatam legitur in Authentickis. Armeniam aliquando Sacacenam *σακακηνή*, appellatam fuisse, scribit liben Eustathius. A Sociis minorum nam occupandis. Quatuor Armenias nominat Cedreus, & Iustitia-

nus

726

Histoire de l'Origine des
Autre alphabets Armenien, avec l'appellation
des lettres.

Մ	Բ	Գ	Դ
My	B	G	D
Ը	Թ	Ճ	Ծ
My	AE	JE	TH
Լ	Խ	Տ	Վ
L	H	DHTZZZ	C.G.R.Q
Տ	Ղ	Ճ	Մ
SS.T.SX	GL.L	I.G.H	M
Ն	Տ	Շ	Ո
N	S	SC	O
Վ	Չ	Ռ	Ս
VB	SC.CH.Q.Z	R.XH	S
Վ	Ս	Ր	Յ
V	T	R	ZTZZ
Ք	Լ	Ֆ	Օ
CH	EV	PH	O

Le

LINGVARVM

ORIENTALIVM

HEBRAICÆ,
RABINICÆ,
SAMARITANÆ,
SYRIACÆ,
GRÆCÆ,
ARABICÆ,
TVRCICÆ,
ARMENICÆ,

ALPHABETA.

PARISIIS,

Apud ANTONIVM VITRAY, Regis
& Cleri Gallicani Typographum.

M. DC. XXXVI.

1636

ԱՆՏՈՆԻՈՒ ՎԻՏՐԱՅ (ANTONIVM VITRAY).

Lingvarvm orientalivm alphabetvm

Փարիզ (Parisiis). Regis & Cleri Gallicani Typographum, 1636.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

LINGVARVM / ORIENTALIVM / HEBRAICÆ, / RABINICÆ, / SAMARITANÆ, / SYRIACÆ, / GRÆCÆ, / ARABICÆ, / TVRCICÆ, / ARMENICÆ, / ALPHABETA. / PARISIIS, / Apud ANTONIVM VITRAY, Regis / & Cleri Gallicani Typographum. / M. DC. XXXVI. /

54 էջ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար:

ՖԱԳ

Ծանոթ՝ Տպագրության տարեթիվը՝ հռոմեական թվանշաններով:

Ա. Վիտրայի սույն աշխատությունը 8 լեզուների վերաբերյալ լեզվաբանական վերլուծություն է, որի 47-48-րդ էջերում ներկայացված է հայոց այբուբենը՝ այդ տառերին համապատասխանող լատիներեն հնչյուններով, 50-րդ էջում ներկայացված է հայոց այբուբենը՝ տառերի թվային արժեքներով, իսկ 51-րդ էջում՝ աշխատություններում հաճախ օգտագործվող հայերեն հապավումները և դրանց համապատասխանող ամբողջական բառերը՝ իրենց լատիներեն համարժեքներով: 54-րդ էջում ներկայացված է Տերունական աղոթքը՝ լատիներեն տառադարձումով:

De ijs literis, quæ magnam inter se habent similitudinem.

w, a	ւ, d	ժ, fg	ժ, z
q, ch	ղ, t	ի, i	ի, hh
է, c	է, c	լ, l	լ, lc
զ, ff	զ, k	ռ, Zz	ւ, n
ը, ic	ը, r	ս, rr	u, s n, u

De Vocali.

Vocales sunt *ւ, է, ի, ո*, quæ quatuor his Latinorum vocalibus respondent A, E, I, V, vocalem O non habent Armeni.

Semiuocales seu imperfectæ sunt quinque, *է, ը, յ, վ, է*, sequunturque vocales.

Cæteræ omnes literæ sunt consonantes.

De Diphthongis.

Diphthongi sunt septem, *այ, աւ, էւ, եւ, ոյ, ով, ու*.

Ratio Numerandi.

Unitates	Denarij	Centenarij	Millenarij
1	10	100	1000
ւ	ժ	Ճ	ւ
2	20	200	2000
բ	ի	մ	ւ
3	30	300	3000
դ	Լ	յ	վ
4	40	400	4000
դ	խ	հ	տ
5	50	500	5000
է	ժ	ւ	ր
6	60	600	6000
զ	կ	ո	ց
7	70	700	7000
է	հ	չ	ծ
8	80	800	8000
ը	ճ	պ	փ
9	90	900	9000
թ	ղ	ք	փ

ALPHABETVM ARMENICVM.

Nomen, Figura, Valor.

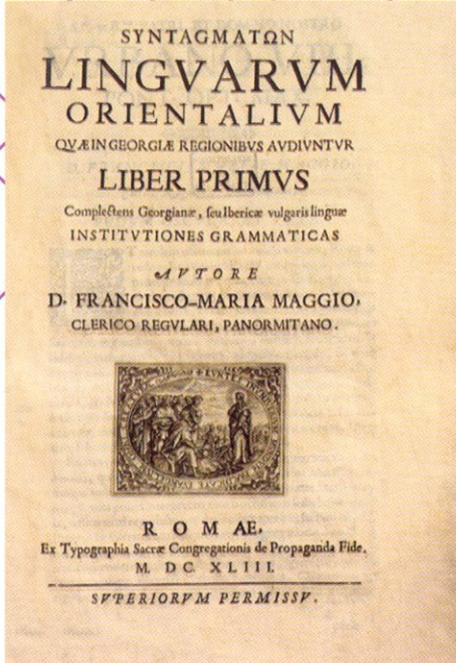
աիյը	Aip	ա	A
բէս	Pien	բ	P
գէմ	Chiem	գ	Ch
դայ	Ta	դ	T
էչ	Ieg	է	Ic
զայ	Sfa	զ	Sf
է	E	է	E
եղ	Iet	ը	Ic
թաւ	Tho	թ	Th
ժէ	Ggie	ժ	Sg
իւի	Ini	ի	I
լիւն	Liun	լ	L
իւէ	Hhe	խ	Hh
ժայ	Za	ժ	Z
կէս	Chien	կ	Gh

Nomen, Figura, Valor.

Հաւ	Hò	Հ	H
Հայ	Zza	Ճ	Zz
ղալ	Kat	ղ	K
Ճէ	Ge	Ճ	G
մէս	Mien	մ	M
յի	I	յ	I
նու	Nu	ն	N
չայ	Scia	չ	Sc
ոյ	Vua	ո	V
չայ	Ccia	չ	Cc
պէ	Be	պ	B
ըէ	Gge	ը	Gg
ուայ	Rra	ւ	Rr
սէ	Se	ս	S
վէլ	Vicu	վ	V
տիւն	Diun	տ	D
երէ	Ere	ր	R
ցաւ	Zzo	ց	Zz
հիւն	Hiun	հ	V
փիւր	Ppiur	փ	Pp
քէ	Che	ք	Ch
էւ	Icú	է	Eu
Քէ	Fe	Ք	F

De abbreviaturis Armeniorum.

Abbrev.	Valor.	Significatio.
ւ	ամենայն	Omnis.
ւժ	աստուած	Deus.
ւյ	աստու ծոյ	Dei, Deo.
ւմ	ամենայն	Omnis.
ւմքս	ամենէքեանս	Omnis.
ւնէլ	աւրհնէլ	Benedicere.
ւնէալ	աւրհնէալ	Benedictus.
ւնթի	աւրհնութիւնս	Benedictio.
ւղթ	ազաւթք	Oratio.
ւլ	աստուածով	Per Deum.
դպ	գպիր	Scriba.
դճլ	գարձեալ	Rufus.
էպոս	Էպիսկոպոս	Episcopus.
էրր	Էրրորդ	Tertius.
էրկր	Էրկրորդ	Secundus.
էէմ	Էրոսաղէմ	Ierusalem.
էմէ	Էրոսաղէմէ	Ab Ierusalem.
ըր	ըսդ	Cum.
թբ	թեամբ	Desinentiæ ma-

1643

ՖՐԱՆՉԵՍԿՈ ՄԱՐԻԱ ՄԱՋԻՈ
(FRANCESCO-MARIA MAGGIO).

Syntagmaton lingvarvm orientalivm qvæ in Georgiae
regionibvs avdivntvr. I.vol.

Ռոմ (Romae). Ex Typographia Sacrae Congregationis de
Propaganda Fide, 1643.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

SYNTAGMATON / LINGVARVM / ORIENTALIVM / QVÆ IN GEORGIAE REGIONIBVS
AVDIVNTVR / LIBER PRIMVS / Complectens Georgianæ, feu Ibericæ vulgaris linguæ /
INSTITVTIONES GRAMMATICAS / AVTORE / D. FRANCISCO-MARIA MAGGIO, / CLERICO
REGVLARI, PANORMITANO. / ROMAE, / Ex Typographia Sacrae Congregationis de
Propaganda Fide. / M. DC. XLIII. / SVERIOEVM PERMISSV /

8 չհ., 143 էջ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար: Բնագրում՝ գլխագարդեր, վերջագարդեր, աղյուսակներ:

ԲՊԳ

Ծանոթ.՝ Տպագրության տարեթիվը՝ հռոմեական թվանշաններով:

Իտալացի միսիոներ Մարիո Ֆրանչեսկո Մաջիոյի երկհատոր այս աշխատությունը Մերձավոր Արևելքի մի շարք լեզուների, այդ թվում նաև հայերենի լեզվաբանական ուսումնասիրություն է: Առաջին հատորի 24-րդ և 25-րդ էջերում ներառված է հայոց այբուբենը՝ տառերի անուններով, թվային արժեքներով և լատիներեն տառադարձումով:

Աշխատությունը երկրորդ անգամ տպագրվել է 1670 թ. Ռոմում՝ առանց բովանդակային փոփոխության: Սույն տպագրության օրինակներից մեկը գտնվում է Իթըն քոլեջի գրադարանի Պարիկեան հավաքածուում, որի մասին ավելի մանրամասն տեղ 118-րդ էջում:

14 ALPHABETVM ARMENIO—IBERICVM.

exprimere quodammodo, sine confusione vocalium: sed hoc parui interit nostra, doctentium, iuxta consuetudinem Latinarum, ceteris longe faciliorem.

CAPVT SEXTVM.

Aliarum Gentium characteres, quibus adhuc descriptos libros, reperimus Iberorum.

Um Iberiz regionem, hostium incurtionibus deuastatam, iam diu non modo Graeci, & Persae, sed Armenij, & Arabes incolunt: inde ortum est etiam, vt in ea, passim plura opacula inueniantur, vernacula quidem, & aequae Iberica lingua: sed literae vel Armenij, vel Arabici exaratae, quae magis referunt nostrae, vt conuenienter, atque erroris deprehendamus. Ideo valium est sub finem huius Ibericae Oniographiae, harum Gentium elementa paucis adijcere, vt nostrates, eo ad propagandam fidem legati, commodius, pleniusque de omnibus, suo hoc opere enuntiatur. Primo igitur Armeniae elementa, in subiecta syllabo tradimus: vbi correspondentiam inter Iberici litterarum Ibericarum pro quibus, passim in tota ea Regione substituantur.

ALPHABETVM ARMENIO—IBERICVM.

Ordo.	Figura.	Litterarum Appellatio.	Valor.	Numerus.
1	ა	Aip	აჲ	I
2	ბ	Bien	ბჲ	II
3	გ	Chim	გჲ	III
4	დ	Tha	დჲ	IV
5	ე	Iec	ეჲ	V
sed haec littera in Iberici dictionibus non vtuntur.				
6	ვ	Sza	ვჲ	VI
7	ზ	E	ზჲ	VII
8	ა	Iec	აჲ	VIII

haec in folijs vocibus Armenijs adhibetur.

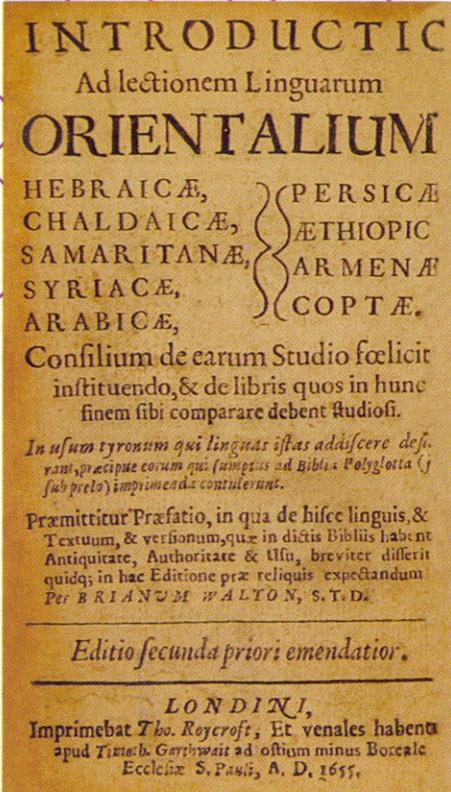
ALPHABETVM ARMENIO—IBERICVM. 15

Ordo.	Figura.	Appellatio.	Valor.	Numerus.
9	თ	Tul	თჲ	IX
10	ი	Sge	იჲ	X
11	ქ	Int	ქჲ	XX
12	ლ	Lum	ლჲ	XXX
13	ჩ	Chhe	ჩჲ	XL
14	ც	Za	ცჲ	L
15	კ	Ghen	კჲ	LX
16	ხ	Hha	ხჲ	LXX
17	ძ	Zra	ძჲ	LXXX
18	წ	Cqath	წჲ	XC
19	ჭ	Ge	ჭჲ	C
20	ძ	Mien	ძჲ	CC
21	წ	Hi	წჲ	CCC
22	ჭ	Na	ჭჲ	CCCC
23	ა	Scia	აჲ	D
24	რ	hanc tantum pro nota numeri adhibitam, apud Iberos animaduertimus.		DC
25	კ	Gia	კჲ	DCC
26	ხ	Be	ხჲ	DCCC
27	ღ	Cee	ღჲ	DCCCC
28	რ	Rra	რჲ	M
29	ს	Se	სჲ	MM
30	ვ	Vipu	ვჲ	MMM
31	დ	Dun	დჲ	MMMM
32	რ	Re	რჲ	V
33	ვ	Zia	ვჲ	VI
34	რ	Hiun	რჲ	VII
35	ფ	Piur	ფჲ	VIII
36	ქ	Ke	ქჲ	IX
37	ფ	Fe	ფჲ	X

idem ac F latinum

Ex his ergo pro Ibericis vocalibus adhibentur.

D Vt

1655

ՈՒՆԼՏՈՆ ԲՐԱՅԱՆ (WALTON BRIAN).

Introductio ad lectionem linguarum orientalium.

Editio secunda priori emendatior

Լոնդոն (Londini). Imprimebat Tho. Roycroft, 1655.

ՏԻՏՆՈՍԱԹԵՐԹ՝

INTRODUCTIO / Ad lectionem Linguarum / ORIENTALIUM: / HEBRAICÆ, CHALDAICÆ, SAMARITANÆ, SYRIACÆ, ARABICÆ, / PERSICÆ, ÆTHIOPICÆ, ARMENÆ, COPTÆ. / Consilium de earum Studio foeliciter / instituendo, & de libris quos in hunc / finem sibi comparare debent studiosi. / In usum tyronum qui linguas istas addiscere desiderant, praecipue eorum qui sumptus ad Biblia Polyglotta (jam / sub prelo) imprimenda contulerunt. / Praemittitur Praefatio, in qua de hisce linguis, & de / Textuum, & versionum, quae in dictis Bibliis habentur, / Antiquitate, Autoritate & Usu, breviter disseritur, / quidq; in hac Editione prae reliquis expectandum sit. / Per BRIANUM WALTON, S. T. D. / Editio secunda priori emendatior. / LONDINI, / Imprimebat Tho. Roycroft, Et venales habentur / apud Timeth. Gartbwait ad ostium minus Borcale / Ecclesiae S. Pauli, A. D. 1655. /

ՀԱԳ

96, 112, 3 չհամարակալված էջ: Շարվ.՝ 15,5X10,5 սմ: Բնագրում՝ նկար:

Ծանոթ.՝ Արևելյան մի շարք լեզուներ (եբրայերեն, խալդերեն, սամարերեն, ասորերեն, արաբերեն, պարսկերեն, եթովպերեն, հայերեն և ղպտիերեն) պարունակող այս աշխատությունը 1655-1657 թթ. վեց հատորով տպագրված «Լոնդոնյան բազմալեզու Աստվածաշունչ» (Polyglot Bible) գրքի ամփոփ տարբերակն է, որում ներառված են նաև վերոնշյալ լեզուների այբուբենները:

Ուսումնասիրության «Introductio...» բաժնի 103-106 էջերում առկա է հայոց այբուբենը՝ լատիներեն տառադարձումով և համապատասխան թվային արժեքներով:

Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 2018 թ. հուլիսի 8-ին:

Alphabetum Armenum.

	Nomen	Figura	Potestas
6000	Zzo	Զ	Zz
7000	Hiun	Լ	V
8000	Ppiur	Վ	Pp
9000	Ch ^e	Ք	Ch
	Ieu	Լ	Eu
10000	Fe	Ք	F

Litera que figura habent affinitatem.

ա, a	ւ, d	ժ, թ	զ, z
Կ, ch	Դ, t	Ե, i	Լ, hh
Է, e	Ե, e	Լ, l	Ն, cc
Չ, ff	Չ, k	Ճ, Zz	Մ, n
Ը, ie	Ր, r	Ն, rr	Ս, f
			Ո, u

Vocales sunt quatuor ա, է, Ի, Ո, quæ Latinorum A, E, I, U, respondent, vocalem (O) non habent.

Semivocales sunt յ, է, ը, յ, Վ, շ, & sequuntur vocales, reliquæ sunt consonantes.

Diphthongi

Alphabetum Armenum.

	Nomen	Figura	Potestas		Nomen	Figura	Potestas
1	Aïp	Ա	70	Հ	Hó	Հ	H
2	Pien	Բ	80	Ճ	Zza	Ճ	Zz
3	Chiem	Գ	90	Կ	Kat	Կ	K
4	Ta	Դ	100	Ճ	Ge	Ճ	G
5	Jeg	Է	200	Մ	Mien	Մ	M
6	Sfa	Չ	300	Ի	I	Ի	I
7	E	Ե	400	Ն	Nu	Ն	N
8	Jet	Ը	500	Շ	Scia	Շ	Sc
			600	Վ	Vua	Վ	V
9	Tho	Թ	700	Շ	Ccia	Շ	Ce
10	Sgie	ժ	800	Բ	Be	Բ	B
20	Ini	Ի	900	Գ	Gge	Գ	Gg
30	Liun	Լ	1000	Ր	Rra	Ր	Re
40	Hhe	Լ	2000	Ս	Se	Ս	S
50	Za	Ճ	3000	Վ	Vieu	Վ	V
60	Ghien	Լ	4000	Դ	Diun	Դ	D
			5000	Ր	Ere	Ր	R

Alphabe-

Diphthongi sunt septem,

այ, աւ, էւ, իւ, ոյ, ով, ու.

Grammaticam Armenam nemo (uno excepto Calano) hactenus composuit. Extant verò Lexicon Armeno-Latinum, in quarto, & Institutiones Religionis itidem in quarto in Lingua Armena cum Latina translatione, in usum Armenorum, & aliorum jussu Cardinalis Ducis Richlieu Parisiis impressæ, quæ magno adjuvamento esse possunt iis qui linguæ hujus cognitionem desiderant.

SECT. I.

Alphabetum Coptum, seu
Ægyptiacum

Litteras habent 32. quarum Nomina, figuras, & potestatem ex sequenti Tabella perpicere licet.

Alphabetum

1665

ՋԵՐԱՐԴ ԶՈՆ ԷՐՆՍՏ (GERHARD JOHANN ERNST)
Եկեղեցի հաիերէն: Sive Dissertatio de statu Armeniae
ecclesiastico et politico, tam pristino, qvam hodierno
Յենա (Jena). Typus Johannis Jacobi Bauhofferi, 1665.

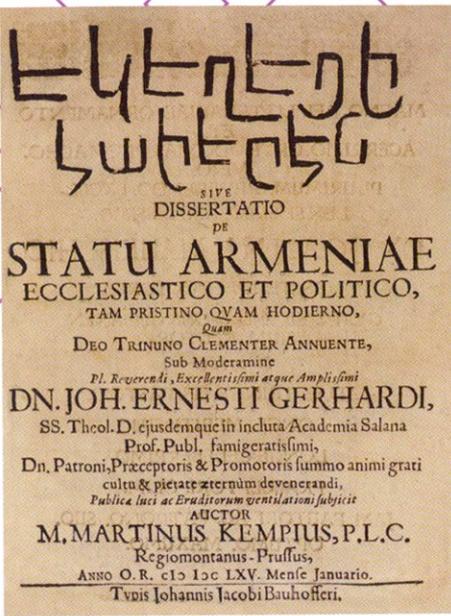
ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

Եկեղեցի / հաիերէն / SIVE / DISSERTATIO / DE / STATU ARMENIAE / ECCLESIASTICO
ET POLITICO, / TAM PRISTINO, QVAM HODIerno / Quam / DEO TRINUNO CLEMENTER
ANNUENTE, Sub Moderamine / Pl. Reverendi, Excellentissimi atque Amplissimi / DN. JOH.
ERNESTI GERHARDI, / SS. Theol. D. ejusdemque in incluta Academia Salana / Prof. Publ.
famigeratis fimi, / Dn. Patroni, Præceptoris & Promotoris fummo animi grati / cultu &
pietate æternum devenerandi, / Publica luci ac Eruditorum ventilationi subjicit / AUCTOR /
M. MARTINUS KEMPIUS, P.L.C. / Regiomontanus-Pruffus, / ANNO O. R. CID IDC LXV. Menfe
Januario. / Typis Johannis Jacobi Bauhofferi. /

112 չի. Էջ: Շարվ.՝ 13,5X6,5 սմ:

ՅԱԳ

Ծանոթ՝ Տպագրության տարեթիվը հռոմեական թվանշաններով:
Տիտղոսաթերթին և բնագրում կան հայերեն բառեր: Գրքի այլ օրինակների հետ հա-
մեմատությունից պարզ է դառնում, որ հայերեն տառատեսակները միանման չեն:
Յավանաբար հայերեն բառերը ձեռագիր հավելումներ են:

DE SACRAMENTIS,
in specie
DES. COENA & TRANSSUB-
STANTIATIONE.

VII. Porro divina gratia signacula, Sacramenta, quae Salvator noster in Novo Testamento instituit, quo religiosem sui tanto familiariter maniant, Armenii reverenter quidem habent, decurrata in illis *irispique*. (Comita vulgatilissimam Papaequevarum sententiam, qui Sacramenta ex *teperare operato* : ut barbaram isthanc assertionem barbari quoque eloquiantur, hominibus conferre gratiam & divina dona dederunt.) si fides modo haereticum confiteantur ubique tribuenda est. (a) Sacramentum Coenae, ipsum linguam *հայրոց* didum, (b) *արթուրեան* ignari, sub utraque specie, ut plures in Oriente populi (c) administrant. Quam ob rem ipicula in eos venata torquer Nihilus, (d) falsoque communionis sub utraque specie usum in Megalandrum Lutherum devolvit, quem effrons Apostata demagogum plebeum contumeliose nominat, ante cujus tempora nulla natio Christianorum in Asia & Africa praecipua Christo talismodi communionem crediderit. Heu! leccatum caput,

In tenebras meum drinique ignis inane.
Ulterius panem azymo ex Veteris Ecclesiae usum in eadem Armenii unantur, quales placentulas *բլուրդ* vocant, (e) quem morem Hildebrandus, alias Gregorius VII. Papa, cum Armenicas Ecclesias videret, approbavit, quantum

(a) De Castro lib. 3. f. 65. quid in sumum. de heres. Relat. Observ. lib. 7. cap. 12. Hovrubek. l. 1. (b) Rivola, in Lex. pag. 209. (c) Thom. a Jesu lib. 7. cap. 13. de Abyssin. Theres. in Cosmograph. de Levant. pag. 243. de Euphratis, Jacobi. & Christianis Indiae hrevit. lib. d. (d) vid. Montan. qui ad Leon. abbas de Confess. Orient. & Occident. p. 167. (e) Rivola in Lex. Armen. Latino p. 73.

centi, tenuissimo videri transigere ceperunt. (a) Quando jejunia frequentabant, missarum officia intermittebantur, quoniam ieiunium tali administratione frangi autumabant, quae causa, sextis quoque feriis si talimunerem cessandi, occasione praebuit. Diebus autem, quibus carnes manducabant, officio facto ritē fugebantur, quidam sine peramentis & sacerdotibus vestimentis somnibus, quidam, seu diaconi & subdiaconi, insulata tantum operis: nunquam verò nudato capite, (b) ad morem Hebraeorum Sacerdotum Levit. XVI. 4. Exod. XXIX. 40. & gentilium, qui velato capite sacrificabant (c)

Ne quatinus sacros altius in honore Deorum,
Hos ille facies occurat & nominis verberet.
II. Sabbatho Paschatos, quod Armenii aliis quoque *խոն* quincupant, (d) non jejunabant, eo die circiter vespeream Christum relexit asserentes, quae assertio Alphonsio de Castro dubium movet, in relatione Guidonis randum sit nec ne, cum aliud e Scripturis, Luc. XIII. 14. Matth. XII. 40. edoceri esse videri queant. (e) Diebus Veneris, qui diet Paschatis & Ascensionis, Armenis *հայրոց* *արթուրեան* (f) interia, cent, carnes edebant. III. Multa superfluitio septimanam, quae est ante *Տոնացո*, undecima. (mixta Graecorum computum ante festum Paschatos, velut Plur. Reverendus Dn. Georg. Khegiazis Ecclesiastes Gedanensis in Parochiali templo meritisimus, Pautor meus pie colendus, solide ex Christoph. Angelo deducit, (g) celebrabant. Nomen ei peculiare est ARZEIBURZT, sive ARTHIBURZIA, cuius propria significatio fere ignoratur. Quidam ex illis marunt, fuisse hoc jejunium Ninivitarum; alii, Sergii cuiusdam; nonnulli autem Adami,

M. 3
(a) vid. Beters Relat. p. 3. lib. 2. hrevit. pag. 191. (b) Bnom. de mus. gen. l. 1. (c) Mosbren. & Strick. de Sacrific. conf. lib. sin. analit. Sac. lib. 1. cap. 25. pag. 306. (d) Rivola p. 112. (e) lib. 13. fol. 217. Galvini Praesulis Alentib. Heter. lib. 1. f. 22. pag. 64. (f) id. Rivola pag. 210. (g) de Stat. Eccl. Orient. cap. 10. pag. 30. Praesul. lib. III. pag. 67.

Constantinopoli, anno Christi 1070 LXXVI. d. IV. Augusti (a) qui cum Patriarcha de erroribus, quorum vulgò à Graecis infimularentur, conferens, fatis intellexit, Armenos de Processione in divinis, quam (b) *բլուրդ* *արթուրեան* vocant credere. Unum Deum, & tres personas ejusdem naturae, essentiae, & coaeternas. Christum esse Dei Filium *աստուս*, sive ab aeterno à Patre genitum, qui *ստորալուսնե* *չի* *չի* Gal. IV. 4. ex Maria Virgine humanam carnem assumerit, Deum v. Spiritum Sanctum à Patre & Filio procedere. Cui confessioni externae, si interna cordis responderet, synodus Catholicae doctrinae testimonium denegari nequit, cum eleganter cum Nicæno consonet Symbolo, quiddam etiam Pontifici buccones inurarent.

DE PERSONA CHRISTI.

IV. Ecce & profunda haereticum eluviei in cap. de Christo immesos olim Armenios fuisse, Nicephorus Callistus (subleat aliis fidei Historicus) refert (c) Sub tempore Concilii Chalcedonenis, in quo Euzychus & Dioscorus pestiferum dogma condemnatum est, (d) ductu cuiusdam Armenii, Eucharistia Manducamentis, (ita vocat Nicephorus, Hooribek. verò in Summa Controversiarum lib. II. pag. 967 appellat Eucharistia Manducamentum.) illud ipsum receptile dicuntur, cum jam ante Euzychianæ Sectae faverent. Tantoperè à in determinanda, quantum ad hoc sententia Armeni auctores variant, ut Tirelia sit opus, qui fideas, quid potissimum eligendum & credendum sit. Quidam volunt, quod Armenii negarent, Christum corpus verè

1 3
(a) mentis hujus Nestoriani & ex hoc Dn. Ursin in Relat. de Differ. Relig. 6. 43. (b) Rivola in Lex. Armen. p. 62. (c) Joh. 1. Hyst. Eccl. l. 1. cap. 13. p. 71. (d) vid. Mezgeb. Cent. 7. pag. 1257. 1250. Beters. ad Annam Christi 449. pag. 73. 199.

minorem constituisse, Niconis testimonio prodi solet. Cui dogmati expuncto, vulgare Graecorum assertum, de processione Spiritus Sancti à solo Patre, postea substitutum fuisse, quibusdam credibile est. Communiter autem Graeci, dum ritum elabendi non vident, obijciunt, ex Evangelio non posse explicitè probari Spiritus Sancti processionem à Filio & insuper, nisi ita statuatur, confundi speculationem cum filtratione. Ad prius optime à Card. Toletio (a) responsum est, *Pantum esse petere ex Scriptura verba formalia, quibus aliqua res comprobatur, quando existimant manifeste ea valde potest.* Posteriorem scripturam eximè Alphonsius à Caltro (b) monens, quod spiratio aeterna filiationis opponatur, sed *solum spirationis passiva, qua convenit Spiritui Sancto, spondeo cum dicitur, Spiritum Sanctum procedere à Patre. hoc ita intelligatur, quod etiam à Filio procedat.* Praeterea etiam *աստուս* conveniuntur ex Gal. IV. 6. ubi de adoptione creditum Apostolus agens, *ստորալուսնե* inquit, *և Օրհնե թույլաւ որ զիսն որդիս յան յզոյն յան.* Conf. Joh. XVI. 7. Perique tamen hodie ex illis asserunt, Spiritum Sanctum à Patre procedere, sed per Filium. Ceterum Armeniorum, qui hoc seculo vivunt, sententia de processione Spiritus Sancti prorsus Orthodoxa est, quantum quidem in citata epistola demonstratur.

DE PECCATO, LIBERO ARBITRIO, BONIS OPERIBUS ET JUSTIFICATIONE.

VJ. Communis de Armenis narratio est quod Peccati originale, Armenica dialecto *իւրեմ* *բնական* didum, (c) negent. Sciendum tamen, quod dicitur idem stantur, *Prout plasmum peccatum totis posteritati ante passionem Christi (d) iniecit*, adeoque omnes tum fuisse damnati.

108 7
(a) annot. 21. ad XV. cap. Joh. (b) haer. 12. 127. & 128. 1. hrevit. l. 11. Serutin. Relig. p. 159. (c) Vranis. Rivola p. 219. (d) vid. B. Gerk. Div. 17. 17. 24. c. 2. f. 17. Rivola de Castro de heres. lib. 12.

DE VITA
IESV CHRISTI
SALVATORIS MVNDI.
ET EIVS EVANGELICA VERITATE.
ITALICE, ET EPIROTICE CONTEXTA.

Et in duas Partes diuisa

A PETRO BOGDANO
MACEDONE

SACR. CONGR. DE PROP. FIDE ALVMNO.

Philosophiæ, & Sacræ Theologiæ Doctore, olim
Episcopo Scodrenfi, & Administratore
Antibarenfi; nunc verò

ARCHIEPISCOPO SCVPORVM.

AC TOTIVS

REGNI SERVIÆ

ADMINISTRATORE.

PARS SECVNDA.

PATAVII. M. DC. LXXXV.

EX TYPOGRAPHIA SEMINARII.

OPERA AVGVSTINI CANDIANI.
SVPERIORVM PERMISSV.

ՊԵՏԵՐ ԲՈԳԴԱՆԻ (PETER BOGDANI).

De vita Iesv Christi Salvatoris mvndi. Pars secvnda

Պադուվա (Padua). Ex Typographia Seminarii, 1685.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

DE VITA / IESV CHRISTI / SALVATORIS MVNDI, / ET EIVS EVANGELICA VERITATE, / ITALICE, / ET EPIROTICE CONTEXTA, / Et in duas Partes diuisa / A PETRO BOGDANO / MACEDONE / SACR. CONGR. DE PROP. FIDE ALVMNO. / Philosophiæ, & Sacræ Theologiæ Doctore, olim / Episcopo Scodrenfi, & Administratore / Antibarenfi; nunc verò / ARCHIEPISCOPO SCVPORVM, / AC TOTIVS / REGNI SERVIÆ / ADMINISTRATORE. / PARS SECVNDA. / PATAVII, / M. DC. LXXXV. / EX TYPOGRAPHIA SEMINARII. / OPERA AVGVSTINI CANDIANI. / SVPERIORVM PERMISSV. /

162, 23 չի. երկսյուն էջ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար: Բնագրում՝ երեք փորագրապատկեր, գլխազարդեր, վերջազարդեր:

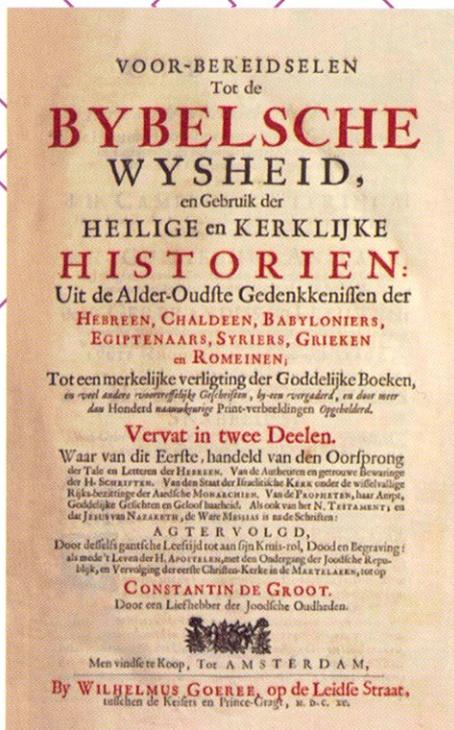
ԲՊԳ

Ծանոթ՝ Տպագրության տարեթիվը՝ հռոմեական թվանշաններով:

Փիլիսոփայության և աստվածաբանության դոկտոր Պետեր Բոգդանիի լատիներեն և ալբաներեն (գեգյան բարբառով) երկլեզվյան այս աշխատությունը բաղկացած է երկու հատորից (Յին և Նոր Կտակարանների պատմություններ), որոնցից յուրաքանչյուրը պարունակում է չորս գլուխ: Երկրորդ հատորի չորրորդ գլխում՝ «Քրիստոսի Յարությունը և Երկրորդ Գալուստը», տեղ են գտել Դանիելի մարգարեության գրքից որոշ հատվածներ՝ ալբաներեն, արաբերեն, հայերեն (էջ 146), հունարեն, եբրայերեն, իտալերեն, լատիներեն և ասորերեն: Երկրորդ հատորի վերջնամասում առկա են վերոնշյալ լեզուների այբուբենները, որոնց թվում է նաև հայոց այբուբենը՝ լատիներեն տառադարձումով:

Երկհատոր այս գիրքը վերահրատարակվել է երկու անգամ՝ վենետիկում, 1691 և 1702 թվականներին: Երկլեզվյան այս հրատարակություններում բնագրային լեզուներն են իտալերենն ու ալբաներենը, իսկ աշխատության վերնագիրը՝ «L'infallibile verità della cattolica fede»:

1690

ՎԻԼՅԵԼՍՈՒՍ ԳՈՒՐԵ (WILHELMUS GOEREE).

Joodse oudheden, ofte voor-bereidselen tot de Bybelsche wysheid. I vol.

Ամստերդամ (Amsterdam). By Wilhelmus Goeree, 1690:

ՏԻՏՆՈՍԱԹԵՐԹ՝

VOOR - BEREIDSELEN / Tot de / BYBELSCHE / WYSHEID, / en Gebruik der / HEILIGE en KERKLIJKE / HISTORIEN: / Uit de Alder - Oudfte Gedenckenissen der / HEBREEN, CHALDEEN, BABYLONIERS, / EGIPTENAARS, SYRIERS, GRIEKEN / en ROMEINEN; / Tot een merkelijke verligting der Goddelijke Boeken, / en veel andere voortreffelijke Gefchichten, by-een vergaderd, en door meer / dan Honderd naauwkeurige Print-verbeeldingen Opgebelderd. / Vervat in twee Deelen. / Waar van dit Eerfte, handelt van den Oorfprong / der Tale en Letteren der Hebreen. Van de Autheuren en getrouwe Bewarunge / der H. Schriften. Van den Staat der Ifraelitifche Kerk onder de wiffelvallige / Rijks-bezittinge der Aardfche MONARCHIEN. Van de PROPHETEN, haar Ampt, / Goddelijke Gefichten en Geloof baarheid. Als ook van het N. TESTAMENT; en / dat JESUS van NAZARETH, de Ware Messias is na de Schriften: / ACTERVOLGD, / Door deffels gantfche Leeftijd tot aan fijn

Kruis-rol, Dood en Begraving: / als mede't Leven der H. APOSTELEN, met den Ondergang der Joodfche Repu- / blijc, en Vervolging der eerte Chriften-Kerke in de MARTELAREN, tot op / CONSTANTIN DE GROOT. / Door een Liefhebber der Joodfche Oudheden. / Men vindfe te Koop, Tot AMSTERDAM, / By WILHELMUS GOEREE, op de Leidfe Straat, / tuffchen de Keifers en Prince-Gragt, M. D. C. XC. / 40 չհ., 844, 36 չհ. Էջ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար: Քնագրում՝ փորագրապատկերներ, զարդանախշեր, աղյուսակներ:

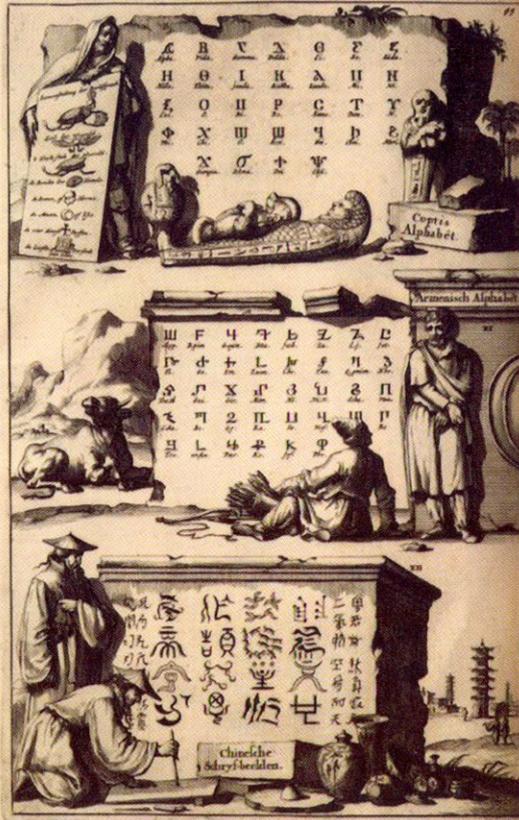
ԲԴԳ

Ծանոթ:՝ Տպագրության տարեթիվը՝ հռոմեական թվանշաններով:

Վիլհելմուս Գուրեի հեղինակությամբ և տպագրությամբ հոլանդերեն այս աշխատությունը Մերձավոր Արևելքի, Եգիպտոսի ժողովուրդների հանրագիտարանային ուսումնասիրություն է: Առաջին հատորում ներառված ներդիր փորագրապատկերները ներկայացնում են Հին աշխարհի այբուբենները, այդ թվում՝ հայոց այբուբենը («Armenisch Alphabet XI»): Սույն փորագրապատկերը վերագրվում է հոլանդացի նկարիչ, փորագրիչ Յան Լույկենին: Հայոց այբուբենը պատկերված է դպտիերենի և չինական հիերոգլիֆների շարքում՝ 11-րդ համարի ներքո: Հայերեն տառերի անունները զուգահեռ ներկայացված են լատիներեն տառադարձումով, որոշ տառեր ունեն անսովոր ձև:

Նույն հատորի 49-րդ էջում առկա է հայոց այբուբենի մասին հոլանդերեն կարճ ծանոթագրություն:

Երկհատոր այս գիրքը երկրորդ անգամ տպագրվել է 1700 թ. Ուտրեխտում, Աստոնի Շուտենի և Հերմանուս Ռիբիուսի ջանքերով:

VAN DE OUDHEID IN GEBRUG DER EERSTE LETTEREN. 49
gemeenlijk een ſta-rijk woord, beginnende met een Letter van *A a c*, te gelijk met de Letteren ingefchert worden, welke woorden ſaamen gevoegd, ſecker Formulier of Voorſchrift van een Gods-dienſtig Gebed uitmaakten. Als by voorbeeld, *A* Olaph, *Altho* God. *B* Beth, *Barnu* Schepper. *G* Gonal, *Gaiuru* Almachtig, en ſoo voorts met de reſt. En gelijk Syrien een groot en wiſdtrekkel Land is geweest, dat nu ruim daer met eenige by-aanſing dikwils enger by de Schryvers genoemd wordt, ſoo is 't geen wonder dat er verſchide Syriſche Letteren gevonden worden.

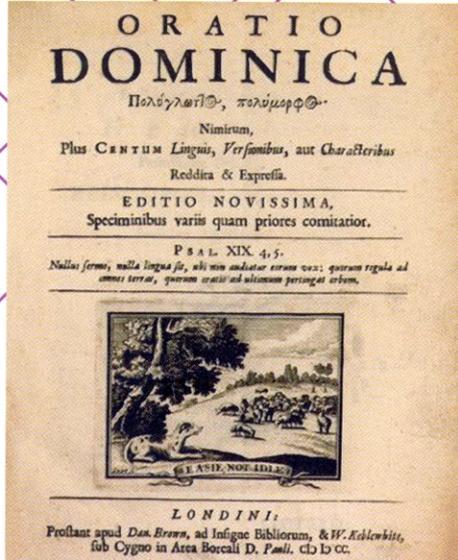
Men ſiet nog twee andere Alphabêten, onder den ſelven naam by ſommige bekend, dog om datſe van de linker na de rechterhand geſchikt ſtaan, ſoo ſchijncſe veel eer Pheniciſche Letteren te zijn, die volgens de Griekſe en Latijncſche rang ſoo na malkander volgen. Gelykwe ook alreeds hier vooren hebben getoond, dat Cadmus de Letteren waarfchijnlijk uit Phenicien tot de Grieken heeft overgebracht. Waaron wy alleen het voornaamſte van die twee, hier in de agtſte Vertoog-ſchets aanwijzen.

't Geen daar aan volgt, verſtood niet alleen 't Egiptiſche Alphabet met welken Brieven, Boeken en de gemeene ſaaken plagt te ſchryven, maar ook d'aanwijſing der Beeld-ſpraakige Letteren, die in Figuren van Havikken, Slangen, Torren en andere Dieren beſtaande, op de Graf-maakden, Mummien, en onder de voertalken der quad-af-vereſde Afgoden-beelden en Sphingen pligten geſchreeven te worden, ontbrecker niet. En gelijk deze laaſte meêſt alleen by de Prieſters tot de geheime dingen der Gods-dienſt gebruikt werden, ſoo hebben wy hier vooren genoeg daar van tot een ſtaal van dieſe ondergrondelyke waan-wyſland der Egyptenaren bygebragt. Het daer aan volgende Alphabet, behoord ook tot de Scheijf-letteren der Egyptenaren, maar ſoo eenige willen van een ouder ſoort, gemeenlijk Copten of oud Egiptiſch, na ſekere Stad Copten alſoo genoemd: Hebbende XXXII. of XXXIII. Letteren, daar 't voorſaale alleen vier-en-twintig heeft, dog waamen van beelder oudheid moet houden, hebbenwe alreeds hier vooren gehoord.

In de eſtkde Vertoog-ſchets ſiet gy een Armeniſch Alphabet na de gemeene Schrijf-wyſe afgelchert. Daar is by Doretus nog een ander met Capitalen of grote Hoofd-letteren te ſien, dat getrokken is uit een oud Geved-ſpelt, van 't Kalliel te Carra, dat wel in veelen van dit verſcheld, dog de ſwemng der Letteren konnen enger twyſfelobng van d'een tot d'ander overgebracht worden.

Uit de Chineſche Letteren, of liever Lees-teekenen, konnen geen wel-voeg-ſaam *A a c* vormen, gemaekt die alleen teekens uit verſchide ſaampzette ſtreepkens hebben, en dus van meêſt alle Talen verſchillen, waarom wy u hier flgts enige weenige proefſe geven, om van de reſt ſomten tot 10000. teek. te konnen oordeelen. De andere manere van ſchryven die gy daar mede ſe-ſen ſiet, beſtaat in Beeld-letteren die van verſchide figuren der 8c beſpelen entleed zijn, dog daar is enger van de Egiptiſche Hoofd-letteren verſchillende, datſe alleen de enkele ſaaken uſtdrukken, daar de andere verborge Raadſelen behelſen, beide hier vooren met genoeg tot ons oemerk ongepluut: gelijk het bygevoegd Beeld-werk, hier ook netjen toe onthend, als om u de Schrijf-wyſe der Chineſen (die met ſluitli-ngen handgreep de Pencil vatten om haare Lees-toekente haalen) daar door op het gevoeglykſte af te maalen.

In de volgende Vertoog-ſchets konnenwe klaar genoeg de Letter-beeld-niſen der Egyptenaren ontwaar worden, ſien almen voorgeſteld dat de

The Lords Prayer / In Above a HUNDRED / Languages, Versions, and Characters

Լոնդոն (London). Proftant apud Dan. Brown ... & W. Keblewhite, 1700.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ORATIO / DOMINICA / Πολύγλωττο, πούμορφο: Plus CENTUM Linguis, Versionibus, aut Characteribus / Reddita & Expreffa / EDITIO NOVISSIMA, / Speciminibus variis quam priores comitator. / Psal. XIX. 4, 5. / Nullus fermo, nulla lingua fit, ubi non audiatur eorum vox: quorum regula al / omnes terras, quorum oratio ad ultimum pertingat orbem. / LONDINI: / Proftant apud Dan. Brown, ad Infigne Bibliorum, & W. Keblewhite, / fub Cygno in Area Boreali D. Pauli. Clz 1700. /

9 չհ., 70 էջ: Տիտղոսաթերթին՝ փորագրապատկեր:

ԲՊԳ

Ծանոթ՝ Տպագրության տարերթիվը՝ հռոմեական թվանշաններով: Վերնագրի “polyglottos, poly-morphos” բառերը նշված են հունարեն:

Գրքում ներկայացված է Տերունական աղոթքը 100 լեզուներով: Տերունական աղոթքի յուրաքանչյուր տարբերակ ներկայացված է լատիներեն տառադարձումով և լուսանցքային լատիներեն տառադարձությամբ:

Գրքի 61-րդ էջում ներառված է հայերեն Տերունական աղոթքը՝ լատիներեն տառադարձումով: Լուսանցքային ծանոթագրությունները վկայում են, որ Տերունական աղոթքի տեքստի համար սկզբնաղբյուր է ծառայել Հռոմում տպագրված “Alphabetvm Armenv” գրքի 10-րդ էջը: Հավանաբար խոսքը 1623 թ. Հռոմում տպագրված համանուն գրքի Ժ էջի մասին է: Առկա են նաև այլ ծանոթագրություններ, օրինակ՝ հիշատակվում է 1666 թ. Ամստերդամի հայերեն առաջին տպագիր Աստվածաշունչը: Գիրքն ունեցել է այլ տպագրություններ՝ բնագրային նույնությամբ, շարվածքի և էջակալության մասնակի փոփոխություններով: Օրինակ՝ Աուգսբուրգ (1705, 22 էջ), Լոնդոն (1713, 71 էջ), Լոնդոն (1736, 4 չհ. 71 էջ):

Տե՛ս նաև՝ Nersessian V. Catalogue of Early Armenian books 1512-1850.- London, 1980.- p. 148.

ARMENICA.

AUGTO
Alphabets
Armenicu
Rom. p.
Conf.
Bibl. Arm
Amst. A. J
Feir. P
Doctr. Cl
Arm. p. 7
Revol. Gr
14. p. 25

Հայր մեր որ յէ բկինս դէս
սու ըբ եղեցի անու նքո :
Եկեաց արքայու թիւնքո
Եղեցին կամք քո սպ յերկինս և յերկրի :
զհաց մեր զհանապազորդն սուր մեզ
այսօր .
և թող մեզ զպարտիս մերնս և ևէք թողու
մք մերոց պարտապանաց :
և մի տանիք զմեզն վորձու թիւն .
այլ փրկեա ի չարէն :
զն քոյէ արքայու թիւն և զօրու թիւ
փառք յ աւիտեանս
ամէն :

LECTIO.

- Hajr mer ur jergbin ses.
1. Sarb je ssi zzi annu ko.
  2. Ezbef-zze arkajutbai ko.
  3. Eke-zzin gham ko, orpes jergbins ev jergbri.
  4. Ssbazz mer hanapa-szord dour mests ajsoor.
  5. Ev thufs mests sardis mer orpes ev menk thufs glumich
smerozz pardapanazz.
  6. Ev mmidar smests pburzzutbai.
  7. Ajl phargbeaj smezz-accare.
- * Ssi ko je arkajuthaj ev isoruthaj ev sarrk j'oidcans.

AUGTO
Conf
Dur. 72
Gefn. p. 1
Mag. n.
Fist. n. 3
Schidb. 1
VWik. n.

Amen.

FORMO.

ORATIO DOMINICA

IN DIVERSAS OMNIUM FERE
GENTIUM LINGUAS
VERSA

ET

PROPRIIS CUVVSQVE LINGVAE
CHARACTERIBVS EXPRESSA,

Una cum Differtationibus nonnullis de Linguarum
Origine, variisque ipfarum permutationibus.

EDITORE

JOANNE CHAMBERLAYNIO

Anglo-Britanno, Regiae Societatis Londinenfis &
Berolinensfis Socio.

AMSTELÆDAMI,

Typis GUILIELMI & DAVIDIS GOEREL
MDCCLXV.

1715

ORATIO DOMINICA IN DIVERSAS OMNIUM FERE GENTIUM LINGUAS VERSA

Ամստերդամ (Amsterdam). Typis Guilielmi & Davidis Goerei, 1715.

Ա. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

ORATIO / DOMINICA / IN DIVERSAS OMNIUM FERE / GENTIUM LINGUAS / VERSA / ET /
PROPRIIS CVJVSQVE LINGVAE / CHARACTERIBVS EXPRESSA / Una cum Differtationibus
nonnullis de Linguarum / Origine, variisque ipfarum permutationibus / EDITORE / JOANNE
CHAMBERLAYNIO / Anglo-Britanno, Regiae Societatis Londinenfis & / Berolinensfis Socio. /
AMSTELÆDAMI, / Typis GUILIELMI & DAVIDIS GOEREL / MDCCCLXV./

Բ. ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

DISSERTATIONES / EX OCCASIONE / SYLLOGES ORATIONUM / DOMINICARUM / SCRIPTAE /
AD / JOANNEM CHAMBERLAYNIUM / Anglo-Britanno, Regiae Londinenfis Beroli-/ Societatis
Socium. / AMSTELÆDAMI, / Typis GUILIELMI & DAVIDIS GOEREL / MDCCCLXV./

48 չի., 94, 6 չի., 156 էջ: Տիտղոսաթերթերին՝ զարդանկարներ: Բնագրում՝ գլխազարդեր, վերջազարդեր, աղյուսակներ:

ԱՎԱԳ

Ծանոթ.՝ Տպագրության տարեթիվը՝ հռոմեական թվանշաններով:

Գիրքը բաղկացած է երկու մասից՝ առանձին տիտղոսաթերթերով և էջակալությամբ: Էջակալությունը խառն է: Երկրորդ մասի էջակալության մեջ կա վրիպակ՝ էջ 156-ի փոխարեն տպագրվել է 256:

Գրքում ներկայացված է Տերունական աղոթքը 100 լեզուներով: Յուրաքանչյուր լեզվի վերաբերյալ կան լրացուցիչ տեղեկություններ, իսկ որոշ լեզուների վերաբերյալ առկա են ուսումնասիրություններ, որոնց հեղինակներն են Վ. Նիկոլսոնը, Գ. Վ. Լեյբնիցը, Վ. Սուրենհույսը, Վ. Վոգտոնը, Դ. Ուրլիկսը, Ա. Ռեյլենդը, Յ. Շրյոդերը և Զ. Ջոնսը:

Բնագրում առկա են հայերեն հատվածներ. առաջին մասի «Præfatio» բաժնում (էջ 13) հղում է արվում Մովսես Խորենացու «Պատմություն Հարեթյան» (Historiae Habet) գրքին. «Իսկ Մեսրոպբայ երթեալ յ'աշխարհին Վրաց՝ առնել լոցա նշանագիր՝ տուեցելովն ՚ի վերուստ շնորհան, հանդերձ Զաղայի ոմամբ թարգմանաւ Հելլեն և Հայ լեզուաւ. ձեռնտու լինելով ն[ո]յց[ա] Արքային Բակրոյ, և եպիսկոպոսին Մուէսի: Ընտրեալ մանկունս՝ և յերկուս բաժանելալ՝ դասս. և վարդապետս թողու յաշակերտաց իւրոց զՏ[է]ր խոր ձեռնացի, և Մուշէ Տարօնացի. և ինքն յԱղուանս իջեալ՝ առ Արսվաղէն թագաւորն լոցին, և առ եպիսկոպոսապետն Երեմիայ, և այլն»:

Առաջին մասի «Oratio Dominica» բաժնում (էջ 15) բերված է հայերեն Տերունական աղոթքը՝ լատիներեն տառադարձումով:

Գրքի «Dissertationes» բաժնում (էջ 143-149) արևելագետ Յոհան Շրյոդերի՝ Հայաստանին նվիրված դասախոսության մեջ կան հայերեն բառեր:

P R Æ F A T I O :

ea tamen vocabula Armera linguae suae immiscēt corruptē expressa. *Iberi* litteras suas à *Micfirobo* acceperunt, uti *Mois* *Chorenenfis* T. 3. c. 54. Historiae habet:

Իսկ Միքրոփոյ երթեալ յարեարհն Սրայ առնել նոցա նշանագիր՝ առնցելովն ի վերուստ ձորհան, հանդերձ Սրայայն ոմանք թարգմանու չըլին և հոյ ընդուս. ձեռնուս լինելով նն Մրքային Մակրոյ, և եպիսկոպոսն Ստեփն Մարտեալ մանկուս՝ և յերկուս քամանել զսոս. և վարդապետ թողու յապերտայ իւրոց զՏՐ յոր ձեռնացի, և զՍուրբ Տարնայի. և ինքն յԱղուսն իջեալ առ Մրքային թագաւորն նային, և առ եպիսկոպոստեան ի ըրմիայ, և սլին:

Hoc est: *sed Micfirobo in Aecorum regionem profecto* (tempore *Theodolii Junioris* & *Idigerdis* *Perarum Regis* Anno sc: *Domini* 406) *ut illa sibi superne data gratia illis exprimeret litterarum characteres una cum Dschagba quodam in Hellenica* & *Armena lingua interprete, opulante illis Bacuro Rege* & *Mose Episcopo elegerunt iuvenes quos in duas classes auferunt, & reliquit ibi ex discipulis suis Dominum Chuedjencensem* & *Mosen Taronensem* *illorum Magistris*, ipse vero descendit ad *Albanos ad Asfalem eorum Regem* & *Hieremiam Archiepiscopum* &c. *Georgianam* *Orationem Dominicam* ex *Mss. Doctissimi Lucafi* *optimae notae* excerpti lectioemque multo prioribus iustiore adjuuxi. Sed antiquam à *Georgianis* abeam, non possum non quin fatear me cum dolore in *Historis* legere quod id ad quos sermo *Evangelii* & doctrina *Christi* à primis quali incunabulis *Christianismi* pervenit, quique adhuc hodie *Episcopos* habent, *Archiepiscopum* & *Patriarcham* quos *Catholicos* vocant, à *Principe Mahumetano* subfinitos, quod ii praepunit *Perfis* tam exiguo *lucris* praemio vendant, ut vel 20 mille in *Ispahan* à fide *Christiana* desertores vivere dicantur, ac metuentium ne tota *Christiana* *Colchis* in magna religionis *Christianae* ignorantia vivens ad *superstitionem* *Mahumedanam* tandem seducatur. *Ibericam* desumpti ex *Libro* cui titulus: *բանասիրա* *Dialecto Iberica* Anno 1711 et 1762 per *Michaelem* *Istphanovitzum* impressa quam *Clarissimus* & *Humanissimus* *Dominus* *Ennemanus*

ORATIO DOMINICA.

15

ARMENICE.

ՏԼ՛՝յր մեր, որ յ'երկնս ես:

Սուրբ Էղիշի սնուն զո:

Ի ինչեք արքայութիւն զո:

Ի զղիշի կամ զո, որպէս յ'երկնս՝ և յ'երկրի:

Օ հոգ մեր հանապազորդ սուր մեղ պար:

Ի ի թող մեղ զզարտիս մեր, որպէս և մեք թողու մեք զարդ պար տապանայ:

Ի ի մի տանիր զմեղ ՚ի փորձութիւն. այլ փրկեն զմեղ ՚ի լաւի:

Օ ի զո է արքայութիւն, և զըրութիւն, և փառք յ'աւիտեանս. Մ՛մէն:

L E C T I O .

Hair miér, uér hierkins iés.

Surb iégitis anun khúé:

Jékiehtse arkhajuthium khúé:

Jégitis kam kué uérpes hierkins, iév hierkri:

Zhats miér hanapalúerd tur miés aifor:

Jév thuég miés partis miér, uerpes iév miech thuégumkhs

mieriéts partapanats:

Jév mí tanir smies i puérduthium, ail perkéa smies i tcharé:

Si khúé é arkhajuthium, iév surthium, iévi parrikh haviteans:

Amen.

GE-

DE REBUS ARMENICIS.

145

linguis certum feram iudicium, meamve, quæ exigua est, experientiam vocem in testimonium, sed ut de iis forsitan linguis, quarum vel propinquior est cum *Hebraea* cognatio, vel major in *Illustrandis* utriusque *Federis* tabulis, vel etiam in civili vita, usus, non nihil experientia convictus asserere possim, ita de remotioribus, quarum specimina a te congesita video, si cultu notiores reddantur, magna multaque nobis emolumenta pari promittere ratione minus dubito. Quippe non nisi linguarum cognitione & auxilio cum exteris nostri sensus animi communicamus, illorumque cogitata percipimus, antiquitates & fata cujusque gentis cognoscimus, artes ac scientias addicimus, mercaturam, cum non omnis ferat omnia tellus, singulis necessariam, exercemus, & quod omnium debebat esse primum, salivificæ religionis cognitionem ad extremos mundi cardines promovemus. Permittes, spero, facile, Favor optime, ut alicui in *Armenica* *Lingua*, de qua serpsit coram & in epistola egimus, nunc, quoad id temporis & epistolæ feret ratio, faciam periculum. Notis, *Vir* *καλαχίστα*, quam rara, quam insufficientia sint, quæ de antiqua hac natione, ejusque regione, lingua, libris, ritibus, aliisque, apud *Scriptores Latinos* & *Græcos* addo quam fallâ, post exortam in facris *καλαχίστα* sæpe inveniantur. Notis quam jejuna sint, ex *Linguae* ignorantia, in rerum *Armenicarum* descriptione itineraria. Constabit hoc exemplis non paucis, si aliorum narratiunculas contuleris cum *Theauri mei Armenici* *Dissertatione*, notis ad *Confessionem* & *Dialogiz*. *Te* *stabuntur* idem *Mappæ* seu *Tabulæ Geographicæ* tantum non omnes, quantum fit, ex lingua neglecta, in descriptione spatiose illius regionis penuria. Quotus quique est, qui tot in utraque, *Majore* & *Minore*, *Armenia* obiteraverit loca celeberrima, quot adnotavit *Armenorum* *Historicus* & *Geographus* *Moyles* *Chorenenfis* in ea *Provincia*, easque satis amplas, vix lacus ejus nominatissimos, vix fluvios ejus maximos hætenus designatos invenies. Quapropter me rem *Tibi* non ingratum facturum confido, si eam, quam *Moyles* invenit, quæ post *Christum* natum seculi *Scriptor* *Patriæ* suæ reliquit descriptionem, latine reddidit *Tecum* communicavero. *Armeni* *Græcis* & *Latinis*

T

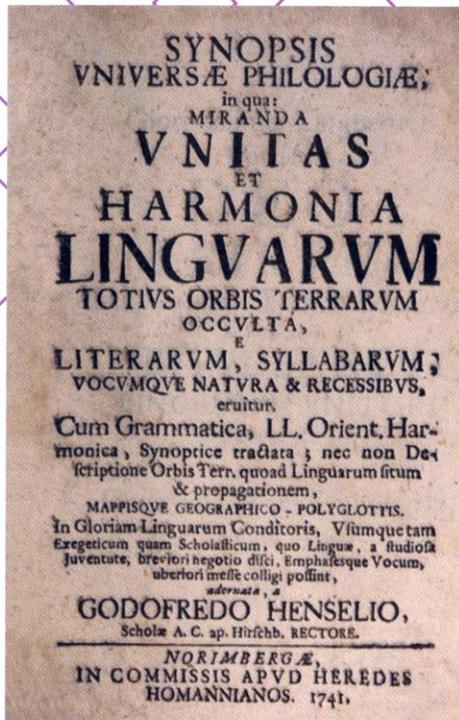
non

1741

ՀԵՆՏԵԼ ԳՈԹՖՐԻԴ (HENSEL GOTTFRIED).

Synopsis universæ philologiæ

Նյուրնբերգ (Norimberg). In commissis Apvd Heredes Homannianos, 1741.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ

SYNOPSIS / VNIVERSÆ PHILOLOGIÆ; / in qua: / MIRANDA / VNITAS / ET /HARMONIA / LINGVARVM / TOTIVS ORBIS TERRARVM / OCCVLTA, E / LITERARVM, SYLLABARVM, / VOCVMQVE NATVRA & RECESSIBVS, / eruitur. / Cum Grammatica, LL. Orient. Har- / monica, Synoptice tractata; nec non De- / scriptione Orbis Terr. quoad Linguarum fitum / & propagationem, / MAPPISQVE GEOGRAPHICO - POLYGLOTTIS. / In Gloriam Linguarum Conditoris, Vsumque tam / Exegeticum quam Scholaisticum, quo Linguae, a studiofa / Juventute, breviori negotio difci, Emphasesque Vocum, / uberiori meffe colligi poffint, / adornata, a / GODOFREDO HENSELIO, / Scholæ A. C. ap. Hirfchb. RECTORE. / NORIMBERGÆ, / IN COMMISSIS APVD HEREDES / HOMANNIANOS. 1741. /

492, 20 չի. Էջ: Բնագրում՝ գլխագարդեր, գարդանկարներ, քարտեզներ, աղյուսակներ:

ԲՊԳ

Ծանոթ.՝ Տպագրության տարեթիվը՝ հռոմեական թվանշաններով:

Հենգել Գոթֆրիդի հեղինակած լատիներեն այս գրքում ներկայացված են մի շարք լեզուներ և նրանց գրային համակարգերը: Այդ լեզուների թվում է նաև հայերենը (էջ 369-372):

Գրքի վերջում՝ որպես ներդիր, կցված են Եվրոպայի, Ասիայի, Աֆրիկայի, Ամերիկայի ամենավաղ լեզվական քարտեզները (4 մաս), որոնք տպագրվել են նաև առանձին՝ մեկ ընդհանուր փայտափորագիր պատկերի տեսքով:

Քարտեզների վրա տարբեր լեզուներով և ըստ տվյալ երկրի աշխարհագրական դիրքի տպագրված են Տերունական աղոթքի առաջին տողերը:

Այդ քարտեզներում առկա են այբբենական աղյուսակներ, ինչպես նաև ժողովուրդների տեղաշարժման ուղղությունները: Աֆրիկայի քարտեզի ներքևի աջ մասի գրությունից պարզ է դառնում, որ քարտեզում առկա գույները պատկերում են Նոյի երեք որդիների՝ Հաբեթի («rubicundi»-վարդագույն), Սեմի («oriundos»-դեղնա-նարնջագույն) և Զամի («virides»-կանաչ) ժառանգ-ներին:

Հավանաբար սա առաջին քարտեզներից է, որի վրա գույները տարածաշրջանները տարանջատելու նշանակություն ունեն: Ասիան պատկերող քարտեզում պատմական Հայաստանի տարածքի մի մասում, տեղ են գտել հայերեն տառերով Տերունա-կան աղոթքի առաջին երկու տողերը, իսկ այբբենական աղյուսակում՝ հայոց այբուբենը՝ լատիներեն տառադարձումով:

Գիրքը երկրորդ անգամ հրատարակվել է 1754 թ. Նյուրնբերգում: Այս գրքում ևս առկա են աղյուսակներ ու քարտեզներ, որոնք, սակայն, ենթարկված են որոշակի փոփոխությունների:

370 *Synopsis Universæ Philologia.*

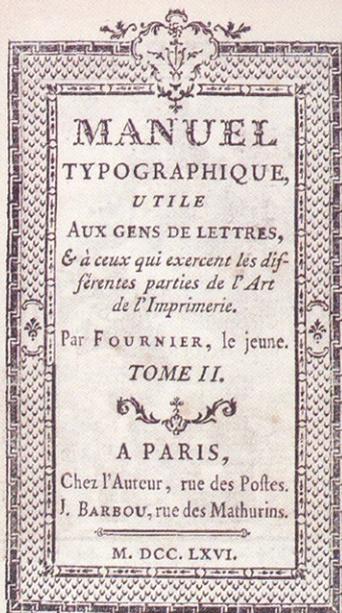
tas brevi negotio componi posse arbitror, si temporum saltem ratio habeatur. Sunt enim *Quatuor* temporum in hæc Lingua *Periodi* bene a se invicem distinguende. *Prima* & omnium antiquissima fuit, sub Monarchia Persica, quo tempore Eudoxus docuit, & *Conventientiam* linguæ *Armenica* cum *Phrygica* annotavit. Ita enim ex *Eudoxo* (Nehemia coævo) scribit *Stephanus*, de Urbibus in Armenia: Ἀρμένιος δὲ τὸ μὲν γένος ἐκ Φρυγίας, καὶ τῆ φωνῆ παρὰ Φρυγίας. *h. e. Armenii & genere ex Phrygia & Lingua saepe conformes Phrygiis sunt.* Quod quidem testimonium eo magis notatu dignissimum, quo magis Eudoxo lingua Phrygica fati potuit esse cognita. Inde concludunt nonnulli: *Linguam Armenam*, per *Phrygicam* ex vetustissima Celto-Scythica oriundam. Ex vocibus enim phrygicis, quas ævi longinquitas reliquas fecit, evincere conantur, & Phrygicam linguam Scythicæ esse originis, *Voces* enim in medium proferunt *Phrygicas*, Germanicis hæud abimiles: *Becca* vel *Wecka*, ein *Wesf* *Wroßs*. *Pyr*. *Syr* vel *Feuer*. *Bedu* ein *Wad*. *Lyt* ein *Fieb*. *Socki*, ein paar *Secken*. At enim verò, hæc quidem permixtionem indigitant, nondum

1764

ՊԻԵՐ ՍԻՄՈՆ ՖՈՒՐՆԻԵ (PIERRE SIMON FOURNIER)
Manuel typographique. Tome II

Փարիզ (Paris): Imprimerie par l'Auteur, 1764-1766.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

MANUEL / TYPOGRAPHIQUE, / UTILE / AUX GENS DE LETTRES, / չá ceux qui exercent les dif- / férentes parties de l'Art / de l'Imprimerie. / Par FOURNIER, le jeune. / TOME II. / A PARIS, / Chez l'Auteur, rue des Postes. / J. Barbou, rue des Mathurins. / M. DCC. LXVI. /

xliv, 306 էջ, նոտա: Տիտղոսաթերթը՝ զարդափակ: Բնագրում՝ փորագրապատկեր, զարդանախշեր, գլխազարդեր:

ՖԱԳ

Ծանոթ.՝ Տպագրության տարեթիվը հռոմեական թվանշաններով: Ֆրանսիացի տպագրիչ և փորագրիչ Պիեր Սիմոն Ֆուրնիեի ֆրանսերեն երկհատոր աշխատության երկրորդ հատորում ի թիվս այլ լեզուների ներառվել է նաև հայերենը: Գրքի 161-րդ էջում ներկայացված են Սաղմոսարանի 19-րդ սաղմոսի 1-2 համարները. «Ի կատարած. Սաղմոս՝ի Դաւիթ» (Սաղմոս 19:1) և «Լուիցէ քեզ տեր յաւուր անձկութեան, օգնական եղիցի քեզ անուն աստուծոյ Յակովբայ» (Սաղմոս 19:2): 231-233-րդ էջերում՝ 74-76-րդ համարների ներքո, ներկայացված են հայոց այբուբենի ձեռագիր և տպագիր տառատեսակները՝ լատիներեն տառադարձումով:

ARMÉNIEN.

* Ի Դասարած Ստգնս
Դուժ : Լնիէ քեզ ՏԵ
յառուր սնանուէ օգնական
էլ հցիքզէ սնունս Այ
սնկօբայ

74 Arménien, lapidaire.

a b g d i e z e ē
Ա Բ Գ Դ Ե Զ Է Ը
th j i l ch dz k h
Թ Ժ Ի Լ Խ Ծ Կ Ը
dz gh tc m i n sch o
Չ Ժ Խ Մ Ծ Ն Ը Ո
tch p dch rr s w t
Չ Դ Խ Ռ Ս Կ Տ
r ts y ph kh f õ
Ր Ց Ի Փ Կ Ճ Օ

75 Arménien, imprimé.

a p ch t ié ss e ie th
Ա Բ Գ Դ Ե Զ Է Ը Թ
sg i l hh z gh h zz k
Տ Ժ Լ Խ Ծ Կ Ը Կ
g m i n sc v cc b gg rr
Ճ Մ Դ Ն Շ Ո Ը Ա Ղ Ն
s v d r zo u pp ch eu f
Ս Վ Դ Ր Զ Օ Ս Ս Կ Ե Մ Բ

76 Arménien, cursive.

a b g d
Չ Ժ Ի Լ Խ Ծ Կ Ը
ié z e ē
Ե Զ Չ Ժ Խ Ծ Կ Ը

suite.

th j i l
Թ Ժ Ի Լ
ch dz k h
Խ Ծ Կ Ը
ds gh tc m
Չ Շ Չ Չ Չ Չ
i n sch o
Ժ Ն Շ Չ Չ Չ
tch p dch rr
Չ Չ Չ Չ Չ
s w t
Լ Խ Ծ Կ Ը
r ts y
Թ Ժ Յ Դ Ե Զ
ph kh f õ
Կ Զ Բ Խ Փ Կ Օ Օ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

1799

ԷԴՄՈՒՆԴ ՖՐԱՅ (EDMUND FRY).

Pantographia

Լոնդոն (London). Printed by Cooper and Wilson, 1799.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

PANTOGRAPHIA ; / CONTAINING / ACCURATE COPIES OF ALL THE KNOWN / ALPHABETS IN THE WORLD; / TOGHETER WITH AN ENGLISH EXPLANATION OF THE PECULIAR / FORCE OR POWER OF EACH LETTER : / TO WHICH ARE ADDED, / SPECIMENS OF ALL WELL-AUTHENTICATED / ORAL LANGUAGES ; / FORMING / A COMPREHENSIVE DIGEST OF / PHONOLOGY. / By EDMUND FRY, / LETTER-FOUNDER, TYPE-STREET. / LONDON / Printed by COOPER and WILSON, / For JOHN and ARTHUR ARCH, Gracechurch-Street ; / JOHN WHITE, Fleet-Street ; JOHN EDWARDS, Pall-Mall ; and / JOHN DEBRETT, Piccadilly. / MDCCXCIX. /

XXXVI, 320 էջ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար: Բնագրում՝ փորագրապատկերներ:

ԿաՅԳ

Ծանոթ՝ Տպագրության տարեթիվը՝ հռոմեական թվանշաններով:

Էդմունդ Ֆրայի հեղինակած անգլերեն աշխատության մեջ ներկայացված է մի շարք լեզուների համառոտ պատմությունը: Այդ լեզուների թվում է նաև հայերենը: Գրքի 9-14-րդ էջերում ներառված է հայոց այբուբենը՝ ձեռագիր և տպագիր տառատեսակների մի շարք օրինակներով, կարճ նկարագրություններով և լատիներեն տառադարձումով:

Գիրքը պարբերաբար վերատպվել է՝ առանց բովանդակային շեղումների:

PANTOGRAPHIA;

CONTAINING

ACCURATE COPIES OF ALL THE KNOWN
ALPHABETS IN THE WORLD;

TOGETHER WITH

AN ENGLISH EXPLANATION OF THE PECULIAR
FORCE OR POWER OF EACH LETTER :

TO WHICH ARE ADDED,

SPECIMENS OF ALL WELL-AUTHENTICATED

ORAL LANGUAGES;

FORMING

A COMPREHENSIVE DIGEST OF

PHONOLOGY.

By EDMUND FRY,

LETTER-FOUNDER, TYPE-STREET.

Printed by COOPER and WILSON,

For JOHN and ARTHUR ARCH, Gracechurch-Street ;
JOHN WHITE, Fleet-Street ; JOHN EDWARDS, Pall-Mall ; and
JOHN DEBRET, Piccadilly.

MDCCXCIX.

10

ARMENIAN 2.

Ա Բ Գ Դ Ե Զ Է Ը Թ Ժ Ի Լ
 a b g d i e z e é th j i l
 Ծ Կ Լ Խ Ծ Կ Թ Ե Մ Ի Ն Տ Կ Ի Չ
 dz k h ds gh tc m i n sch o tch
 Պ Զ Ր Ս Կ Տ Ր Ց Ի Փ Կ Բ
 p dch rr s w t r ts y ph kh f

ARMENIAN 3.

Ձ Բ Գ Դ Ե Զ Է Ը Թ Ժ Ի Լ
 a b g d i e z e é th j i l
 Խ Ծ Կ Լ Խ Ծ Կ Թ Ե Մ Ի Ն Տ Կ Ի Չ
 ch dz k h ds gh tc m i n sch o
 Ձ Զ Թ Ս Կ Տ Ր Ց Ի Փ Կ Բ
 tch p dch rr s w t r ts y ph kh

ARMENIAN 4.

ա Բ Գ Դ Ե Զ Է Ը Թ Ժ Ի Լ
 a b g d i e z e é th j i l
 Խ Ծ Կ Լ Խ Ծ Կ Թ Ե Մ Ի Ն Տ Կ Ի Չ
 ch dz k h ds gh tc m i n sch o
 Ձ Զ Թ Ս Կ Տ Ր Ց Ի Փ Կ Բ
 tch p dch rr s w t r ts y ph kh

12

ARMENIAN 5.

Ա Բ Գ Դ Ե Զ Է Ը Թ Ժ Ի Լ
 a b g d i e z e j
 Թ Ժ Ի Լ Խ Ծ Կ Ի Չ
 th j i l ch dz k h
 Ձ Զ Թ Ս Կ Տ Ր Ց Ի Չ
 ds gh tc m i n sch t
 Ձ Զ Թ Ս Կ Տ Ր Ց Ի Չ
 tsch p dsch rr s w t r
 Թ Ժ Ի Լ Խ Ծ Կ Ի Չ
 ts y ph kh f o

ARMENIAN 6.

Ա Բ Գ Դ Ե Զ Է Ը Թ Ժ Ի Լ
 a b g d i e z é j th z i l
 Խ Ծ Կ Լ Խ Ծ Կ Թ Ե Մ Ի Ն Տ Կ Ի Չ
 é ds q h x gl gh m i n sh o
 Ձ Զ Թ Ս Կ Տ Ր Ց Ի Փ Կ Բ
 z p sc rh s w t r tz y ps ch

ԶՐՊԵՏԵԱՆ ՅԱԿՈԲ (M. CHAHAN DE CIRBIED)

Notice de deux manuscrits Arméniens

Փարիզ (Paris). Imprimerie Impériale, 1812.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

NOTICE / DE DEUX MANUSCRITS ARMÉNIENS / CONTENANT L'HISTOIRE / DE MATHIEU ERETZ; / ET / EXTRAIT de cette Histoire, relatif à la première Croisade, / en Arménien et en François. / Par M. CHANAN DE CIRBIED. / A PARIS, / DE L'IMPRIMERIE IMPÉRIALE. / M. DCCC. XII. /

92 էջ: Շարվ.՝ 18X12 սմ: Տիտղոսաթերթին՝ զարդանկար:

ՀԱԳ

Ծանոթ.՝ Տպագրության տարեթիվը՝ հռոմեական թվանշաններով:

Բնագիրը՝ ֆրանսերեն (էջ 1-57) և հայերեն (էջ 58-92):

Բնագրի ֆրանսերեն մասում կան հայերեն հատվածներ, իսկ հայերեն մասը վերևագրված է՝ «Ելք լատինացւոց Յարեւելս, ըստ Նախագուշակման, Մեծին Ներսէսի: Հանեալ ՚ի պատմական գրուածոց Մատթէոսի երիցու Ուրհայեցւոյ որ պահի ՚ի Կայսերական գրատան Փարիզոյ»:

2016 թ. ՀԱԳ գրադարանավարների ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվեց, որ գրքում կան հայերեն առանձին հատվածներ:

NOTICE
DE DEUX MANUSCRITS ARMÉNIENS
CONTENANT L'HISTOIRE
DE MATHIEU ERETZ;
ET
EXTRAIT de cette Histoire, relatif à la première Croisade,
en Arménien et en François.
Par M. CHAHAN DE CIRBIED.

A PARIS,
DE L'IMPRIMERIE IMPÉRIALE.
M. DCCC. XII

1834

ESSENDO ONORATO L'OSPIZIO DEGLI ARMENI IN ROMA
DALL' AUGUSTA PRESENZA DI SUA SANTITA' GREGORIO
PAPA XVI. ODE

ՎԵՆԵՏԻԱ (Venezia). Di S. Lazzaro, 1834.

ՏԻՏՂՈՍԱԹԵՐԹ՝

Essendo onorato / L'OSPIZIO DEGLI ARMENI / IN ROMA / DALL' AUGUSTA / PRESENZA DI
SUA SANTITA' / GREGORIO PAPA XVI. / ODE / TRATTA DALL' ARMENO. /

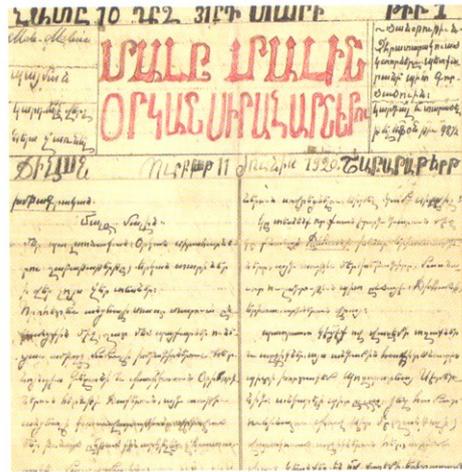
14 էջ: Շարվ.՝ 7X16 սմ:

ՀԱԳ

Ծանոթ՝ Բնագիրը՝ իտալերեն (էջ 1-8) և հայերեն (էջ 9-14): Հայերեն մասը վեր-
նագրված է՝ «Եկեղեցատուն հայոց պատուեալ յոտին սրբազան քահանայապետին
Գրիգորի ԺԶ. Տաղ»: Տպագրության վայրի, տպարանի և թվականի տվյալները վերցվել
են էջ 14-ից:

2016 թ. ՀԱԳ գրադարանավարների ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվեց,
որ գրքում կան հայերեն հատվածներ:

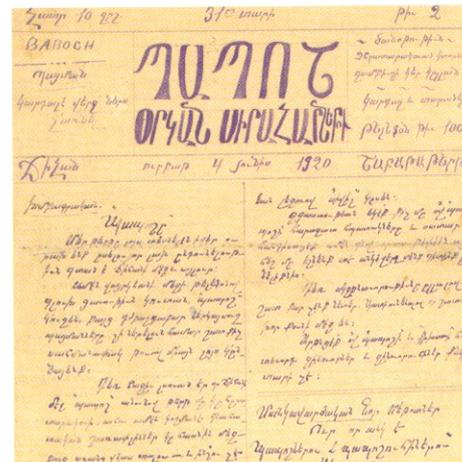
Essendo onorato
L'OSPIZIO DEGLI ARMENI
IN ROMA
DALL' AUGUSTA
PRESENZA DI SUA SANTITA'
GREGORIO PAPA XVI.
ODE
TRATTA DALL' ARMENO.

1889

ՄԱԼԸ ՄԱԼԻՆ: Օրկան սիրահարներու: Male-Malené
Երևան¹ (Հոմս), [1889]-1920.

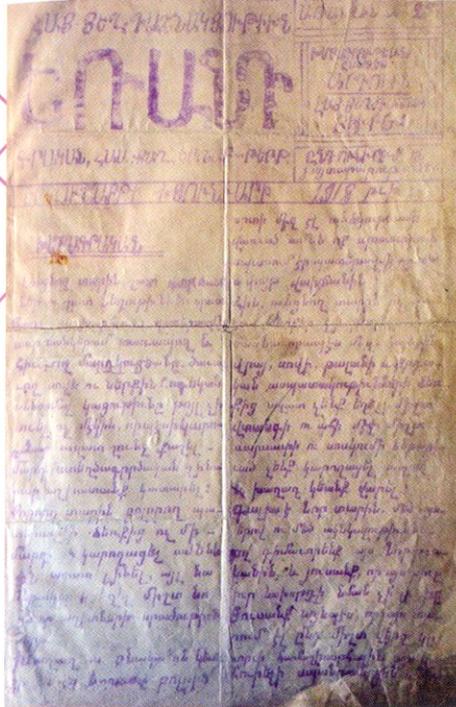
4 էջ: Խմորատիպ:
Բնագիրը՝ հայերեն:

ՊԱՊՈՇ: Օրկան սիրահարներու : Baboch
Երևան (Հոմս), [1889]-1920.

4 էջ: Խմորատիպ:
Բնագիրը՝ հայերեն:

1. Երևանը (Նախկին Համիտիե) թաղամաս է Սիրիայի Հոմս քաղաքում:

1918

ԵՌԱՆԴ: Գրական, հասարակական, քաղաքական երկչաբաթաթերթ /Յայ Յեղ. Դաշն. Արդիևի կոմիտե Արդուին, 1918.

4 էջ: Խմորատիպ:

Բնագիրը՝ հայերեն

Ծանոթ: Գտնվում է Հայաստանի ազգային արխիվի թիվ 1457 ֆոնդում:

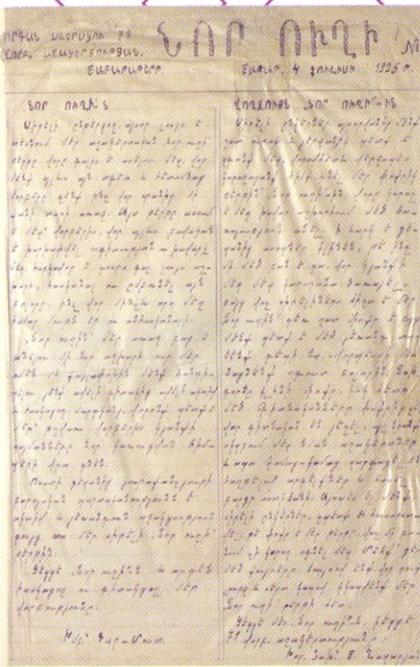
1925

ՆՈՐ ՈՒՂԻ: Շաբաթաթերթ Ալեքսանդրապոլ, 1925

4 էջ: Խմորատիպ:

Բնագիրը՝ հայերեն:

Ծանոթ՝ Պարբերականը գտնվում է Հայաստանի ազգային արխիվում /Ֆ. 1387, ց. 1, գ. 284, թ. 1/:

1927

NINEVEH: A monthly publication devoted to the Assyrian progressive association : Նինուէ: Ամսագիր Ասորի յառաջդիմասէր ընկերութեան: Նինվէ/ The Assyrian progressive association Պոստոն, 1927-1928.

Բնագիրը՝ հայերեն, անգլերեն, հայատառ ասորերեն:

Ծանոթ՝ Թվային պատճենները ներբեռնվել են հետևյալ հասցեից՝
[http:// assyrianarchive.org/database](http://assyrianarchive.org/database)

1931

ՄԱՆՈՒԿ: Կիսամտայ հանդէս Նախաձեռնութեամբ քոլէջի «Վտակ» միութեան / Խմբ.՝ Գալուստ Տէր Գալստեան; [«Քոլէջ Մաքայայ» («College Magpie») քոլէջի «Վտակ» աշակերտական միութիւն] [Սպահան], 1931.

8 էջ: Խմորատիպ:

ՅԱԳ

Ծանոթ: Խմորատիպ հանդէսը սկիզբի է Հայաստանի ազգային գրադարանի բարեկամ Ալի Զովհաննիսյանը:

1965

ՍԼԱԲ / Պատասխանատու՝ Սեդրակ Գիլլեան
Լոնտոն, 1965

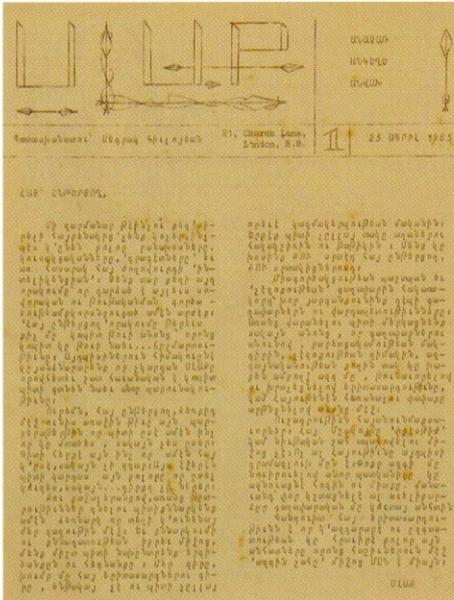
6-8 էջ: Խմորատիպ:

Բնաբանն է՝ «Անաչառ, անկեղծ, անվախ»:

ՅԱԳ

Բնագիրը՝ հայերեն

Ծանոթ: Պարբերականը Հայաստանի ազգային գրադարանի տնօրէն Տիգրան Զարգարյանին Սիդնեյ կատարած այցի ժամանակ սկիզբի է սիդնեյաբնակ Ստեփան Կրկյաշարեանը:

vnd vncristenlicher fancknuß hie dort vnnnd ewig Rlichen ver-
tragen werden Amen

Das ist der Armenisch Vater noster

Wat myer vt Gegmikes surpeitza annum chi ka archawomi.
chw iogacy kam thw hy er gmick yep er gary hatz meyr an/
habas tu: mies eis oz yep thawg meis pe: danatz hentz minck
therog nuch memrock pe: danabas yep mythawg myes ypi
bwertzuchm heba pri go es mies ytzcheren Amen

Das ist der Tartarisch Vater noster

Atha wofsum chy chockta sen algusch ludur senung adung kel
suu senung hauluchug beifun senung archung aley gier da vk
achta wer wifum gundaluch otinak chumufen wougū kay wi
sum iafochmi alei wis dacha kayelle min wifū iafoch lamafin da
cha koina wifm funamacha illa garta wifm gemandan

Ein endhart der schiltberger

1477 թ. Աուգսբուրգում (Գերմանիա) տպագրված խանձարուրային հրատարակության վերջին էջում ներառված է լատինատառ հայերեն Տերունական աղոթքը:

Գերմանական ազնվական ընտանիքից սերած ճանապարհորդ և գրող Շիլտբերգերը Հունգարիայի թագավոր Սիգիզմունդի գործի կազմում 1396 թ. մասնակցել է օսմանյան բանակի դեմ Բուդարիայի Նիկոպոլիս քաղաքի մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտին, գերեվարվել և դարձել է Բայազետ I սուլթանի ստրիանդակը՝ «Յըղըրըմ» մականունով: Բայազետ I-ի օրոք օսմաններն առաջին անգամ ներխուժել են Հայաստան: Հավանաբար, այդ ժամանակ էլ Շիլտբերգերը առնչվել է հայկական մշակույթին և հայոց եկեղեցուն:

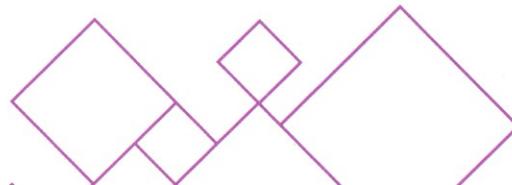

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ՆՈՅՆՈՐԴՈՒՄՆԵՐ

Isabip	pyen	Evem	cha	iesph	za	e	iesh	cho	hge	ynn
⊓	Ɔ	Ɔ	Ɔ	Ɔ	Ɔ	Ɔ	Ɔ	Ɔ	Ɔ	Ɔ
lon	adoc	zals	gyen	hoo	cad	had	ge	men	ghy	nü
L	Ɔ	Ɔ	Ɔ	Ɔ	Ɔ	Ɔ	Ɔ	Ɔ	Ɔ	Ɔ
řha	vwa	zals	be	ceh	ea	zfe	vieff	dun	ale	zo
2	⊓	Ɔ	⊓	2	12	u	Ɔ	⊓	Ɔ	Ɔ
hyon	pyen	Ɔ	ve							
Ɔ	Ɔ	Ɔ	Ɔ							

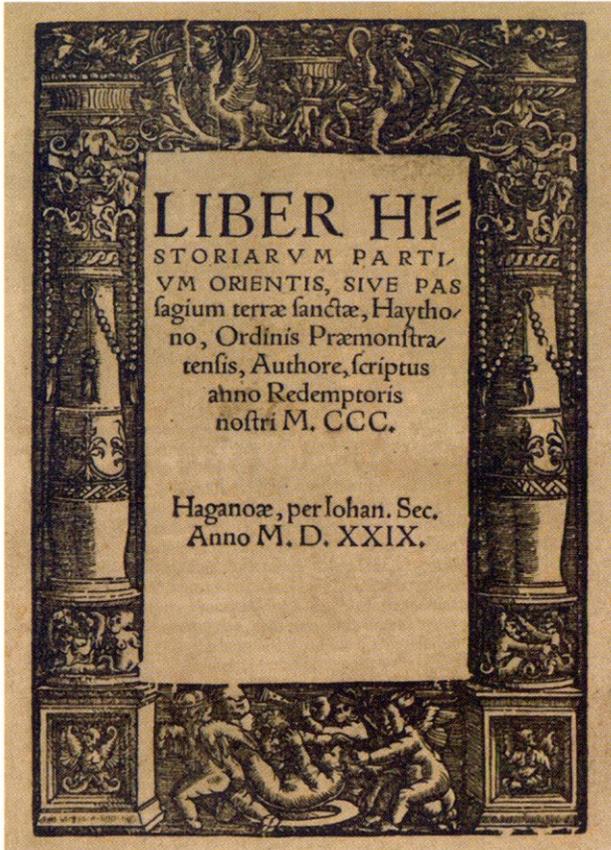
1486 թ. Մայնցում (Գերմանիա) տպագրված խանձարուրային հրատարակության երեք էջերը նվիրված են Հայաստանին և հայերին:

Բերնհարդ ֆոն Բրայդենբախի գիրքն առաջին անգամ տպագրվել է լատիներեն 1486 թ. փետրվարի 11-ին: Գերմաներեն տարբերակը տպագրվել է նույն թվականի հունիսի 21-ին: Գրքի 153-րդ էջում առաջին անգամ ներկայացվել է հայկական այբուբենը՝ հայերեն տառերի անունների գոթական տառադարձումով: Բացակայում է Օ տառը: Գրքի 152-153 էջերում խոսվում է հայկական մշակույթի մասին:

Liber Historiarvm partivm orientis, sive passagium, terræ sanctæ, Haythono, ordinis, Præmonstratensis, authore, scriptus anno redemptoris nostri M. CCC. /

Tr. Falcon Nicolaus, Ed. Menradus Moltherus. Haganoæ. Per Iohan. Sec., 1529.

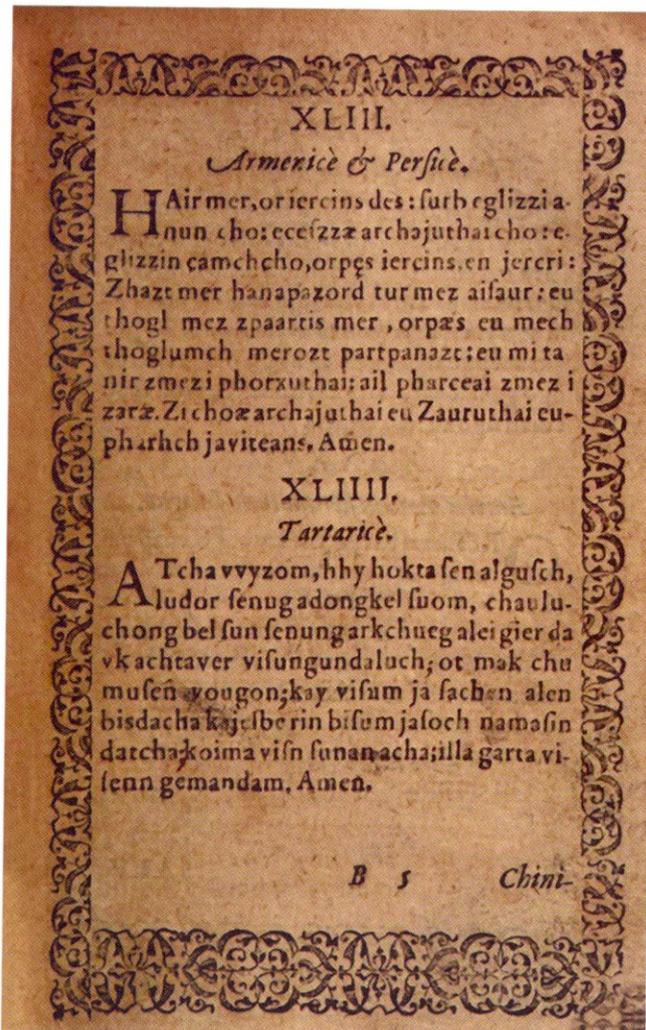

Գիրքը Յերթում Պատմիչի «Ծաղիկ պատմության Արևելից աշխարհի» աշխատության լատիներեն առաջին տպագրությունն է, որը մինչև 1595 թ. վերահրատարակվել է հինգ անգամ, թարգմանվել է գերմաներեն, իտալերեն, իսպաներեն, հոլանդերեն:

Հայ միջնադարյան մատենագրության նշանավոր դեմքերից իշխան Յերթում Կոռիկոսցին, ով հայ պատմագրության մեջ հայտնի է Յերթում Պատմիչ, իսկ եվրոպականում՝ Հայթոն Հայ անունով (Hayton l'Arménien), Կիլիկիո Յերթում Ա (1226-1269 թթ.) թագավորի եղբայր Օշին Պայլի որդին էր: Նա զբաղեցրել է պետական բարձր պաշտոններ, մասնակցել դիվանագիտական առաքելությունների ու պատերազմների: Դրան զուգահեռ Յերթում Կոռիկոսցին 1293-1296 թթ. գրել է մի շարք ազգաբանական աշխատություններ: 1307 թ. Ֆրանսիա մեկնելով՝ Յերթումը հանդիպել է Հռոմի Կղեմես Ե Պապին և նրա հանձնարարությամբ պատրաստել աշխատությունը: Կոռիկոսցին այն թելադրել է հին ֆրանսերենով, որը գրի է առել Նիկոլաս Ֆալկոնը, ապա թարգմանել լատիներեն, որից հետո հեղինակը երկը հանձնել է Հռոմի Պապին: Արևելքի բազմաթիվ երկրների պատմության դրվագներ ներկայացնող այդ քառամաս երկի վերջին հատվածը խաչակրաց նոր արշավանքի կազմակերպման ռազմաքաղաքական մի ուշագրավ ծրագիր է, որը քննարկման է դրվել, սակայն տարբեր պատճառներով չի իրականացել: Եվրոպացի ուսումնասիրողները բարձր են գնահատել Յերթում Կոռիկոսցու «Ծաղիկ պատմութեանց...» երկը և անգամ համեմատել Մարկո Պոլոյի ուղեգրության հետ:

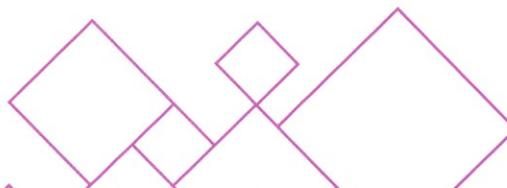
Spesimen qvinqva-ginta diverssarvm atqve inter se differentium lingvarvm et dialectorum.
 Francofurti ad Moenum: Apud J. Bratheringium, 1603.

Գերմանացի պատմաբան, լեզվաբան, քաղաքական գործիչ Յերոնիմոս Մեջիսերի սույն աշխատությունը նույնանուն գրքի 1593 թ. որոշ հատվածների վերատպությունն է:

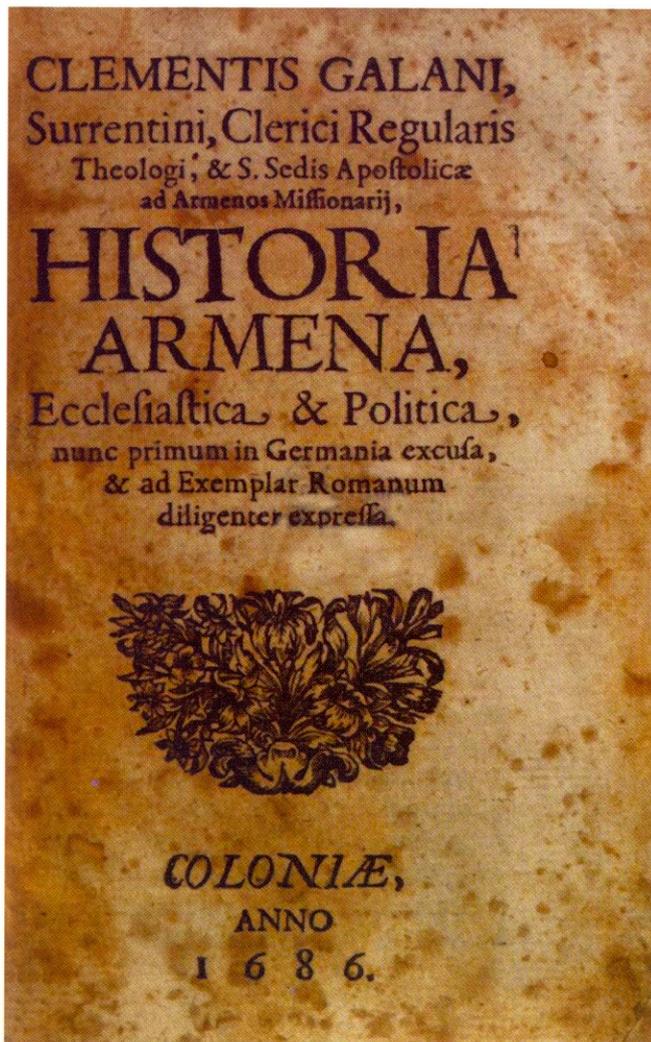
Գրքում ներառված է Տերունական աղոթքը 25 լեզուներով: Հայերեն «Տերունական աղոթքը» լատիներեն տառադարձումով, ներկայացված է 25-րդ էջում՝ XLIII համարի ներքո: 25 լեզուներով ներառված է նաև Ղուկասի Ավետարանի առաջին գլխի 42-րդ համարը (Ղուկ. Ա. 42): Լատիներեն հայերեն հատվածը՝ «Օրհնեալ ես դու ի կանայս եւ օրհնեալ է պտուղ որովայնի քոյ», ներկայացված է 32-րդ էջում՝ 24-րդ համարի ներքո:

Գրքում 21 լեզուներով ներառված է Հիսուս Քրիստոսի՝ Խաչի վրա արտասանած 7 խոսքերից մեկը՝ Մատթեոսի Ավետարանի 27-րդ գլխի 46-րդ համարը (Մատթ. Ի է 46): Լատիներեն հայերեն հատվածը՝ «Աստուած իմ, Աստուած իմ, ընդեր թողեր զիս», ներկայացված է 50-րդ էջում՝ 11-րդ համարի ներքո:

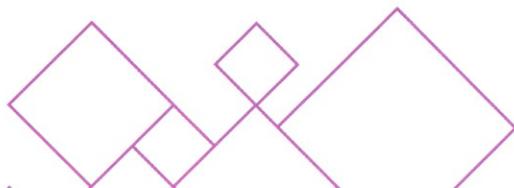

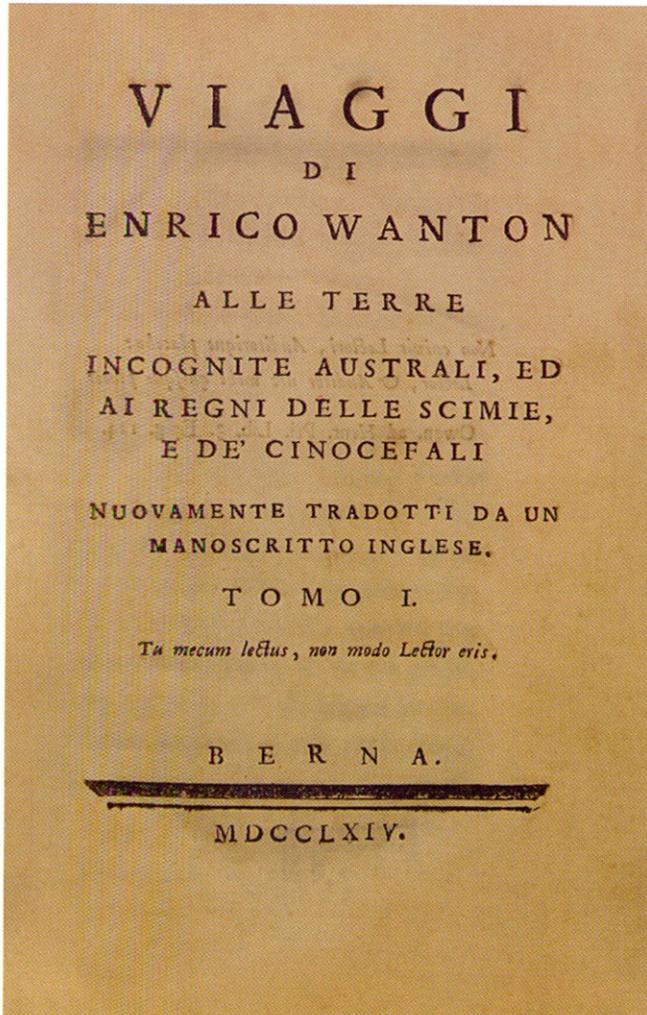
CLEMENTE GALANO.

Historia Armena, ecclesiastica & politica, nunc primum in Germania excusa & ad exemplar Romanum diligenter expressa. Vol. 1. Coloniae, 1686.

Գիրքը Հայոց պատմությանը, մշակույթին և լեզվին նվիրված ուսումնասիրություն է՝ գրված ճիզվիտ պատմագիր, արևելագետ Կղեմես Գալանոսի կողմից: Հեղինակը Հռոմի Ուրբանոս VIII Պապի կողմից գործուղվել է Հայաստան՝ նպաստելու հայ և կաթոլիկ եկեղեցիների մերձեցմանը: Հայաստանում անցկացրած տասներկու տարիների ընթացքում Կղեմես Գալանոսն ուսումնասիրել է հայ մշակույթի, պատմության և լեզվի նրբությունները, ինչի արգասիքն էլ այս աշխատությունն է: 1645 թ. նա վերադարձել է Հռոմ, ապա 1663 թ. գործուղվել Լեհաստան՝ նպաստելու լեհահայերի կաթոլիկացման գործին: Գիրքն ունեցել է մի քանի տպագրություն:

Նոր Զուղայի հայտնի Շահրիմանյան վաճառական գերդաստանից սերող Զաքարիա Շահրիմանյանի «Էնրիկո Վանտոնի ճանապարհորդությունը կապիկների և շնագլուխների աշխարհում»¹ քառահատոր իտալերեն գիրքը արկածային մի վեպ է: Շահրիմանյան գերդաստանի ներկայացուցիչները ոչ միայն նպաստել են հայ գրատպության զարգացման գործին, այլև հանդես են եկել արժեքավոր թարգմանություններով և երկասիրություններով: 1764-1788 թթ. Շահրիմանյան գերդաստանի ֆինանսավորմամբ տպագրվել է 17 անուն հայերեն և հայագիտական գիրք:

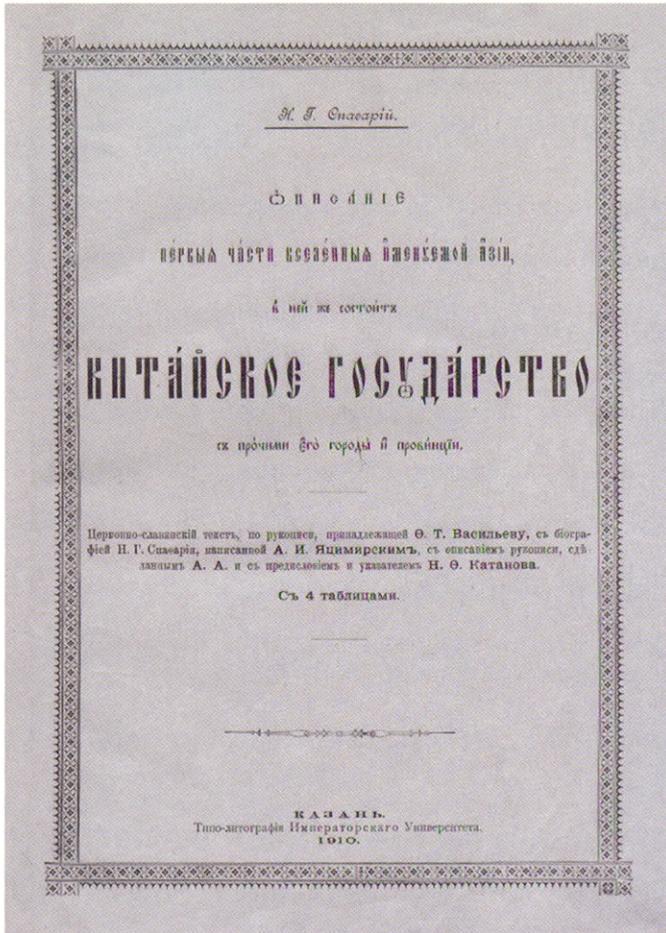
Գիրքը Հայաստանի ազգային գրադարան մուտք է գործել 2015 թ.:

1. 1961 թ. Մաքսվել Ուայթը հրատարակել է Զաքարիա Շահրիմանյանի գրական ժառանգությանը նվիրված աշխատություն: Գրքի մատենագիտական տվյալներն են Maxwell White. Zaccaria Seriman (1709-1784) and the Viaggi di Enrico Wanton: A contribution to the study of the enlightenment in Italy. (Publications of the Faculty of Arts of the University of Manchester, No. 12.).- Manchester: University Press, 1961.- XXII, 156 p.

Описаніе пёрвья части вселённая, именуемой Азіи, в ней же состои́тъ Кита́йское госуда́рство, съ
прóчими ёго́ города ѿ провинціи.

Казань: Типо-литографія Императорскаго Университета, 1910

Գրքի 25-րդ էջում՝ ռուսահպատակ մոլորվացի դիվանագետ, ճանապարհորդ, քաղաքական գործիչ Նիկոլայե Սպատարիա-Միլեսկին (Nicolae Milescu Spătaru), ով 1676 թ. ռուսական դիվանագիտական խմբի հետ այցելել է Չինաստան, գրել է, որ գրքի տպագրության արվեստը եվրոպացիները սովորել են չինացիներից, իսկ այն Չինաստանից եվրոպա են տեղափոխել Հայր Օդերիկը, Աստուս Հայը և Մարկո Պավել Վենետիկցին²:

1. Թվայնացված էջերը Հայաստանի ազգային գրադարանին է տրամադրել Ռուսաստանի ազգային գրադարանը:
2. Խոսքը Մարկո Պոլոյի մասին է:

Գրադարաններ, որոնք, որպես հայերեն հնատիպ գրքերի պահպանման օջախներ, չեն ընդգրկվել «Հայ գիրքը 1512-1800 թթ.» մատենագիտության մեջ:

ԱՎՍՏՐԱԼԻԱ

Հայ առաքելական եկեղեցու Ավստրալիայի և Նոր Զելանդիայի առաջնորդարանի գրադարան

1. Գրիգոր Նարեկացի: Գիրք աղօթից : [Հտ. առաջին].- Կ. Պոլիս: Տպ. Յովհաննէս Աստուածատուրեանի, 1774.- 18, 2 չի, 396 (=416) գծափակ էջ:

Նյու Սաութ Ուելսի հանրային գրադարան

1. Կղեմես Գալանոս: Քերական եւ տրամաբանական ներածութիւն!.- Զոռմ: Տպ. Ուրբանեան, 1645.- 444 էջ:
2. Կղէոպատրա Սարաֆեան: Բանալի գիտութեան.- Սանկտ Պետերբուրգ: Տպ. Գրիգոր Խալդարեանցի, 1788.- 295 էջ:

Սիդնեյի Սուրբ Հարություն եկեղեցու գրադարան

1. Եաշոց գիրք.- Վենետիկ: Տպ. Գասպար Սահրադեանի և Թադէոս Համազասպեանի, 1686-1688.- 1222 էջ:

ԹՈՒՐԷԻԱ

Ստամբուլի քաղաքային գրադարան

1. Այբբենարան եւ քրիստոնէական.- յԱմստերդամ: Տպ. Սբ. Էջմիածնի եւ Սբ. Սարգսի, 1666.- 64 էջ:
2. Գիրք աղօթից.- յԱմստերդամ: Տպ. Սբ. Էջմիածնի եւ Սբ. Սարգսի, 1667.- 66 էջ:

1. Նյու Սաութ Ուելսի հանրային գրադարանում պահվող հայերեն օրինակին կազմակից է նույն գիրքը պարսկերենով:

3. Տօնացոյց.- յմաստերդամ: Տպ. Սր. Էջմիածնի եւ Սր. Սարգսի, 1669.- 272 էջ:
4. Թէօփիլոս.- Ալիկօռնայ [Լիվոռնո]: Տպ. Սր. Էջմիածնի եւ Սր. Սարգսի, 1701.- 240 էջ:
5. Հայելի վարուց.- Առանց տպագրութեան վայրի և տպարանի հիշատակութեան, 1702.- 335 էջ:
6. Յոգնադիմի աստուածաբանական բարոյական եւ քաղաքական իրողութեանց սահմանք:- Արիստոտէլ: Յաղագս առաքիլութեանց եւ չարութեանց.- յմաստերդամ: Տպ. Թովմաս Վանանդեցոյ, 1704.- 64 էջ:
7. Ղուկաս Վանանդեցի: Հայելի Աստուածաշունչ Հին Կտակարանին.- յմաստերդամ: Տպ. Ղուկաս Վանանդեցոյ, 1713.- 752 էջ:
8. Ալբերտ Մեծ: Համառօտութիւն աստուածաբանութեան.- Վենետիկ: Տպ. Անտոնի Բորտոլիի, 1715-1716.- 512 էջ:
9. Ղուկաս Վանանդեցի: Պատկերասէր Պատկերատեաց.- յմաստերդամ: Տպ. Ղուկաս Վանանդեցոյ, 1716.- 448 էջ:
10. Պաղտասար Դպիր: Շահաւէտ.- Կ. Պոլիս: Առանց տպարանի հիշատակութեան, 1720.- 96 էջ:
11. Պետրոս Արագոնացի: Գիրք մոլութեանց.- Վենետիկ: Տպ. Անտոնի Բորտոլիի, 1720.- 487 էջ:
12. Պետրոս Արագոնացի: Գիրք առաքիլութեանց.- Վենետիկ: Տպ. Անտոնի Բորտոլիի, 1721.- 8 չի, 694, 2 չի (=704) երկայուն էջ:
13. Գիրք աղօթից.- Կ. Պոլիս: Տպ. Մարտիրոս Սարգսեանի, 1721.- 256 էջ:
14. Պաղտասար Դպիր: Այբբենարան.- Կ. Պոլիս: Տպ. Գրիգոր Մարգուանեցոյ, 1723.- 32, 8, 24 (64) էջ:
15. Նորագոյն ուղղելցութիւն.- Հռոմ: Տպ. Ուրբանեան, 1725.- 254 էջ:
16. Մխիթար Սեբաստացի: Զերականութիւն գրաբանի լեզուի.- Վենետիկ: Տպ. Պաթիստա Ալառիցի Ջէռօլիմօի, 1730.- 584 էջ:
17. Մխիթար Սեբաստացի: Մեկնութիւն Սրբոյ Աւետարանի որ ըստ Մատթէոսի.- Վենետիկ: Տպ. Անտոնի Բորտոլիի, 1737.- 1022 էջ:
18. Գիրք ոսկեղէն եւ թուղթ քաղցրալուրք.- Վենետիկ: Տպ. Անտոնի Բորտոլիի, 1738.- 494 էջ:
19. Գրիգոր Սկեւռացի: Գիրք աղօթից.- Կ. Պոլիս: Տպ. Աստուածատուր Կոստանդնուպօլսեցոյ, 1742.- 192 էջ:
20. Նալեան Յակոբ: Գիրք մեկնութեան աղօթից Սրբոյն Գրիգորի Նարեկացոյ: Հտ. Ա.-Բ.- Կ. Պոլիս: Տպ. Գաբրիէլ Սեբաստացի Բարսեղեանի, 1745.- 1136 էջ:
21. Մխիթար Սեբաստացի: Բառգիրք Հայկազեան լեզուի: Հտ. 1.- Վենետիկ: Տպ. Անտոնի Բորտոլիի, 1749.- 1273 էջ:

22. Ծաշոց.- Կ. Պոլիս: Տպ. Սարտիրոս Սարգսեանի, 1749-1750. 812 երկայուն զարդափակ էջ:
23. Կարլոյ Ռիսոլի: Եղմարտութիւն յաւիտենական.- Վենետիկ: Տպ. Աստոնի Բորտոլիի, 1750.- 530 էջ:
24. Յովհաննէս Սանճէմինեցի: Գիրք օրինակաց և նմանութեանց.- Վենետիկ: Տպ. Աստոնի Բորտոլիի, 1750, 2 չի., XX, 1093 (=1115) էջ:
25. Պատմութիւն վարուց Յօհաննու Ոսկեբերանի.- Վենետիկ: Տպ. Աստոնի Բորտոլիի, 1751.- 330 զարդափակ էջ:
26. Պօղոս Սեներեան: Կրթութիւն ապաշխարողի.- Վենետիկ: Տպ. Աստոնի Բորտոլիի, 1751.- 268 էջ:
27. Էֆիմէրտէ.- Վենետիկ: Տպ. Աստոնի Բորտոլիի, 1752.- 477 էջ:
28. Նալեան Յակոբ: Զէն հոգեւոր.- Կ. Պոլիս: Տպ. Յովհաննէս Աստուածատուրեանի, 1757.- 616 էջ:
29. Յակոբ Շամախեցի: Զաց նեղելոց.- Կ. Պոլիս: Տպ. Յովհաննէս Աստուածատուրեանի, 1760.- 512 էջ:
30. Յովհաննէս Պոնա: Կերակուր քահանայից.- Վենետիկ: Տպ. Աստոնի Բորտոլիի, 1760.- 161 էջ:
31. Տօմար.- Առանց տպագրության վայրի և տպարանի հիշատակության, 1760.- 124 էջ:
32. Մխիթար Սեբաստացի: Բառգիրք հայկազեան լեզուի: Զտ. 2.- Վենետիկ: Տպ. Աստոնի Բորտոլիի, 1769.- 18, 264, 372, 416, 700 (=1770) էջ:
33. Գիրք հրաշից.- Վենետիկ: Տպ. Դեմետրիեայ Թեոդոսեանցի, 1772.- 656 էջ:
34. Տօնացոյց: Զտ. 1-2.- Էջմիածին: Տպ. Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի, 1774-1775.- 564 զարդափակ էջ:
35. Ստեփաննոս Ազոնց: Եարտասանութիւն.- Վենետիկ: Տպ. Դեմետրիեայ Թեոդոսեանցի, 1775.- 585 էջ:
36. Աղամալեանց Սուքիաս: Թուարանութիւն.- Վենետիկ: Տպ. Դեմետրիեայ Թեոդոսեանցի, 1781.- 527 էջ:
37. Կրթանէս Ասկերեան: Մշտնջենաւոր պարզատօմար.- Վենետիկ: Տպ. Դեմետրիեայ Թեոդոսեանցի, 1782.- 136 էջ:
38. Մանուէլ Սրմաքէշ Կեսարեան: Զիմն ստուգութեան: Երեք մասից: Մաս 1.- Կ. Պոլիս: Առանց տպարանի հիշատակության, 1783.- 136 էջ:
39. Պրաման: Տնօրէնութիւն մարդկային կենաց.- Թրեստ: Տպ. Զայոց Մխիթարեանց, 1784.- ԺԱ, 176 զարդափակ էջ:
40. Չամչեանց Միքայէլ: Պատմութիւն հայոց: Երեք հատորով: Զատոր Ա.- Վենետիկ: Տպ. Պետրոսի Վաղվազեանցի, 1784.- 803 էջ:
41. Չամչեանց Միքայէլ: Պատմութիւն հայոց: Երեք հատորով: Զատոր Բ.- Վենետիկ: Տպ. Պետրոսի Վաղվազեանցի, 1785.- 70, 23 (=93) էջ:

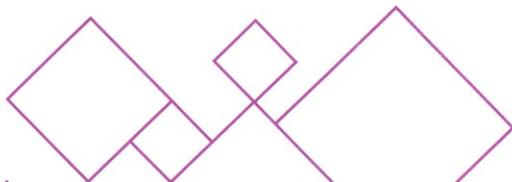

- 42. Չամչեանց Միքայէլ: Պատմութիւն հայոց: Երեք հատորով: Հատոր Գ.- Վենետիկ: Տպ. Յովհաննու Փիացեանց, 1786.- 896, 196 (=1092) էջ:
- 43. Իլիա Մինեադիս: Վէմ գայթակղութեան.- Սանկտ Պետերբուրգ: Տպ. Գրիգոր Խալդարեանցի, 1786.- 176 էջ:
- 44. Ներսէս Շնորհալի: Յիսուս որդի.- Սանկտ Պետերբուրգ: Տպ. Գրիգոր Խալդարեանցի, 1785.- 438 էջ:
- 45. Կարոլոս Բենարտոս Պիլլվարտ: Բովանդակութիւն Սրբոյն Թովմայի: Մասն առաջին: Հատոր առաջին.- Թրեստ: Տպ. Հայոց Մխիթարեանց, 1788.- 464 էջ:
- 46. Ներսէս Շնորհալի: Ընդհանրական.- Սանկտ Պետերբուրգ: Տպ. Գրիգոր Խալդարեանցի, 1788.- 299 էջ:
- 47. Մխիթար Գոշ: Առակք: Ոտանաւորք.- Վենետիկ: Տպ. Ս. Ղազարի, 1790.- 216 էջ:
- 48. Լուդովիկոս Հաբերտ: Համառօտութիւն վարդապետութեան հաւատոյ եւ բարոյական աստուածաբանութեան.- Թրեստ: Տպ. Հայոց Մխիթարեանց, 1791.- 546 էջ:
- 49. Էմմանուէլ Թեսաւրոս: Իմաստասիրութիւն բարոյական.- Վենետիկ: Տպ. Ս. Ղազարի, 1793. - 814 էջ:
- 50. Գրիգոր Գապասաքալեան: Նուագարան.- Կ. Պոլիս: Տպ. Մայր դպրատան, 1794.- 432 էջ:
- 51. Շարակնոց.- Կ. Պոլիս: Տպ. Պողոս Յօհաննիսեանի, 1794.- 558 էջ:
- 52. Առաքել Սիւնեցի: Ադամգիրք.- Կ. Պոլիս: Տպ. Մատթէոս Դպրի, 1799.- 276 զարդափակ էջ:

ԻՌԼԱՆԴԻԱ Մարշի գրադարան¹

- 1. Ֆրանչիսկոս Ռիվոլա: Բառագիրք հայոց.- Փարիզ: Տպ. Միավորման եկեղեցական կոմիտե, 1633.- 414 երկայուն էջ:
- 2. Առաւել պարզաբանութիւն քրիստոնէական վարդապետութեան.- Փարիզ: Տպ. Արքունի, 1634.- 291 երկայուն էջ:
- 3. Ներսէս Շնորհալի: Յիսուս որդի.- Վենետիկ: Տպ. Սալիգաթաուի, 1643.- 527 էջ:
- 4. Մովսէս Խորենացի: Աշխարհացոյց.- Աղուէսագիր.- յմաստերդամ: Տպ. Սբ. Էջմիածնի եւ Սբ. Սարգսի, 1668-1669.- 312 էջ:
- 5. Միքայէլ Ֆէբուրոս: Մանաւանդականք առարկութիւնք.- Զոմ: Տպ. Ուրբանեան, 1681.- 383 էջ:

¹ Իռլանդիայի առաջին հանրային գրադարանն է, որը 1707 թ. հիմնադրել է Դուբլինի արքեպիսկոպոս, արևելագետ Նարցիսիոս Մարշը (Narcissus Marsh, 1638-1713): Հայերէն հնատիպ գրքերի հավաքածուն ձևավորվել է հիմնադիր Ն. Մարշի նվիրատվությունների արդյունքում:

1987 թ. դեկտեմբերի 24-ին Լոնդոնում մահկանացուն կնքեց երաժիշտ և գրավաճառ Մանուկ Պարիկեանը (Manoug Parikian, 1920-1987 թթ.), ով կնոջ՝ Դիանա Կարբուտի (Diana Carbutt) հետ միասին 30 տարի շարունակ իր անձնական գրադարանը հարստացրել է հնատիպ և վաղ շրջանի հայերեն գրքերով: Համաձայն Պարիկեանի կտակի՝ այդ հավաքածուն (մոտ 650 գիրք) 1987 թ. սվիրաբերվել է Իթըն քոլեջին:

«Պարիկեան» հավաքածուի գրքերի ցանկը հասանելի է քոլեջի գրադարանի էլեկտրոնային գրացուցակից՝

ՉԵԽԻԱ

Չեխիայի ազգային գրադարան

1. Մովսես Խորենացի: Պատմություն հայոց.- յմաստերդամ: Տպ. Թովմաս Վանանդեցու, 1695.- 12 չի, 487 (=499) էջ:

ՌՈՒՄԻՆԻԱ

Դումբրավենի (Եղիսաբեթուպոլիս) քաղաքի հայկական գրադարան

Եղիսաբեթուպոլիս քաղաքի հայկական գրադարանում առկա է 1331 անուն հնատիպ հայերեն գիրք, որոնց մատենագիտական ցանկը հրատարակվել է առանձին գրքով՝

1. <https://www.etoncollege.com/CollegeLibraryParikianCollection>

2. Ավելի մանրամասն տե՛ս օգտագործված գրականության ցանկում 21 համարը՝ Drost-Abgarian Armenuhi, Kovács Bálint, Marti Tibor.

ՅԵՐԱՅԵՄԱՆ
ՆՈՅՆՈՐԴՈՒՄՆԵՐ

ՎԵՐՆԱԳՐԵՐԻ ՑԱՆԿ

Վերնագրերը դասավորել ենք այբբենական կարգով՝ նշելով տպագրությունների տարեթվերը, ինչպես նաև մատենագիտական նկարագրությունների համապատասխան էջերը:

ԳՐԹԵՐ

- Ահտը ճէտիտ (1887 թ.) - 44
- Ահտը ճէտիտ (1913 թ.) - 62
- Աղջկան մը սիրտը (1922 թ.) - 72
- Անհաւատութեան դէմ (1856 թ.) - 35
- Աշխարհաբար գործնական քերականութիւն եւ շարադրութեան տարրեր (1895 թ.) - 46
- Առաջնորդ ճամբորդութեան Կոստանդնուպոլիսէն դէպ Եւրոպա Դանուբի վրայէն (1869 թ.) - 40
- Աստուածաշունչ (1860 թ.) - 35
- Աստուածաշունչ (1870 թ.) - 42
- Աստուածաշունչ (1893 թ.) - 45
- Աստուածաշունչ (1897 թ.) - 47
- Աստուածաշունչ (1907 թ.) - 56
- Աստուածաշունչ (1908 թ.) - 58
- Աստուածաշունչ (1925 թ.) - 74
- Արամեան օրացոյց 1866 (1865 թ.) - 36
- Արծակագիր (1793 թ.) - 9
- Բանալի անգղիական լեզուի (1886 թ.) - 44
- Բարեկամօրէն յորդորմունք վասն կիրակի օրերն սուրբ պահելոյ (1844 թ.) - 29
- Բարձրագոյն դասընթացք թուագիտութեան (1900 թ.) - 50
- Բժշկարան հոգեւոր բաժանեալ երկուս մասունս (1837 թ.) - 21

Գատիմ, մրքեասլերին ճէտիտլերէ վէ ճէտիտլերին գատիմլերէ (1871 թ.) - 42

Գիրք աղօթից (1850 թ.) - 32

Գիրք հանդիսադրութեանց տօնից կայսերականաց (1823 թ.) - 17

Գիրք հանդիսադրութեանց տօնից կայսերականաց (1840 թ.) - 24

Գիրք սաղմոսաց Դաւթի (1848 թ.) - 30

Գործնական քերականութիւն արդի աշխարհաբարի (1897 թ.) - 48

Դասագիրք քերականութեան հայերէն լեզուի (1865 թ.) - 38

Ելք լատինացոյ Յարեւելս, ըստ նախագուշակման, Մեծին Ներսէսի (1812 թ.) - 100

Եկեղեցատուն հայոց պատուէալ յոտին սրբազան քահանայապետին Գրիգորի ԺԶ. (1834 թ.) - 101

Եկեղեցի հաիերէն (1665 թ.) - 84

Երբ այլեւս չեն սիրեր (1914 թ.) - 62

Երեւանեան նահանգի սպառողական կօօպերատիւների միութեան կանոնադրութիւնը (1919 թ.) - 65

Զուիցերա-հայ Վարժարան (Պօղոսեան) (1921 թ.) - 68

Թարիքի ֆագիլէթ (1901 թ.) - 51

Թօփալ շէյթան հիքեայէսի (1853 թ.) - 34

Լաւ տետրակ (1841 թ.) - 25

Խնայողական սևտուկ «Յարատելութիւն» (1914 թ.) - 63

Խրատ յաղագս բարոք առնելոյ զառանձնական աղօթսն (1835 թ.) - 19

Ծրագիր Ազատական կուսակցութեան (1921 թ.) - 69

Ծրագիր-կանոնագիր Զ-Մ-Ը-Մ-ի (1921 թ.) - 69

Ծրագիր հայկ. Զամայնագիտարան ընկերութեան (1913 թ.) - 61

Ծրագիր ներքին կանոնադրութեան Ազգային ժողովոյ (1889 թ.) - 45

- Կանոնագիր Ազատական կուսակցության Պոլսոյ շրջանակին (1921 թ.) - 70
- Կանոնագիր Հայ Առաքելական Եկեղեցասէր Հայուիեաց միութեան (1922 թ.) - 70
- Կանոնագիր Հայ Երիտ. Միութեան Զակագիկի (1917 թ.) - 64
- Կանոնագիր Հայրենատենջ միութեան (1916 թ.) - 63
- Կանոնագիր Միացեալ Որբախնամ Ընկերութեանց Հայոց ի Գահիրէ (1906 թ.) - 54
- Կանոնագիր Ուսումնասէր Արմենուիեաց «Սանդուխտ» ընկ. (1906 թ.) - 55
- Կանոնագիր եւ ուսմանց յայտագիր Գալուստեան ազգ. երկսեռ վարժարանին ի Գահիրէ (1907 թ.) - 57
- Կանոնադրություն գյուղացիական փոխադարձ ոգնության կոմիտեների (1922 թ.) - 71
- Կանոնադրութիւն շինական հասարակութիւններու (1866 թ.) - 39
- Կարգապահութեան կանոնագիրք (1920 թ.) - 67
- Կարճառօտ աղօթագիրք ամմէն օրուան (1842 թ.) - 28
- Կարճառօտ աղօթքներ շաբաթի ամմէն մէկ օրին համար (1841 թ.) - 26
- Համառօտ թուաբանութիւն (1866 թ.) - 39
- Համառօտ Օսմանեան պատմութիւն (1905 թ.) - 53
- Հռչակաւոր ոճիրք (1869 թ.) - 41
- Ճանապարհ երկնից կամ պատկերագարդ քրիստոնէական (1865 թ.) - 37
- Մեծ ճշմարտութիւններ տղայոց համար (1880 թ.) - 43
- Մեղքի մեծանալոյն եւ զօրանալոյն համար (1841 թ.) - 27
- Մէշիւր մէտտահ գրգ Ահմէտ Էֆէնտիսին ռիվայէթ իթտիղի Լիլէճի Ահմէտին (1872 թ.) - 43
- Յայտագիր-կանոնագիր Համագգային Նախնական եւ երկրորդական երկսեռ վարժարանի (1904 թ.) - 52
- Յորդորմունք սուտ ասօղ մարդկանց համար (1841 թ.) - 28
- Ներքին կանոնագիր Պօղոսեան ազգային երկսեռ վարժարանաց Աղեքսանդրիոյ (1898 թ.) - 49
- Նոր Կտակարան (1646 թ.) - 8
- Նոր Կտակարան (1852 թ.) - 33
- Նոր Կտակարան (1897 թ.) - 48

Նոր Կտակարան (1820 թ.) - 15

Նոր Կտակարան (1911 թ.) - 59

Նոր տետրակ այբուբենական (1809 թ.) - 11

Պաշտոնական ատենագրություն Յայ Կարմիր Խաչի Գ. պատգամաւորական ժողովին (1923 թ.) - 73

Պատարագ կամ ժամերգութիւնք 'ի մատուցանելն զսուրբ խորհուրդ մարմնոյ եւ արեան Տեառն Մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի (1848 թ.) - 31

Պետրոս եւ Սելիմայ կամ Ապտէրի լերանց ստորոտի գոյգ մը անմեղաց շիրիմքը (1869 թ.) - 41

Պու գիրք օլ տուրքի Քրիստոնէական հաւատքըմըզա Իգթիզալը Կերէք օլան Պիր գաչ Էօյրէնիլէճէքլէր՝ Յայճայ պիլմէյէն քրիստոնէայ եղբայրլարըմըզ իչին Թիւրքճէ շարադրել օլունտու (1816 թ.) - 13

Պու գիրք օլ տուրքի Քրիստոնէական հաւատքըմըզա Իգթիզալը Կերէք օլան Պիր գաչ Էօյրէնիլէճէքլէր՝ Յայճայ պիլմէյէն քրիստոնէայ եղբայրլարըմըզ իչին Թիւրքճէ շարադրել օլունտու (1820 թ.) - 16

Պօրճիայք 1492-1507 (1869 թ.) - 41

Սալիհա հանըմ կամ բանակը բռնաւորին դէմ (1912 թ.) - 60, 61

Սաղմոս Դաւթի (1835 թ.) - 20

Սաղմոս Դաւթի (1837 թ.) - 22

Սնունդ հոգեւոր եւ յոյս երջանկութեան (1919 թ.) - 66

Սրտի բեկորներ (1923 թ.) - 72

Վէպը (1914 թ.) - 62

Տասն եւ վեց կարճառօտ քարոզներ (1839 թ.) - 23

Տեղեկութիւնք ի վերայ այժմեան կացութեան թագաւորութեան Պարսից (1816 թ.) - 14

Տետրակ գովասանաց (1813 թ.) - 12

Տետրակս այս որ կոչի քաղաքավարութիւն (1806 թ.) - 10

Փոքրիկ ժամագործը (1925 թ.) - 75

Քաղաքավարութեան վկասները (1923 թ.) - 73

Քօղը (1914 թ.) - 62

Օրացոյց (1829 թ.) – 18

De vita Iesv Christi Salvatoris mvndi (1665 թ.) – 86

Essendo onorato l'ospizio degli Armeni in Roma Dal' Augusta Presenza du sua Santita' Gregorio Papa XVI Ode (1834 թ.) – 101

Historia Armena (1686 թ.) – 111

Introductio ad lectionem linguarum orientalium (1655 թ.) – 82

Joodse oudheden, ofte voor-bereidselen tot de Bybelsche wysheid (1690 թ.) – 88

Liber Historiarvm partivm orientis, sive passagium, terrae sanctae (1529 թ.) – 109

Lingvarvm orientalivm alphabetvm (1636 թ.) – 78

Manuel typographique (1764 թ.) – 96

Notice de deux manuscrits Arméniens (1812 թ.) – 100

Oratio dominica in diversas omnium fere centium linguas versa (1715 թ.) – 92

Pantographia (1799 թ.) – 98

Reise ins Heiligé Land (1486 թ.) – 108

Reisebuch (1477 թ.) – 107

Spesimen qvinqva-ginta diverssarvm atqve inter se differentium lingvarvm et dialectorum (1603 թ.) – 110

Synopsis vniversae philologiae (1741 թ.) – 94

Syntagmaton lingvarvm orientalivm qvæ in Georgiæ regionibvs avdivntvr (1643 թ.) – 80

The Lords Prayer (1700 թ.) – 90

Thresor de l'histoire des langves de cest vnivers (1613 թ.) – 76

Viaggi di Enrico Wanton (1764 թ.) – 112

Описаніе пѣрвыя части вселѣнныя, именуемой Азіи, в ней же состои́тъ Кита́йское госуда́рство, съ прѣчими ѣго́ города ѣ провинціи (1910 թ.) – 113

ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆՆԵՐ

Աստղիկ (1925 թ.) – 104

Բաբելոն (1919 թ.) – 104

Եռանդ (1918 թ.) – 103

Մալը մալին (1889 թ.) – 102

Մանուկ (1931 թ.) – 106

Նոր ուղի (1925 թ.) – 105

Պապոշ (1889 թ.) – 102

Սլաք (1965 թ.) – 106

Nineveh (1927 թ.) – 105

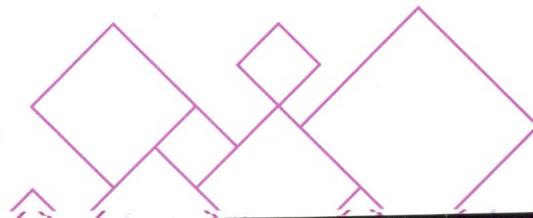

ԳՐՔԵՐ

1. Զարբհանալեան Գարեգին: Հայկական մատենագիտություն: Այբուբենական ցուցակ տպագրության գիտեն մինչեւ առ մեզ եղած հայերէն հրատարակութեան.- Վենետիկ, 1883.- Ա-ԺԶ, 754 էջ:
2. Իրազեկ Յ. Պատմություն հնդկահայ տպագրութեան.- Անթիլիաս, 1986.- 560 էջ:
3. Լիակատար ցուցակ հայերէն լրագիրներու, որոնք կը գտնուին Մխիթարեան մատենադարանին մէջ ի վիեննա 1794-1921 /Կազմ.՝ Զ. Ռափայել Կարապետեան.- Վիեննա, 1924.- 79 էջ.- (Ազգային մատենադարան, ԵԳ.):
4. Հայ գիրքը 1512-1800 թվականներին: Հայ հնատիպ գրքի մատենագիտություն /Կազմ.՝ Ն. Ոսկանյան, Բ. Կորկոտյան, Ա. Սավալյան; Խմբ.՝ Ռ. Իշխանյան.- Երևան, 1988.- LII, 864 էջ.- (Հայ գրքի մատենագիտություն, հատոր Ա.):
5. Հայ գիրքը 1801-1850 թվականներին /Կազմ.՝ Զ. Դավթյան; Խմբ.՝ Զ. Անասյան.- Երևան, 1967.- LXXXII, 536, 3 չի. էջ:
6. Հայ գիրքը 1851-1900 թվականներին /Կազմ.՝ Ն. Ոսկանյան, Ա. Սավալյան, Մ. Սողոմոնյան, Օ. Գյուլումյան, Ա. Սահակյան, Ս. Թադևոսյան; Խմբ.՝ Գ. Արզարյան. - Երևան, 1999.- XLV, 860 էջ.- (Հայ գրքի մատենագիտություն, հատոր Գ.):
7. Հայ գիրքը 1901-1920 թվականներին /Կազմ.՝ Օ. Գյուլումյան, Ա. Ադամյան, Ս. Թադևոսյան, Մ. Սողոմոնյան; Խմբ. և առաջաք. հեղ.՝ Դ. Սարգսյան; Խմբ.՝ Զ. Ղազարյան.- Երևան, 2007.- 818 էջ.- (Հայ գրքի մատենագիտություն, հատոր Դ.):
8. Հայ գիրքը 1921-1930 թվականներին /Կազմ.՝ Օ. Գյուլումյան, Ա. Ադամյան, Ս. Թադևոսյան, Մ. Սողոմոնյան; Խմբ. և առաջաք. հեղ.՝ Դ. Սարգսյան; Խմբ.՝ Զ. Ղազարյան.- Երևան, 2007.- 818 էջ.- (Հայ գրքի մատենագիտություն, հատոր Ե.):
9. Հայ հնատիպ գրքի մատենագիտական ցուցակ 1512-1800: Համառոտ նկարագրություններով և ծանոթագրություններով /Կազմ.՝ Զ. Դավթյան, Զ. Սիլվանյան, Ն. Ոսկանյան, Բ. Կորկոտյան, Մ. Միրզոյան, Ա. Սավալյան; Խմբ.՝ Զ. Անասյան.- Երևան, 1963.- 307 էջ:
10. Հայ պարբերական մամուլի մատենագիտություն (1794-1967): Համահավաք ցանկ /Կազմ.՝ Ա. Կիրակոսյան; Խմբ. և առաջաք.՝ Զ. Կոստիկյան, Զ. Սիլվանյան.- Երևան, 1970.- 624 էջ:
11. Հայ պարբերական մամուլը: Մատենագիտական համահավաք ցուցակ (1794-1980) /Կազմ.՝ Մ. Բաբլոյան.- Երևան, 1986.- 470 էջ:

2. Հայկական սոր մատենագիտություն և հանրագիտարանի հայ կետանքի: Երկրորդ հատոր: Յ-Ն /Կազմ. Զ. Արսեն Դազարյան Դազիկեան Մխիթարեանց.- Վենետիկ, 1909-1912.- Լ, 2080 երկայուն էջ:
13. Հայկական սոր մատենագիտություն և հանրագիտարանի հայ կետանքի: Երկրորդ հատոր: Յ-Ն /Կազմ. Զ. Արսեն Դազարյան Դազիկեան Մխիթարեանց.- Վենետիկ, 1909-1912.- 306 երկայուն էջ:
14. Հայկական սովետական հանրագիտարան: Հատոր 1 /Խմբ. խորհուրդ՝ Վ.Յ. Համբարձումյան, Յ.Տ. Ադոնց, Ռ.Ա. Աթայան և ուրիշն.- Երևան, 1974.- 720 էջ:
15. Հայկական սովետական հանրագիտարան: Հատոր 8 /Խմբ. կոլեգիա՝ Վ.Յ. Համբարձումյան, Մ.Վ. Արզումանյան, Յ.Տ. Ադոնց և ուրիշն.- Երևան, 1982.- 719 էջ:
16. Միևստեան Լ.Գ. Նոր Զուղայի տպարանն ու իր տպագրած գրքերը (1636-1972).- Նոր Զուղա, 1972.- 176 էջ:
17. Մութաֆյան Կլոդ: Կիլիկիան կայսրությունների խաչմերուկում.- Երևան, 2001.- 632 էջ:
18. Պայրամեան Ս. Հայ գիրքը Եգիպտոսի մէջ 1888-2011: Մատենագիտական ցուցակ.- Գահիրէ, 2012.- 287 էջ:
19. Ստեփանեան Յասմիկ Ա. Հայատառ թուրքերէն գրքերի և հայատառ թուրքերէն պարբերական մամուլի մատենագիտություն (1727-1968).- Istanbul, 2005.- 651 էջ:
20. Զրիստոնյա Հայաստան: Հանրագիտարան.- Երևան, 2002.- 1076 էջ:
21. Drost-Abgarjan Armenuhi, Kovács Bálint, Martí Tibor. Catalogue of the Armenian Library in Elisabethopolis.- Leipzig-Eger, 2011.- 408 p.
22. Galichian Rouben. Historic maps of Armenia: the cartographic heritage.- London-New York, 2004.- 232 p.
23. Mutafian Claude, Lauwe Éric Van. Atlas historique de l'Arménie. Proche-Orient et Sud-Caucase du VIIIe siècle av. J.-C. Au XXIe siècle.- Paris, 2001.- 143 p.
24. Mutafian Claude. Le royaume arménien de Cilicie: XIII-XIVe siècle.- Paris, 1993.- 157 p.
25. Nersessian Vrej. Catalogue of Early Armenian Books 1512-1850.- London, 1980, 172 p.
26. Nersessian Vrej, Stephanie Coane. The Parikian Collection of Early Armenian Printing at Eton College Library.- Windsor, [2017].- 16 p., ill.
27. Киселева, Людмила. Западноевропейская рукописная и печатная книга XIV-XV вв.: Кодикологический и книговедческий аспекты /Отв. ред. А. Люблинская, А. Немиллов.- Ленинград, 1985.- 303 с.

1. Բամպուքճեան Գ. 1801-1850 թուականներու միջեւ հայերէն եւ հայաստան թուրքերէն նորայայտ տպագրութիւններ // Բազմալեզու.- Վենետիկ, 1991.- Թիւ 1-2.- էջ 282-305:
2. Կորկոտյան Քնարիկ, Ոսկանյան Նինել: Հայերեն Աստվածաշնչի առաջին տպագրությունը և նրա տարբերակը // Էջմիածին.- 1966.- ԺԱ-ԺԲ.- էջ 168-175:
3. Մինասեան Լ.Գ. «Հայ տպագիր գիրքը 1801-1850 թուականներին» եւ մի քանի նորայայտ գրքեր // Սիոն.- Երուսաղէմ, 1970.- Թիւ 1-2.- Յունուար-Փետրուար.- էջ 65-88:
4. Մինասեան Մ. Հայերէն նորայայտ հնատիպ գիրքեր եւ մատենագիտական լրացումներ // Հասկ.- Անթիլիաս, 1997.- Է.-Ը. - էջ 543-595:
5. Պայրամեան Ս. Եգիպտահայ գրատպութիւնը եւ տպարանները (Եգիպտահայ գրատպութեան հիմնադրութեան 185-ամեակին առթիւ) // Բանբեր Հայաստանի գրադարանների.- 2017.- Հատոր 3.- Թ. 1.- էջ 49-63; Հատոր 3.- Թ. 2.- էջ 62-82 (Էլ. ամսագիր):
6. Սեքուլեան Օ. Հազուագիտ տպագրութիւններ Վիեննայի Մխիթարեան Մատենադարանին մէջ 1801-1850 //Հանդէս ամսօրեայ.- Վիեննա, 1983.- Թիւ 1-6.- Յունուար-Յունիս.- էջ 101-152:
7. Nersessian Vrej. Bernhard von Breydenbach's Peregrinatio in Terram Sanctam and its Significance for the History of Armenian Printing //Հայկազեան հայագիտական հանդէս.- Պէյրութ, 1992.- Հատոր ԺԲ.- էջ 41-59:

ՆՈՐԱՀԱՅՏ ԳՐՔԵՐ ԵՎ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆՆԵՐ

«ՀԱՅ ԳԻՐՔ» ԵՎ «ՀԱՅ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ» ՀԱՄԱՀԱՎԱՔ
ՄԱՏԵՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՑԱՆԿԵՐՈՒՄ
ՊԵՐՈՒՐԿԱԾ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Կազմողներ՝
ՍՏՅՈՊԱ ՊԵՏՈՅԱՆ
ՌՈՒԲԵՆ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

Խմբագիրներ՝
ՏԻԳՐԱՆ ԶԱՐԳԱՐՅԱՆ
ՀԱՅԿԱՆՈՒԹ ՂԱԶԱՐՅԱՆ
ՄԱՅԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Ձևավորող՝
ՍԱՄԿԵԼ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ

Չափսը՝ 100 x 70 1/8, 16 տպ. մամուլ, 128 էջ,
տպաքանակ՝ 200 օրինակ

Տպագրված է «ՀԱՅԿԱՐԼԻ» ՍՊԸ տպարանում
ՀՀ, Երևան, Կիևյան 18/6

ՀԱՅԱԴԱՐԱՆ

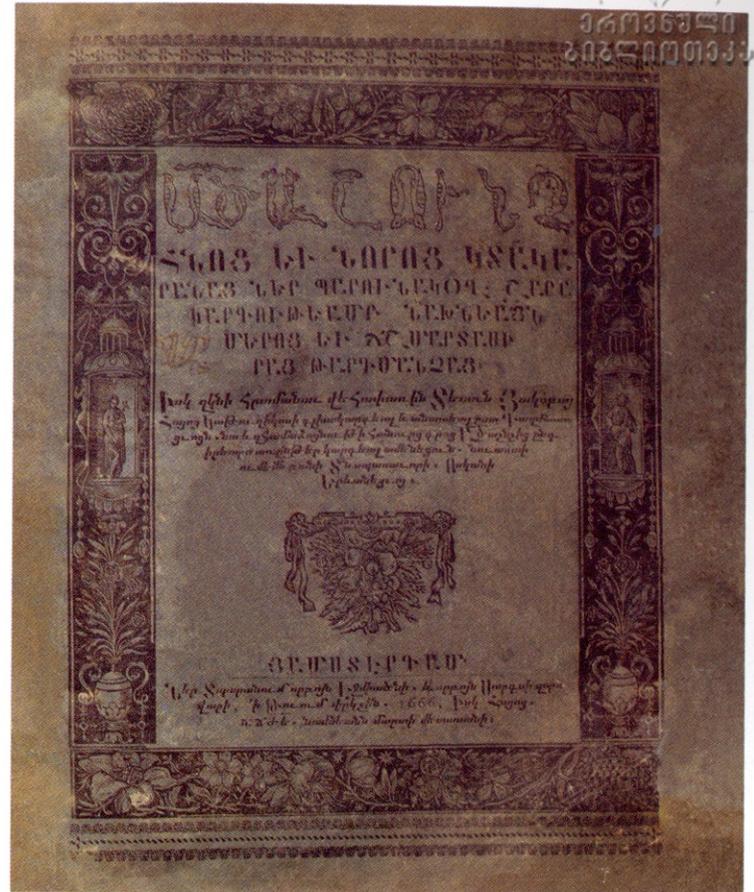
ՈՍԿԱՆՅԱՆ ԱՍՏՎԱԾԱԾՆՉԻ ՄԱՍԻՆ

1666-1668 թթ. Ամստերդամում Ոսկան վարդապետ Երևանցու ջանքերով առաջին անգամ տպագրվեց հայերեն Աստվածաշունչը, որը հայ տպագրության պատմության մեջ ընդունված է կոչել Ոսկանյան Աստվածաշունչ: Վերջինիս տպագրության 350-ամյակը ընդգրկվեց «Հռչակավոր մարդկանց և կարևոր իրադարձությունների» ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի 2016-2017 թթ. օրացույցի մեջ:

Հայտնի են այդ Աստվածաշնչի երկու տարբեր տպագրություններ: Առաջին տարբերակը (8 չի., 628, 834 էջ) որոշ դեպքերում տարբերվում է Հայ Առաքելական Եկեղեցու կողմից առաջադրված պահանջներից և գրեթե վերարտադրությունն է Կաթողիկ եկեղեցում կիրառություն ունեցող լատինական օրինակի:

Հայ եկեղեցու աստվածաշնչական կանոնին համահունչ լինելու համար Ոսկան Երևանցին տպագրել է նաև Աստվածաշնչի երկրորդ տարբերակը (8 չի., 628, 808 էջ), որում երկրորդ էջակալությունը 26 էջով պակաս է առաջին տարբերակից. բացակայում են «Աղօթք Մանասեի արքայի Յուդայի» և «Գիրք Եզրասայ չորրորդ» մասերը:

Կա նաև կապույտ թղթի վրա տպագրված Ոսկանյան Աստվածաշնչի քիչ տարածված մի հրատարակություն, որը բովանդակային առումով առաջին տարբերակի վերարտադրությունն է: Առ այսօր մեզ հայտնի է նման տպագրության 3 օրինակ. մեկը պահվում է Կալիֆորնիայի համալսարանի Լոս Անջելեսի մասնաճյուղի գրադարանում, իսկ երկուսը՝ «Մատենադարան» Մեսրոպ Մաշտոցի անվան հին ձեռագրերի գիտահետազոտական ինստիտուտում:

Tabula Asiæ III: Caucaso, Armenia, Georgia /by Girolamo Ruscelli, Claudio Tolomeo.- Venezia, [1561-1564], 190x263 mm.

Փայտափորագիր քարտեզ, լատինատառ:

Առաջին անգամ քարտեզը ներառվել է Ռուսելիի խմբագրությամբ տպագրված Պտղոմեոսի «Աշխարհագրություն» ուսումնասիրության «Regifro» բաժնի մեջ՝ «Dell' Asia. Tavola Terza. Antica» խորագրով (Վենետիկ, 1561 թ.): Սույն ուսումնասիրությունն ունեցել է մի քանի տպագրություն, որոնցից յուրաքանչյուրում քարտեզը տարբերակվել է որոշակի տարրերով: Պատկերված են Մեծ և Փոքր Հայքերը:

Քարտեզը Հայաստանի ազգային գրադարանը ձեռք է բերել աճուրդից 2017 թ.:

